

Russetribunalen

(i utdrag)

I urval och redigering: Peter Limquenco och Peter Weiss

Stockholm 1968

Innehåll

Presentation	1
Sessionen i Stockholm 2-10 maj 1967	2
Jean-Paul Sartre: Öppningsanförande	2
Leon Matarasso: Utkast till den allmänna inledande rapporten (i sammandrag).....	5
Gabriel Kolko: Historisk bakgrund till USA:s aggression i Vietnam (i sammandrag).....	9
Jean-Paul Sartre: Tribunalens slutsatser efter Stockholms-sessionen.....	35
Bertrand Russell: Meddelande till tribunalen.....	41
Sessionen i Roskilde 20 november-1 december 1967.....	42
Wilfred Burchett: USA:s politik i Laos (sammandrag)	42
Charles Fourniau: Thailands och Filippinernas medansvar i USA :s aggression (i sammandrag)	44
Lelio Basso: Sammanfattning av sessionen	48
Tribunalens slutsatser efter Roskildesessionen	61
Jean-Paul Sartre: Folkmord.....	64
Roskilde-sessionens utslag	74
Dave Dellinger: Slutapell	75
Medlemmar av Internationella krigsförbrytelsetribunalen.....	76
Fullständig innehållsförteckning för boken.....	78

Presentation

Initiativet till Russeltribunalen kom från den gamle filosofen och fredskämpen Bertrand Russell. Syftet med tribunalen var att undersöka huruvida USA begick krigsförbrytelser i Vietnam.

Bertrand Russel

I maj 1967 höll den första internationella Russeltribunalen om Vietnam i Folkets hus i Stockholm och i oktober samma år fortsatte den sitt arbete i Roskilde. Tribunalen kom att betyda mycket för Vietnamopinionen, både i Sverige och internationellt.

I Russeltribunalen medverkade läkare, jurister, historiker och andra forskare, tillsammans med barn och vuxna från Vietnam som blivit utsatta för amerikansk skadegörelse och tortyr. I den internationella tribunalen satt vetenskapsmän och kulturpersonligheter från hela världen: Jean-Paul Sartre var ordförande, och bland medlemmarna märktes historikerna Isaac Deutscher, Wolfgang Abendroth, författare som Simone de Beauvoir, James Baldwin, Peter Weiss och Sara Lidman, samt framstående amerikanska oppositionella.

I boken *Russeltribunalen*, som dokumenterade tribunalens arbete, ingick analyserande texter, rapporter och vittnesmål av olika slag, liksom tribunalens slutgiltiga utslag.

Vi har nedan gjort ett urval av bokens material och då främst tagit med analyserande texter (t ex historikern Kolkos historiska bakgrund till Vietnamkriget), samt domstolsutslaget. De flesta detaljvittnesmål har utelämnats. För att läsaren själv ska kunna kontrollera vad som utslutits så finns bokens fullständiga innehållsförteckning med i slutet av textsamlingen.

Martin Fahlgren (20 september 2008)

Sessionen i Stockholm 2-10 maj 1967

Presidiet under tribunalen: Sartre omgiven av Simone de Beauvoir och Vladimir Dedijer

Jean-Paul Sartre: Öppningsanförande

Vår tribunal bildades på initiativ av Bertrand Russell, med målsättningen att fastställa huruvida anklagelserna om ”krigsförbrytelser”, som framställts mot USA:s regering och mot regeringarna i Sydkorea, Australien och Nya Zeeland i anslutning till kriget i Vietnam, är välgrundade. Nu, vid denna öppningssession, önskar tribunalen klargöra sin uppkomst, sina funktioner, sin målsättning och sina direktiv. Den ämnar klargöra sin ställning i frågan om vad som kallats dess ”legitimitet”.

1945 hände något, som var helt utan historiskt motstycke – upprättandet av den första internationella domstolen i Nürnberg, vilken skulle döma om förbrytelser, som begåtts av en krigisk makt. Intill dess hade det visserligen existerat vissa internationella avtal, sådana som Briand-Kellog-pakten, vilka syftade till att begränsa ”jus ad bellum” (lagar om krig). Men eftersom inget organ hade upprättats för att tillämpa dem, fortsatte förhållandena mellan staterna att regleras av djungelns lag. Det kunde inte bli annorlunda: de nationer, som hade baserat sitt välstånd på erövrandet av stora koloniala imperier, skulle inte ha tolererat att deras aktiviteter i Afrika och Asien skulle dömas enligt dessa kriterier. Efter 1939 satte nazismens galna raseri hela världen i en sådan farofylld situation, att de allierade dödsförskräckta beslöt att i händelse av seger sätta sig till doms, och fördöma aggressions- och erövringskrig, grymheter mot krigsfångar, tortyr, samt dessa rasistiska övergrepp, som kan kallas folkmord. Detta utan att inse, att de därmed också fördömde sig själva för sitt uppträdande i kolonierna.

Som en konsekvens av detta – dvs. både på grund av att den fördömde nazisternas förbrytelser och på grund av att den i en vidare bemärkelse öppnade vägen till en genuin rättsskipning, som tillåter påtalandet av och fördömandet av krigsförbrytelser var de än begås och vilka förövarna än är – förblir Nürnbergrättegången beviset på denna vitalt viktiga förändring: ”jus ad bellum” (lagar om krig) ersattes av ”jus contra bellum” (lagar mot krig).

Olyckligtvis undgick inte denna domstol att bli föremål för allvarliga misstag, vilket alltid inträffar när ett nytt organ skapas i historiska nödlägen. Den har kritiserats för att inte ha varit något annat än ett erövrarnas diktat för de erövrade, och, vilket innebär samma sak, för att inte ha varit helt internationell, bara en grupp nationer som dömer en annan grupp. Skulle det ha varit bättre om man tagit domarna från de neutrala länderna? Jag vet inte. Vad som är säkert är att fastän domstolens beslut var helt rättvisa ur etisk synvinkel, övertygade de långt ifrån alla tyskar. Och detta visar att domarna och deras domsluts legitimitet fortsätter att ifrågasättas, liksom det varit möjligt att hävda, att om krigslyckan hade varit annorlunda, så skulle en axelmakternas domstol ha fördömt de allierade för bombandet av Dresden och Hiroshima.

Denna legitimitet skulle emellertid inte ha varit svår att upprätta. Det skulle ha varit tillräckligt om det organ som upprättats för att döma nazisterna, hade fortlevt efter att ha genomfört denna specifika uppgift, eller om FN hade dragit alla slutsatser av vad som just hade gjorts, och hade konsoliderat organets existens såsom en permanent domstol, genom en omröstning i generalförsamlingen. Och som en domstol med makt att ta upp till behandling och att döma i alla fall av krigsförbrytelser, även om den anklagade skulle råka vara regeringen i ett av de länder som genom medverkande av sina domare avgav Nürnberg-domsluten. På så sätt skulle den underförstådda universaliteten i de ursprungliga intentionerna ha blivit klar och utsagd. Nå, vad som hände är välbekant: Knappt hade den siste tyske krigsförbrytaren dömts, förrän domstolen gick upp i rök, och ingen har hört något om den sedan dess.

Är vi då så oskyldiga? Har det inte förekommit några ytterligare krigsförbrytelser sedan 1945? Har ingen tillgripit våld eller aggression sedan dess? Har inte folkmord förekommit? Har inte något starkt land försökt upphäva självständigheten för en liten nation genom användande av våld? Har det ingenstans i hela världen förekommit händelser, som utpekats som liknande Oradour eller Auschwitz?

Ni vet sanningen! Under de senaste tjugo åren har den stora historiska händelsen varit den tredje världens kamp för sin frigörelse. Koloniala imperier har sönderfallit, och i deras ställe har självständiga nationer uppstått eller man har återupptagit ett förlorat traditionellt oberoende, som hade inskränkts av kolonisationen. Allt detta har ägt rum under lidande, svett och blod. En domstol sådan som den i Nürnberg har blivit en nödvändighet. Innan domen mot nazisterna hade kriget inte några lagar, som jag har sagt. Nürnbergdomstolen, en tvetydig institution, skapades utan tvekan med den starkares rätt; men samtidigt öppnar den ett perspektiv mot framtiden genom att skapa ett prejudikat, embryot till en tradition. Ingen kan förhindra existensen av detta faktum, ingen kan bortse ifrån att Nürnberg har ägt rum, hindra folk från att tänka tillbaka på dess sessioner närhelst ett litet land blir föremål för aggression. De kan säga till sig själva: "Men det var detta, just detta, som fördömdes i Nürnberg." Så lunda har de i hast tillkomna och ofullständiga förordningarna, som upprättades 1945 av de allierade och sedan övergavs, skapat ett tomrum i den internationella samvaron. Denna institutions frånvaro är grym – den framträdde, försäkrade sin beständighet och sin universalitet, definierade oåterkalleligen vissa rättigheter och förpliktelser, bara för att försvinna och efterlämna ett tomrum, som måste fyllas, men som ingen fyller.

Det finns två faktiska maktkällor. Den första är staten med dess institutioner. Nå, i denna våldets tid, skulle de flesta regeringar, om de tog ett sådant här initiativ, vara rädda att domstolen en dag skulle kunna vända sig emot dem och att de skulle återfinna sig själva på den anklagades bänk. Dessutom är för många USA en mäktig bundsförvant. Vem skulle våga efterlysa återupprättandet av en domstol, vars första handling uppenbarligen skulle vara att ge order om en undersökning av den vietnamesiska konflikten?

Den andra maktkällan är folket under de revolutionära perioder, då det ändrar sina institutioner. Men även om striden förblir obeveklig, med vilka medel kunde då massorna, upp-

delade genom gränser som de är, lyckas förena sig och påtvinga de olika regeringarna en institution, som skulle bli en äkta folkets domstol?

Russelltribunalen bildades med följande två motsägande fakta i åtanke: Nürnbergdomsluten har nödvändiggjort existensen av en institution för undersökningar av och, där så är lämpligt, fördömande av krigsförbrytelser. Men varken regeringar eller folket är för närvarande i stånd att skapa en sådan institution. Vi är helt och hållet medvetna om att vi inte har något mandat från någon. Men om vi har tagit initiativet till att komma samman, så är det därför att vi vet, att ingen *kunde ge* oss sitt mandat. Förvisso är vår Tribunal inte någon institution. Men den hävdar inte heller, att den skall ersätta någon etablerad institution – tvärtom, den framträdde ur ett tomrum, som svar på ett behov. Vi har inte utsetts av regeringar, eller försetts med makt av dem. Men vi såg ju nyss att sådan makt, i Nürnberg, inte var tillräcklig för att förse domarna med en obestridd legitimitet. Precis tvärtom: Att domsluten kunde verkställas, tillät deras giltighet att ifrågasättas av de som hade besegrats. Då de stöddes av styrkan, föreföll dess domslut att vara ett enkelt uttryck för att ”Rätt är Makt”. Russelltribunalen anser däremot sin legitimitet till lika delar bero på sin totala maktlöshet och sin universalitet.

Vi är maktlösa: Det är garantin för vårt oberoende. Vi erhåller inget stöd, utom från våra stöd-kommittéer, vilka liksom oss är sammanslutningar av individer. Eftersom vi inte representerar någon regering och inget parti, kan ingen ge oss direktiv. Vi skall undersöka fakta ”i våra hjärtan och samveten”, eller om man så vill, öppet och oberoende. Ingen av oss kan idag säga, hur förhandlingarna kommer att fortgå, eller om vi kommer att svara ja eller nej på anklagelsen, eller om vi inte kommer att svara – om vi till exempel finner anklagelserna välgrundade men inte fullständigt bevisade.

Det är i alla fall säkert, att vår maktlöshet gör det helt omöjligt för oss att avkunna en dom, även om vi är övertygade av det presenterade bevismaterialet. Vad skulle ett fördömande betyda, även det mildaste fördömande, om vi inte har medel att verkställa domen? Vi vill inskränka oss till att konstatera, om det skulle bli nödvändigt, att en ”sådan” eller ”sådan” handling faller under Nürnberglagarna. Handlingen är därför enligt dessa lagar en krigsförbrytelse, och om lagen skulle tillämpas skulle den bli föremål för ”det” eller ”det” straffet. I ett sådant fall ämnar vi om möjligt avgöra vem som är ansvarig för brottet.

Sålunda kommer Russelltribunalen inte att ha något annat syfte med sina undersökningar än att söka få till stånd ett allmänt erkännande av behovet av en internationell institution, för vilken den varken har medel eller ambition att vara ett substitut, och vars huvudsakliga roll skulle vara att återuppliva den ”jus contra bellum” som föddes i Nürnberg – – – djungelns lag ersätts av etiska och juridiska regler.

Just därför att vi är vanliga medborgare har vi genom att rekrytera våra medlemmar på en bred internationell basis, kunnat ge vår tribunal en mer universell struktur än Nürnbergdomstolen. Jag menar inte endast detta, att ett större antal länder är representerade – ur den synvinkeln finns det fortfarande många tomrum att fylla – utan framför allt, att medan tyskarna 1945 endast var närvarande på de anklagades bänk, eller i bästa fall i vittnesbåset, så är flera av domarna här medborgare i Förenta Staterna.

Detta innebär att de kommer från det land, vars politik undersöks, och att de därför har en personlig förståelse för det, och, vilken åsikt de än har, står i ett nära förhållande till det, till dess institutioner och dess traditioner – ett förhållande som utan tvekan kommer att sätta sina spår i tribunalens slutsatser.

Emellertid är vi helt medvetna om att vår strävan efter opartiskhet och universalitet, hur stark den än är, inte räcker till för att legitimera vårt företag. Vad vi i själva verket önskar är, att legitimiteten hos detta skall komma i tillbakablickar eller, om ni föredrar det, ”a posteriori”.

Ty vi arbetar inte för oss själva och vår egen uppbyggelse, inte heller har vi någon avsikt att påtvinga folk våra slutsatser från en upphöjd position. Vad vi önskar är att, tack vare samarbetet med pressen, kunna bibehålla en varaktig kontakt mellan oss och massorna, som i hela världen lever med i och genomlider Vietnams tragedi. Vi hoppas de lär sig samtidigt som oss, att de tillsammans med oss skall upptäcka rapporterna, dokumenten, vittnesmålen, och att de skall värdera dem och fatta ståndpunkt dag för dag, tillsammans med oss. Vi önskar att slutsatserna, vilka de än blir, skall dragas av varje individ av eget förnuft, samtidigt som vi drar dem själva, även dessförinnan kanske. Denna session är ett allmänt företag, vars slutliga uttryck måste vara, som en filosof har sagt, "une verité devenue" (en empirisk sanning). Ja, om massorna ratificerar vår bedömning, då blir den sanning, och vi, just i det ögonblick som vi träder tillbaka för de massor, som själva kommer att slå vakt om och ge sitt starka stöd åt denna sanning, får då veta att vi har givits legitimitet och att folket, genom att visa sitt instämmande, uppenbarar ett djupare behov, behovet av en riktig "Krigsförbrytelsetribunal" som skall skapas som en permanent institution. Eller, behovet av att när och var som helst sådana brott begås, kunna stämpla och bestraffa dem.

"Vilken förunderlig tribunal: En jury och ingen domare!" Det är sant, vi är bara en jury, vi har varken makt att döma eller frikänna någon. Därför, inget beivrande. Det är nog räknat inte ens ett åtal. Leon Matarasso, ordförande för den Juridiska Kommissionen, kommer att ge er en förteckning över de framlagda anklagelser, vilka ersätter åtalsakten. Vi i juryn skall i slutet av sessionen uttala oss om dessa anklagelser: Är de välgrundade eller inte? Men domarna finns överallt, de utgöres av folket i hela världen – och i synnerhet det amerikanska folket. Det är för dem vi arbetar.

Leon Matarasso: Utkast till den allmänna inledande rapporten (i sammandrag)

I De tillämpliga rättsreglerna

2. Brott mot Freden och angreppskrig

a *Definition:* Artikel 6 i Nürnbergstadgarna ger följande definition av angreppskrig:

"planering, förberedelse, påbörjande eller förande av ett angreppskrig eller ett krig i strid med internationella fördrag, överenskommelser eller utfästelser, eller deltagande i en gemensam plan eller sammansvärjning för att utföra något av vad som förut nämnts."

b Det olagliga i att tillgripa krig i internationella relationer har fastslagits i en mångfald texter av vilka den viktigaste är Parispakten av den 27 augusti 1928 (Briand-Kellog-pakten), vilken undertecknats av presidenten i Amerikas Förenta Stater. Detta är den text som mest utförligt åberopades i Nürnbergdomarna vilka fördömde de angreppskrig som Tyskland anklagades för.

c Andra internationella texter som fördömer tillgripandet av krig och som bär Förenta Staternas underskrift kommer också att anföras.

d Tillgripande av krig är också olagligt enligt bestämmelserna i artikel 2, styckena 3 och 4, i Förenta Nationernas Stadga.

e Men tillgripande av krig är icke endast en olaglig handling; det är också en brottslig handling. Den diskussion som på denna punkt väcktes i Nürnberg är numera endast att anse som teoretisk, eftersom Nürnbergdomen och Förenta Nationernas resolution av den 11 december 1946 har stämplat tillgripande av krig såsom brottsligt inom den internationella rätten.

f Förutom att utgöra en kränkning av den grundläggande internationella regel, som fördömer tillgripande av krig i internationella relationer, kan ett krig ytterligare innebära en mera precis

kränkning av de speciella förpliktelser, som följer av det eller överenskommelser som i denna mening kränkts av Tyskland.

g Det bör betonas att begreppet angreppskrig efter Nürnberg har undergått en viss utveckling. I Förenta Nationernas Stadga omnämns på två skilda ställen, å ena sidan nödvändigheten av att tillgripa fredliga medel för att lösa internationella tvister och å andra sidan användandet av våld mot en stats territoriella okränkbarhet eller politiska oberoende. Den resolution som antogs av Förenta Nationernas Generalförsamling den 14 december 1960 tillkännagav för sin del nödvändigheten av att tillåta alla folk "att fredligt och fritt bringa till fullbordan sitt oberoende och sitt nationella territoriums okränkbarhet". Det syns därför nödigt att i fortsättningen göra en åtskillnad mellan ett krig som förs för att lösa en internationell tvist och ett krig som förs för att angripa en stats nationella existens. I det senare fallet står man otvivelaktigt inför ett allvarligare internationellt brott, och man kan rentav fråga sig om det icke här är fråga om ett angreppsbrott, av särskild natur, skilt från de angreppsbrott, som tidigare beskrivits.

3 Krigsförbrytelser

a I Nürnbergstadgarna definieras krigsförbrytelser på följande sätt: "kränkningar av krigets lagar och bruk. Sådana kränkningar skall inbegripa men icke begränsas till, mord på, misshandel av eller deportation till slavarbete eller för något annat ändamål av civilbefolkning, som tillhör eller befinner sig på ockuperat territorium, mord på eller misshandel av krigsfångar eller personer på sjön, avrättning av gisslan, plundring av allmän eller enskild egendom, onödigt förstörande av stora eller små städer eller byar, eller ödeläggelse, som icke rättfärdigas av militär nödvändighet."

b Den grundläggande texten rörande krigets rättigheter och bruk utgörs av Fjärde Haag-konventionen av den 18 oktober 1907 och de regler som fogats till denna. Artikel 25 av de nämnda reglerna fastslog den grundläggande princip inom internationell rätt enligt vilken "krigförande icke har någon obegränsad rätt ifråga om valet av medel för att tillfoga fienden skada". Andra artiklar anger de viktigaste förbudet.

c Ifråga om behandlingen av krigsfångar, sårade och sjuka, samt ifråga om skyddet för civilpersoner i krigstid utgörs de grundläggande nu gällande texterna av Genève-konventionerna av år 1949, vilka trädde i kraft den 21 oktober 1950.

d När det gäller gas och liknande ämnen är den grundläggande texten Genèveprotokollet av år 1925. Detta protokoll ratificerades icke av Förenta Staterna, men det är allmänt erkänt att dess bestämmelser uttrycker en universellt tillämplig sedvanerätt.

e Samtliga de regler, vilka av Förenta Staterna erkänts såsom bindande, återfinns i en officiell handbok ("Department of the Army Field Manual") med titeln "Landkrigföringens rätt" (The Law of Land Warfare), publicerad av Förenta Staternas försvarsdepartement år 1956 (referensnummer: FM 27-10). Till denna har bifogats en volym med de fördrag och konventioner, som den amerikanska armén skall respektera. Under loppet av tribunalens diskussioner kommer vi ofta att ha anledning att hänvisa till dessa två dokument, vilka på intet sätt kan ifrågasättas av Förenta Staternas regering.

4. Brott mot mänskligheten

a Dessa definieras på följande sätt i Nürnbergstadgarna: "mord, utrotande, förslavande, och andra omänskliga gärningar begångna mot en civilbefolkning före eller under kriget; eller förföljelser av politiska skäl, av rashänsyn eller på religiösa grunder vid utförandet av eller i samband med några av de brott som tillhör området för domstolens rättskipning, vare sig gärningarna strider mot den inhemska lagen i det land där de utförs eller icke."

b En diskussion av brott mot mänskligheten begångna då krigstillstånd icke råder, respektive då sådant tillstånd råder – en sådan diskussion togs upp inför Nürnbergdomstolen – har inget intresse för de debatter, som kommer att äga rum inför vår tribunal.

c Brottn mot mänskligheten kännetecknas särskilt genom omfånget hos de befolkningsgrupper, som berörs, och genom motiven för brotten.

I vissa fall kan samma fakta på en gång utgöra ett brott mot mänskligheten och en krigsförbrytelse.

5 Folkmord

a Folkmord, så som det är brännmärkt genom den Internationella konventionen av den 9 december 1948, består i tillintetgörandet eller förföljandet av mänskliga grupper, vilka uppfattas såsom nationella, etniska, rasmässiga eller religiösa enheter.

b Brottnet kan begås genom följande handlingar: mord på medlemmar av gruppen, allvarliga angrepp på det fysiska eller andliga okränkbara tillståndet hos medlemmar av gruppen, ett avsiktligt utsättande av gruppen för livsvillkor, vilka genom sin blotta natur kommer att leda till ett delvis eller fullständigt tillintetgörande av denna, åtgärder som är avsedda att hindra barnafödslar inom gruppen och slutligen, ett påtvingat överförande av barn från gruppen till en annan grupp.

II De brott som anklagelsen gäller

1. Brottn mot freden, angreppskrig

a När Genèveavtalen undertecknades 1954 skapades en rättslig uppgörelse ifråga om Vietnam. Denna rättsliga uppgörelse accepterades av alla de berörda parterna och av den allmänna meningen i dessa nationer.

b Genom att använda väpnade krafter för att ändra denna rättsliga uppgörelse har Förenta Staterna ersatt ett fredstillstånd med en väpnad konflikt. Därför bär Förenta Staterna ansvaret för övergången från fredstillstånd till krigstillstånd och har följaktligen gjort sig skyldigt till vad som i internationell rätt anses vara ett angreppskrig, ett brott mot freden.

d Det kommer att lämnas en kort sammanfattning av huvudbestämmelserna i Genèveavtalen, speciellt av dem som gäller Vietnams självständighet, suveränitet och territoriella okränkbarhet och också av dem som betonar demarkationslinjens provisoriska karaktär och omöjligheten av att tolka denna som en politisk och territoriell gräns.

e De föregående bestämmelserna kommer att konfronteras med Förenta Staternas beteende, och det kommer att framhåvas att – även om man börjar innan 1954 – ett visst antal handlingar vittnade om Förenta Staternas avsikt att sätta sig i besittning av Vietnam. I detta sammanhang kommer att erinras om de förhållanden under vilka Förenta Staterna upprättade Diem-regimen i Saigon några veckor före Genèveavtalen.

Denna konfrontation kommer att göra det möjligt för oss att inse den alltmer utvidgade karaktären hos det amerikanska angreppet och de successiva kränkningarna av Genèveavtalen (förföljelsen av tidigare medlemmar av befrielseörelsen, vägran att hålla de val som utsatts till 1956, införandet i stor skala av vapen och personal, liksom inrättandet av militära baser.)

f Inför detta angrepp antog det sydvietnamesiska folkets kamp intill år 1959 karaktären av en nationell kamp mot utländskt inkräktande i form av politisk strid.

Det är först från 1959 och framåt, och inför utvecklingen av det amerikanska angreppet, som kampen i södern tog formen av väpnad strid, vilken från 1960 leddes av Sydvietsnams Nationella Befrielsefront.

g Slutligen kommer vi att behandla de förhållanden, under vilka det amerikanska angreppet mot Demokratiska Republiken Vietnam ägde rum, varvid vi kommer att understryka det åtföljande hotet mot freden i Sydostasien och i hela världen.

Vi kommer att betona svagheten hos de argument som Förenta Staterna åberopat för att rättfärdiga sitt handlingsätt, i synnerhet så som dessa presenteras i ”Juridiskt memorandum rörande rättsenligheten av Förenta Staternas deltagande i försvaret av Vietnam” (”Juridical Memorandum on the Legality of United States Participation in the Defense of Vietnam”), daterad den 4 mars 1966 och framlagt inför Senatskommittén för utrikesrelationerna.

h Det är icke endast fråga om ett angreppskrig, vilket – liksom varje krig som avser att lösa en internationell tvist med våld – är otillåtet och brottsligt, det är också fråga om ett angreppskrig fört mot det vietnamesiska folkets rätt att leva.

I Nürnbergdomen förklarades med rätta att ett angreppskrig är det största internationella brottet, eftersom det i sig inbegriper alla de andra brotten. Det är detta brott, om har begåtts av Förenta Staterna i Vietnam, men vi kom er att se att det har åtföljts av talrika andra brott,

2 Krigsförbrytelser i egentlig mening

a I denna inledande rapport skall vi icke i detalj erinra om alla de krigsförbrytelser, som det hävdats att de amerikanska väpnade styrkorna gjort sig skyldiga till vid utförandet av sina militära operationer.

b Massiv, systematisk och avsiktlig bombning av civilbefolkningen och civila mål (sjukhus, skolor, kyrkor, pagoder etc...).

c ödeläggelse, förföljelse och massmord i Sydvietnam, i förakt för internationella regler angående behandlingen av civilbefolkningen inom ockuperade territorier.

d Mord, tortyr eller misshandel av krigsfångar i förakt för bestämmelserna i de internationella Genèveöverenskommelserna av år 1949.

e Förutom förövandet av de ovannämnda brotten, innebärande bruket av vapen under olagliga förhållanden, är det även fråga om användandet av nya vapen av öppet ”anti-personell” karaktär, riktade mot civilbefolkningen.

f En omfattande deportation av befolkningsgrupper och koncentration av dessa i särskilda läger, vilka uppsatts för ändamålet. Dessa läger (ibland kallade ”strategiska byar”) kommer att ägnas ett ingående studium, och de kommer att jämföras med de koncentrationsläger, som inrättades av Tyskland under andra världskriget och som utgjorde föremål för dom i Nürnberg.

g Ett ingående studium kommer att ägnas åt de gaser och giftiga produkter, som används av Förenta Staterna, och detta studium kommer att inbegripa icke endast en vetenskaplig analys av dessa produkter utan också de särskilda förhållanden under vilka produkterna används.

3 Brott mot Mänskligheten

a Som vi har påpekat skiljer sig brott mot mänskligheten från krigsförbrytelser endast genom sin omfattning och genom den avsikt att utrota som föranleder dem.

b Vi tror att vi kan visa för tribunalen att de brott vi nyss har uppräknat har haft vittgående konsekvenser för de berörda befolkningsgrupperna, och att de har förövats med det tydliga syftet att utrota ena delen av Vietnams befolkning för att tvinga den andra delen att kapitulera.

4 Folkmord

Enligt den internationella konventionen om folkmord begås detta brott när en grupp av mänskliga varelser, vilka betraktas som en nationell, etnisk eller religiös enhet, blir föremål för massmord eller förföljelse.

Om alla de brott vi nyss har uppräknat (brott mot freden, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten) tas som en *helhet*, kan man, även om man ger den mest restriktiva tolkning åt texten om folkmord, säga att ett sådant brott icke desto mindre föreligger.

Detta brott som utgör angreppskrigets kulmination, och som inbegriper alla brott, vilka förövas under förandet av ett krig, innebär ett försök att utrota en hel nation.

Slutsats

Det krig, som Förenta Staterna för i Vietnam, är – både i princip och på det sätt det utförs – brottsligt enligt internationell rätt.

Det har kulminerat i folkmord, ett brott som redan har begåtts och fortfarande begås.

För att få någon uppfattning om det förakt med vilket Förenta Staternas representanter behandlar frågan om lagligheten av deras ingripande i Vietnam behöver man bara citera en intervju med Henry Cabot Lodge, som vid den tiden var Förenta Staternas ambassadör i Saigon. Under loppet av intervjun svarade han på följande sätt: ”Fråga: Frågor har nyligen ställts om den rättsliga sidan av det vi gör i Vietnam. På vad sätt är vi rättfärdigade genom den internationella rätten?

Svar: Såvitt mig angår är den rättsliga sidan av denna affär utan betydelse ....” (U.S. News & World Report, den 15 februari 1965).

Gabriel Kolko: Historisk bakgrund till USA:s aggression i Vietnam (i sammandrag)

USA:s politik mot koloniala självständighetsrörelser under andra världskriget var flexibel och pragmatisk. Den bestämdes av huruvida brittiska eller franska intressen var inblandade, av vad dessa nationer var beredda att gå med på beträffande amerikanska målsättningar på andra platser och av de lokala självständighetsrörelsernas politiska karaktär. Så erbjöds exempelvis Vichyregimen i början av 1942 amerikanskt stöd för ett fortsatt vidmakthållande av det franska imperiet efter kriget i utbyte mot omedelbart samarbete i Nordafrika. I början av 1945 träffade Storbritanniens och USA:s regeringar en bytesöverenskommelse inför den kommande FN-deklarationen om mandatområden och kolonialism för att USA skulle kunna skaffa sig eftertraktade baser i Stilla Havet. – – –

Vid krigsslutet angav *US Office of Strategic Services* angelägenhetsgraden av framtida problem i hela Fjärran Östern. Japan kom först på listan, medan Sydostasien som förklarades tillhöra den brittisk-franska intressesfären kom som nummer fem, dvs. sist. Förutom sitt intresse för ”de många ostasiatiska ländernas politiska stabilitet och slutliga inriktning”, var USA ”intresserat såväl av en rad industriella råvaror från dessa kolonialområden, som av redan existerande eller potentiella marknader för amerikanska produkter och amerikanskt kapital”.¹ Under i övrigt likvärdiga omständigheter skulle politiken gentemot den europeiska kolonialismen avgöras av i vilken utsträckning de inblandade europeiska staterna accepterade amerikanska målsättningar på andra platser, men också av den lokala oppositionens beskaffenhet. Om självständighetsrörelserna leddes av vänstern, som på Filippinerna, i Korea eller Indokina, understödde USA, om det var möjligt, samarbetsalternativ eller godtog kolonialism.

Under hela kriget tog USA:s ledare så gott som ingen hänsyn till Indokinas framtid. 1943 föreslog dock president Roosevelt flera gånger, att Indokina skulle ställas under fyrmaktsförvaltning med USA och Kina bland de fyra. Vid Teherankonferensen i november 1943

¹ U.S. Office of Strategic Services, R. & A. Branch, ”Program of Geographic Work Fundamental to Far East Problems.” R. & A. 3315. 18 augusti 1945 (stencil), s. 5, 7-8.

upprepade han detta förslag och fick Stalins varma stöd. Roosevelt antydde, att indokinesernas slutliga självständighet skulle kunna följa inom 20-30 år. Ingen tänkte på huruvida det för en sådan politik skulle krävas amerikanska trupper, men det stod klart, att avlägsnandet av den franska makten motiverades snarare av en önskan att bestraffa det franska samarbetet med Tyskland och Japan, eller de Gaulles besvärande självständighet, än av tron på det inneboende värdet i frihet för vietnameserna. Den brittiska regeringen å sin sida fruktade för sitt eget imperiums framtid och gjorde klart, att den skulle försvara Frankrikes rätt att återuppliva sin makt.² Den avgörande punkten i detta första amerikanska ställningstagande var likväl att vietnameserna inte själva skulle kunna skaffa sig sitt slutliga oberoende, utan att det var en nåd som de övriga stormakterna skulle kunna bevilja när det passade dem. Underförstått i denna fasta hållning låg fröet till motstånd mot den självständighetsrörelse som redan existerade i Vietnam.

— — —

Japanerna hade tillåtit Vichy-regimen i Indokina att styra landet åt dem, men i början av mars 1945 arresterades de franska ämbetsmännen och ersattes av en indokinesisk marionettregering under Bao Dai. Den hade knappt proklamerat sitt oberoende av Frankrike förrän den största motståndgruppen, Vietminh-förbundet, som leddes av Ho Chi Minh, inledde aktivt motstånd för att skapa en ny nation, fri från både fransk och japansk kontroll. Vietminh, som var en år 1939 organiserad koalition mellan vänsterkrafter och moderata grupper, höll under hela denna period kontakt med *Office of Strategic Services* och amerikanerna kände väl till dess politik. Vietminh klargjorde, när dess program sändes till Washington i juli 1945, att man önskade oberoende inom 5-10 år, demokrati baserad på allmän rösträtt och statligt återköpande av fransk egendom.³ När Vietminh en månad senare skapade den nya nationen, skrevs den nya självständighetsförklaringen med den amerikanska Declaration of Independence som förebild, därför att, som Ho sade till en representant för State Department i oktober: "... mitt folk betraktar Förenta Staterna som den nation, som med den största sannolikheten är välvilligt inställd till vår sak."⁴

Aldrig har en revolutionär ledare haft mer fel. Vid Potsdam-konferensen i juli 1945 och på nytt i den *General Order Number 1* som unilateralt utfärdades av USA åtskilliga veckor senare, skingrades oklarheten beträffande den amerikanska inställningen till Indokina genom sanktionerandet av brittiskt maktövertagande söder om 16:e breddgraden och kinesisk ockupation av landets norra del. Detta innebar ofrånkomligen att fransmännen, som sedan 1943 hade fått lojalt brittiskt stöd, återfick makten. Betydelsen av detta steg kan inte överbetonas, eftersom det gjorde USA ansvarigt för fransmännens återkomst vid en tidpunkt då Washington skulle ha kunnat diktera Indokinas oberoende. Britternas avsikter var vid det här laget väl kända.

Det var logiskt att Förenta Staterna understödde fransmännens återkomst till Indokina, när de fick möjlighet till det, eftersom det var ett sätt att hejda vänsterns framgång, ett problem inte bara i Indokina utan runt om i hela Fjärran Östern. Nu valde den amerikanska regeringen att både i tanke och handling satsa på den franska kolonialismens återkomst, hur otrevlig den än hade förefallit tidigare. I slutet av augusti var de Gaulle i Washington och den 24 augusti kom han vid sina samtal med Truman in på ämnet Indokina. Presidenten meddelade honom, nu att

² U.S. Department of State, Foreign Relations of the United States; 1943. Washington 1963, III, 37; Dept. of State, Foreign Relations of the United States: The Conferences at Cairo and Teheran. Washington 1961, s. 485.

³ Allan B. Cole, ed., Conflict in Indo-China and International Repercussions: A Documentary History, 1945-1955. Ithaca, 1956. s. 17.

⁴ Manuscript of State Dept. Report 15-28 oktober 1945, in Brig. Gen. Philip Gallagher Papers, Office of the Chief of Military History, U.S. Army, Washington D.C.

Förenta Staterna understödde tanken på fransmännens återkomst till Indokina. Beslutet hade fattats, och det skulle bli avgörande för världshistoriens gång för årtionden framåt.⁵

— — —

Den 13 september började de första brittiska trupperna anlända till den zon i Indokina, som hade tilldelats dem av amerikanerna. De tog makten över ett land, som till stor del kontrollerades av Vietminh med stöd av folkets stora flertal. Britterna hade gjort upp om att franska trupper skulle föras in så fort som möjligt, och ett avtal med denna innebörd hade träffats i förväg. Eftersom landet var för stort för de små brittisk-franska styrkorna, anställde den brittiske befälhavaren japanska trupper i Saigon och på andra platser. ”... den 23 september”, meddelade den brittiske överbefälhavaren sedermera sina överordnade, ”hade generalmajor Gracey givit sitt samtycke till att fransmännen skulle genomföra en statskupp; och med hans tillåtelse ryckte de till sig makten över Saigons förvaltning och den franska styrelsen installerades.”⁶ Samtidigt anlände en amerikansk armébeskickning under brigadchef Philip Gallagher. Den var skenbarligen neutral, men hade också till uppgift att ”... förhindra att annamiter begick våld mot franska medborgare”.⁷

Redan 1945 betraktade USA Vietnam som ett föremål för stormaktsdiplomati och stormakts-sammanstötningar. Vid slutet av andra världskriget stod vietnameserna i stark motsättning inte bara till Frankrikes representanter, utan också till England och Förenta Staterna.

Fram till sommaren 1945 hade amerikanerna varit negativt inställda både till ett nytt franskt makttillträde och till omedelbar vietnamesisk självständighet. På tal om förslaget att Vietnam skulle bli ett mandatområde, hade USA förutsagt en aktiv amerikansk inblandning när det gällde att bestämma landets framtid och frågan vem som skulle kontrollera det efter kriget. Det alternativ, som de flesta av Roosevelts rådgivare rekommenderade, gav företräde åt ett franskt maktåtertagande, möjligen kombinerat med slutligt vietnamesiskt oberoende. I beaktande av dessa begränsade valmöjligheter måste man fastslå, att vietnamesernas egna önskemål inte vid någon tidpunkt tilläts ha någon avgörande betydelse vid utformningen av Förenta Staternas politik. För USA var självständighetsrörelsens egen karaktär och det globala sammanhang, i vilket den verkade, långt viktigare. Den omedelbara konsekvensen av denna politik var att fransmännen gavs möjlighet att återvända till Indokina.

1946-1949: USA:s passivitet och uppkomsten av en fast politik

— — —

I början av 1947 tvangs USA av sin antikommunistiska doktrin att även ta hänsyn till de faror, som Ho Chi Minh och Vietminh – enligt amerikansk uppfattning en enhet som dirigerades från Moskva – påstods utgöra. Det är nödvändigt att hålla i minnet det faktum, att Europas avgörande betydelse för de framtida maktförhållandena i världen starkt betonades i den amerikanska världsuppfattningen mellan åren 1946 och 1949. Under dessa år hade Indonesien en långt större betydelse för USA än Indokina.

Delvis berodde detta på, att amerikanska affärsintressen i Indonesien var mer betydande, men dessutom litade USA från början på Sukarno, som hade varit japanernas marionett under kriget. När Förenta Staterna betraktade Indokina, såg de Frankrike och därigenom Europa. Och ett försvagat Frankrike skulle öppna Europas dörr för kommunismen. Just detta blev anledningen till en tolerant attityd mot den blodiga franska politiken i Vietnam, en politik,

⁵ Charles de Gaulle, *Memoirs de Guerre: Le Salut, 1944-1946*. Livres de Poche ed. Paris 1964, s. 467-68.

⁶ U.K. Secretary of State for Foreign Affairs, *Documents Relating to British Involvement in the Indo-China Conflict, 1945-1965*. 2834, London 1965, s. 50; se även F.S.V. Donnison, *British Military Administration in the Far East, 1943-46*. London 1956, s. 404-408.

⁷ Gallagher to McClure, 20 september 1945, Gallagher Papers.

som enligt vad fransmännen påstod var nödvändig för upprätthållandet av det franska imperiet och bevarandet av Frankrikes rikedom och politiska stabilitet. I december 1948 – efter att holländarna hade framfört liknande argument beträffande Indonesien – drog amerikanerna in en del av Marshall-hjälpen dit, men de övervägde aldrig en sådan aktion mot Frankrike. I Washington betraktades den vietnamesiska nationalismen som ett redskap för kommunismen.⁸

Efter ”Haiphongepisoden”, den 23 november 1946, när franska kanonbåtar besköt staden och dödade 6 000 civilpersoner, stod det klart för amerikanerna, att kriget mellan vietnameser och fransmän skulle komma att bli allt hårdare. I februari 1947 förklarade utrikesminister George C. Marshall, att han önskade att ”det vore möjligt att finna en fredlig väg till att lösa svårigheterna”, men han föreslog ingen lösning.⁹ I slutet av år 1947 framförde f. d. amerikanske ambassadören i Frankrike, William C. Bullitt, i en vitt spridd artikel det försiktiga kravet att USA ”... kanske borde ta hand om den här frågan”.¹⁰ Innebörden av detta antyddes av hans påstående, att Ho Chi Minh inte var något annat än en Moskvaagent, och att om Indokina föll i händerna på Vietminh, skulle det leda till Kinas sammanbrott.

I början av år 1949 hade Washington klargjort sitt helhjärtade stöd till de mer vittomfattande antaganden som låg till grund för Frankrikes taktik och målsättningar. När Bao Dai i mars 1949 undertecknade en överenskommelse med Frankrike angående Vietnams anslutning till Franska Unionen, hälsade amerikanska utrikesdepartementet den nya situationen som ”... grundvalen för ett progressivt förverkligande av det vietnamesiska folkets rättmätiga strävanden.”¹¹ I själva verket förringade sådana ord den verkliga situationen, och i Washington var man ånyo oroad över utvecklingen i Asien.

Den händelse, som fick USA att ompröva frågan om Vietnams betydelse, var kommunisternas slutliga seger i Kina. I ljuset av Kuomintang's nederlag vidtog utrikesdepartementet i hemlighet en omvärdering av den amerikanska politiken i Asien, och utnämnde ambassadör Philip Jessup till ordförande i en särskild kommitté. Den 18 juli skickade Dean Acheson en promemoria till Jessup beträffande undersökningens omfattning:

”Jag vill be er att utgå från förutsättningen att en grundläggande slutsats av den amerikanska politiken är, att Förenta Staterna icke har för avsikt att tillåta någon ytterligare utvidgning av den kommunistiska dominansen på Asiens fastland eller inom det sydostasiatiska området. – – – För att få absolut visshet om, att vi inte försummar någonting som ligger inom vår förmåga för att nå syftet att hejda den totalitära kommunismens spridning i Asien önskar jag, att frågan ska undersökas utifrån de ovan antydda förutsättningarna.”¹²

De fullständiga rapporterna och handlingarna från Jessupkommittén är fortfarande hemligstämplade, men det var uppenbart att Washington höll på att utveckla ett nytt intresse för Asien, med utgångspunkt från förlusten av Kina och nödvändigheten av att bekämpa kommunismen på andra platser.

---

⁸ Ellen J. Hammer, *The Struggle for Indochina*. Stanford, 1954, s. 202; William B. Dunn, *American Policy and Vietnamese Nationalism, 1950-54* (University of Chicago, opubl. doktorsavhandling, 1960), s. 100-101; Bernard B. Fall, *The Two Viet-Nams*. New York, 1963, s. 68-70.

⁹ *New York Times* (hädanefter kallad NYT), 8/2 1947; se även Fall, *Two Viet-Nams*, s. 75-76.

¹⁰ William C. Bullitt, *The Saddest War*, *Life*, 29/12 1947, s. 69.

¹¹ Marvin E. Gettleman, ed. *Vietnam: History, Documents, and Opinions on a Major World Crisis*. New York, 1965, s. 79.

¹² U.S. Senate Committee on Foreign Relations, *Hearings: Nomination of Philip C. Jessup*. 82:1. Washington, 1951, s. 603.

Enligt amerikansk uppfattning hade vietnamfrågan i slutet av år 1949 två aspekter: Dels den amerikanska föresatsen att hejda revolutionens frammarsch utmed Kinas gränser – och vid den tiden utgjorde Vietnam den troligaste utgångspunkten för en amerikansk aktion. Dels den amerikanska övertygelsen att Frankrike – och därigenom Europa – höll på att berövas sin makt i små kolonialkrig, som måste slutföras segerrikt för att det kalla krigets huvudskådeplats – Europa – skulle stärkas. ”Jag upptäckte, att alla franska soldater som det var något bevänt med fanns ute i Indokina”, beklagade sig Marshall inför Jessupkommittén, ”... och det enda ställe där de inte fanns, var Västeuropa. Så det försatte oss i en utomordentligt svag position där.”¹³ Dessa utgångspunkter gjorde att en offensiv amerikansk intervention i Vietnam nu var oundviklig.

1950-1953: USA eskalerar kriget i Vietnam

Kampen i Vietnam har alltid varit av global betydelse för Förenta Staterna. Därför skulle Vietnamfrågan komma att bli det viktigaste och mest utdragna problem Washington haft att ta ställning till. Den överhängande kris i Asien som Jessupkommittén hade bebådats, förutsågs också av John Foster Dulles. Han var den ledande republikanske förespråkaren för den ”dubbel-engagerade” utrikespolitik som demokraterna sökte konstituera, och en av de ledande vid utformandet av USA:s diplomati. Dulles ansåg emellertid, att det vore ett misstag att lägga huvudvikten i den amerikanska utrikespolitiken på Europa. Varken han eller någon annars i Washington var det ringaste intresserade av framtiden för de associerade staterna Vietnam, Laos och Kambodja, vilka erkändes av USA den 7 februari 1950 med en störsjö av högstämnda anspelningar på självständighet och demokrati.

Den officiella ståndpunkten inom Truman-administrationen var att vidhålla uppfattningen om Vietnam som en i grunden europeisk angelägenhet. Som Charles E. Bohlen i april förklarade i en ytterst hemlig rapport:

”Om det pågående kriget i Indokina fortsätter i två eller tre år kommer den militära utvecklingen i Frankrike inte att bli särskilt hälsosam. Om vi å andra sidan kan hjälpa Frankrike ut ur det rådande dödläget i Indokina, kan Frankrike göra en effektiv insats i Västeuropa. Vad som behövs i Indokina, är att det utvecklar en lokal styrka som kan upprätthålla ordningen i de områden, som teoretiskt sett är pacificerade ...

För att den franska insatsen i Indokina ska bibehållas är det viktigt att allt vårt bistånd framställs som försvar av Franska Unionen, eftersom de franska soldaterna där skulle vara föga entusiastiska inför tanken att offra livet för ett av Frankrike oberoende, fullständigt fritt Vietnam.”¹⁴

I februari gjorde Frankrike en hemställan om amerikanskt militärt och ekonomiskt bistånd till kriget i Vietnam. Trots sin fruktan för att kanske bli utmanövrerade av amerikanerna, hoppades fransmännen kunna kontrollera biståndet.

I maj inleddes direkt ekonomiskt bistånd till Kambodja, Laos och Vietnam och en kommission sändes till dessa länder för att studera ekonomiska frågor. Koreakrigets utbrott ökade det oerhörda amerikanska intresset för Vietnam ytterligare. Medan den asiatiska kris, som Jessupkommittén och Dulles hade förutsagt, visserligen började i ett annat område, blev

¹³ Department of State (utskrift av förhandlingar), Conference on Problems of United States Policy in China. 6-8/10 1949, s. 405.

¹⁴ ”Statement of Mr. Charles E. Bohlen Before the Voorhees Group on 3 April 1950”, Joseph Dodge Papers, Detroit Public Library.

det amerikanska engagemanget för fransmännen i Vietnam allt större. Faktum är, att Truman omedelbart efter Koreakriget utlovade större stöd åt fransmännen och Bao Dai-regimen.¹⁵

I mitten av oktober 1950, strax efter några allvarliga militära motgångar, kom den franske försvarsministern, Jules Moch, till Washington för att försöka utverka ännu större amerikansk militärhjälp. Trots tidigare förtegenhet hade fransmännen vid denna tid insett, att nyckeln till deras kolonialkrig fanns i Washington. Moch var redan i tysthet oroad över att Pentagon tog upp beställningar på militär utrustning direkt från de associerade staterna själva och från franske guvernören i Vietnam. Amerikanerna hade i sin entusiasm skickat en mängd radaranläggningar för att skydda landet mot ett icke existerande Vietminhflyg, men fransmännen var på det hela taget mycket nöjda med hjälpens omfattning och den anmärkningsvärda hastighet med vilken den levererades.¹⁶

Den komplicerade bokföringen gör att det är mycket svårt att få någon uppfattning om den totala omfattningen av USA:s militära bistånd till den franska krigsinsatsen i Vietnam, men under åren 1950-1953 uppgick den sammanlagda direkta militärhjälp till 2 956 000 000 dollar. Därtill kommer ytterligare 684 000 000 dollar under år 1954. Amerikanska uppgifter gör gällande att biståndet till Indokina före Genèveavtalet uppgick till 1,54 miljarder dollar. Truman påstod i januari 1953 att USA betalade ungefär hälften av krigskostnaderna, och det verkar mycket troligt. Varje år fram till 1954 ökade biståndet.¹⁷

Det var Dulles som år 1951 i Bao Dais f. d. premiärminister under den japanska ockupationen, Ngo Dinh Diem, såg Indokina-frågans politiska lösning. I slutet av år 1950 var han beredd att godta uppfattningen, att man måste hejda kommunismens utbredning i Asien.¹⁸ Fransmännen borde, åtminstone för en tid, kunna göra en insats härvidlag.

Under hela 1951 och 1952 utkämpade fransmännen och deras marionettsoldater ett krig, som i allt högre utsträckning finansierades av USA.

Seger var nödvändig. --- Amerikanerna var alltid övertygade om att dominoteorin skulle träda i kraft om uttrycket "Vietnam åt Vietnameserna" besannades. "Det står helt klart", sade Bruce inför en senatskommitté, "att om Indokina föll, skulle Burmas och Thailands fall var absolut oundvikliga. Ingen kan övertyga mig om att Malaya inte skulle följa efter snart, och Indien ... skulle ... också ... utsättas för kommunistinfiltration."¹⁹

Om Vietnam, och därigenom Asien föll för Vietminh, skulle den amerikanska skrällen bli verklighet. Bruce påminde också om att "... av alla de kap, som Ryssland skulle kunna göra i öst, skulle Indokina vara det värdefullaste, och i det långa loppet det mest avgörande med hänsyn till Västerlandets ställning i Orienten. Indokinas avgörande betydelse ligger inte i överflödet av ris, gummi osv., utan däri att det är den enda plats, där det nu pågår ett krig som kan förhindra kommunisterna från att överta makten i hela Sydostasien."²⁰ Detta är sedan 1951

¹⁵ Hammer, *Struggle for Indochina*, s. 270-272.

¹⁶ Jules Moch, *Histoire du Rearmement Allemand Depuis 1950*. Paris, 1965, s. 108-113, 125, 216.

¹⁷ U.S. Senate Committee on Foreign Relations, *Background Information Relating to Southeast Asia and Vietnam*. 89:1, Jan. 14, 1965. Washington, 1965, s. 137; U.S. Agency for International Development, *U.S. Foreign Assistance ...: Obligations and Loan Authorizations, July 1, 1945-June 30, 1961* (reviderad). Washington, 1962, s. 12; Harry S. Truman, *Memoirs*. Garden City, 1955, II, s. 519.

¹⁸ Christopher Emmet to Elmer Davis, 26/3 1951; Emmet to Paul Douglas, 15/7 1951; Dulles memorandum to Dean Acheson, 30/11 1950, samtliga i Dulles Papers, I. G., 1950-54, Princeton University Library.

¹⁹ U.S. Senate Committee on Foreign Relations, *Hearings: United States Foreign Aid Programs in Europe*. 82:1. Washington, 1951, s. 208.

²⁰ *Ibid* s. 211.

den fasta grundvalen för den amerikanska politiken i Vietnam, även om Eisenhower och Nixon uttryckte sig helt annorlunda och lade större vikt vid råvarornas betydelse. Varför ger USA ut hundratals miljoner dollar för att stödja Franska Unionens trupper i kampen mot kommunismen?” frågade vicepresident Nixon i december 1953. ”Om Indokina faller, hamnar Thailand i en nästan omöjlig position. Detsamma gäller Malaya med dess gummi och tenn. Det gäller också Indonesien. Om hela denna del av Sydostasien råkar under kommunistisk dominans eller kommunistiskt inflytande, är det oundvikligt att Japan, som måste driva handel med detta område för att kunna existera, måste närma sig kommunismen.”²¹ Eisenhower skrev i sina memoarer: ”Förlusten av hela Vietnam tillsammans med Laos i väster och Kambodja i sydväst, skulle ha inneburit, att miljontals människor skulle ha utlämnats till kommunistiskt slaveri. Materiellt sett, skulle det ha medfört förlusten av värdefulla tenntillgångar och ofantliga förråd av gummi och ris. Det skulle ha betytt, att Thailand, som har ett buffertområde mellan sig och Kommunistkina, skulle blottställas för infiltration eller angrepp längs hela sin östgräns. Och om Indokina föll, skulle inte bara Thailand, utan också Burma och Malaya hotas, vilket skulle medföra ökade risker för Östpakistan och Sydasien såväl som för hela Indonesien.”²²

Det var på grund av dominoteorin och råvarutillgången som hjälpen till Frankrike fortsatte och uttalanden om stöd kom i en strid ström från försvars- och utrikesdepartementen. Och i december 1952 uttryckte NATO sin ”... helhjärtade beundran för de franska och vietnamesiska styrkornas tappra och långvariga kamp mot den kommunistiska aggressionen ...”²³ I och med denna mer vittomfattande amerikanska uppfattning om vietnamkrigets stora betydelse för amerikanska intressen, en uppfattning som drev USA att göra det ekonomiskt genomförbart, var krigets framtid i stort sett oberoende av huruvida fransmännen skulle kämpa eller tillmötesgå vietnamesernas krav på självständighet. Redan i början av 1952 hade utrikesminister Dean Acheson, enligt vad som finns belagt i utrikesminister Anthony Edens självbiografi, berättat för Eden ”... om Förenta Staternas föresats att göra allt som står i deras makt för att stärka den franska sidan i Indokina. Beträffande den större frågan om möjligheten av en kinesisk intervention, ansåg USA-regeringen att det skulle vara förödande för västmakternas position om Sydostasien gick förlorat utan strid.”²⁴ Visserligen gav Acheson löftet att visa försiktighet genom att bara ge en kraftigt ökad vapenhjälp åt Frankrike, men dessutom nämnde han genomförandet av en blockad mot Kina. Eden kunde endast opponera sig.²⁵ För ögonblicket skulle fransmännen få hjälp med att lösa problemet på slagfältet. Redan år 1952 var kriget på väg att internationaliseras, i och med att USA i allt större utsträckning tog initiativet och försökte kontrollera kriget. När Eisenhower tillträdde sin presidentpost i januari, underrättades han om militärplaner som utarbetats för den händelse Kina skulle intervensera i Vietnam. Acheson framställde Vietnam som en ”viktig angelägenhet, där den nya regeringen måste göra sig beredd att ingripa.”²⁶ Acheson hade fått ta del av Dulles åsikter och erfarenheter i frågan och hans ord vägde tungt.

²¹ Cole, Conflict in Indochina, s. 171.

²² Dwight D. Eisenhower. Mandate for Change. Garden City, 1963, s. 333.

²³ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 25. Se även ibid. sid 23 ff; U.S. Senate Committee on Foreign Relations, Hearing: Testimony of General Alfred M. Gruenther. 83:1, 1/4 1953. Washington, 1953, s. 17-18; John Foster Dulles, Speech before the Jverseas Press Club, March 1954. Dept. of State pressmeddelande nr 165, s. 3.

²⁴ Anthony Eden, Full Circle. Boston, 1960, s. 92.

²⁵ Ibid.

²⁶ Truman, Memoirs. II, s. 519.

På våren 1953 var den amerikanska regeringen fullt medveten om fransmännens i stort sett perifera roll i USA:s globala strategi, och i kongressen ansågs det allmänt, att USA inte skulle komma att tillåta Vietnam att falla, om fransmännen drog sig tillbaka.”²⁷

I juni hade den amerikanska regeringen skickat generallöjtnant John W. O'Daniel till Saigon för att ge vägledning åt de lokala franska militärmyndigheterna.²⁸ Förenta Staterna irriterades allt mer av fransmännens sätt att sköta sina åligganden. Den ekonomiska hjälp, som gått till Vietnam, hade bara resulterat i uppkomsten av en invecklad spekulation i dollar och piastrar. Detta gjorde det lättare för ”compacterna” att sko sig, samtidigt som ekonomin försvagades. ”Att betydelsefulla element i lokalbefolkningen inte gav krigsansträngningen sitt fulla stöd, fortfor att utgöra en av de viktigaste negativa faktorerna”, fick Eisenhower i förtroende höra av utrikesdepartementet.²⁹ ”... (Det) var nästan omöjligt”, skrev Eisenhower sedermera, ”att få den vanlige vietnamesiske bonden att inse, att fransmännen, under vars välde hans folk hade levt i omkring åttio år, verkligen stred för frihetens sak, men att Vietminh, som bestod av människor med samma etniska ursprung som de själva, kämpade på slaveriets sida.”³⁰

Fransmännen å sin sida, kunde inte ena sig om hur den massiva amerikanska interventionen i kriget lämpligast borde besvaras. Några av medlemmarna i Laniels regering önskade att kriget skulle förbli franskt, så att Vietnams politiska öde kunde avgöras i enlighet med franska intressen; men om kriget skulle vinnas, måste den militära insatsen ökas. Under sommaren beslöt utrikesminister Bidault och försvarsminister Pleven att kriget nu måste ”internationaliseras” och att de amerikanska finansiella åtagandena borde ökas i proportion härmed. I juli hade Bidault och Dulles överläggningar. Dulles gjorde alla medgivanden som begärdes, och varnade också fransmännen för att försöka få slut på kriget genom förhandlingar. I september beslöts, att Frankrike skulle få ett speciellt anslag på 385 miljoner dollar för att förverkliga Navarre-planen, vars syfte var att skapa så starka franska och marionettvietnamesiska trupper, att dessa vid slutet av 1955 skulle förmå krossa de reguljära Vietminhstyrkorna. Krigets nödvändiga strategi trängde nu undan det stora intresset för att franska trupper åter skulle bidra till stärkandet av NATO. Amerikanerna beslöt att låta Vietnam bli ett försöksområde för en utvidgad global strategi, vars redskap skulle vara Frankrike. Militär seger var avgörande för denna strategi, en seger som ansågs uppnåelig endast under förutsättning att de amerikanska och franska militärmyndigheterna gjorde en korrekt bedömning av situationen, och kineserna inte sände truppförstärkningar över gränsen för att förhindra att Vietminh krossades.³¹ Vietnameserna själva hyste inte längre någon tvekan om vilken fiende de hade att bekämpa: ”...den amerikanska imperialismen”, förklarade Ho Chi Minh i november 1953, ”tvingar de franska kolonialisterna att fortsätta och utvidga återerövringskriget i Vietnam i syfte att försvaga Frankrike alltmer och inta dess plats i Vietnam.”³²

Flera år tidigare hade den franske generalen Le Clerc sagt, att det inte existerade ”... någon militär lösning av vietnamfrågan”.³³ Man kunde utplåna Vietnam, men det skulle aldrig kunna återtats. Denna möjlighet bekymrade inte amerikanerna nämvärt. I detta sammanhang räcker

²⁷ Gardner Patterson, m fl, *Survey of United States International Finance*, 1953. Princeton, 1954, s. 35.

²⁸ Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 169. Se även Jaques Despuuch, *Le Traffic de Piastres*. Paris, 1953, passim.

²⁹ Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 168.

³⁰ *Ibid.* 337/2

³¹ H. Navarre, *Agonie de l'Indochine, 1953-1954*, passim; Jean Lacouture & Philippe Devillers, *La Fin d'Une Guerre: Indochine 1954*. Paris, 1960, s. 41-42; Hammer, *Struggle for Indochina*, s. 313-314; Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 169, 338; Alexander Werth, *France, 1940-1955*. New York. 1956, s. 642-644.

³² U.K. Documents Relating to British Involvement, s. 64.

³³ Citeras i Alexander Werth, ”Showdown in Viet Nam”, *New Statesman and Nation*, 8/4 1950, s. 397.

det att påminna om det faktum att den stora utrikespolitiska krisen i slutet av år 1953 och början av 1954, som föranledde Dulles förbryllande tal den 12 januari om ”massiv veder-gällning”, var den första omedelbara konsekvensen av det faktum, att Navarre-planen misslyckats och fransmännen var på väg mot ett uppenbart nederlag. Problemet för USA var att sätta in sin jättelika militära styrka på ett sådant sätt, att det var möjligt att undvika ett mark-krig i djungeln. Dulles hade alltid motsatt sig markstrider i Asien, eftersom också Förenta Staterna skulle kunna förlora ett markkrig. I slutet av december 1953 nämnde Dulles offentligt möjligheten att USA skulle kunna besvara en kinesisk invasion av Vietnam med ett anfall mot Kina. Flera veckor senare uttryckte han åter samma sak i det dunkla hotet om Förenta Staternas behov ”... att vilja och kunna ge ett kraftfullt svar på de platser och med de medel de själva valt.”³⁴ Alla riskfyllda antaganden som utgjorde grunden för USA:s utrikespolitik och militärpolitik prövades nu i Vietnam.

1954: Genèvekonferensen

Genèvekonferensen bakgrundshistoria och det amerikanska motståndet mot en förhandlingsuppgörelse om Vietnam är nu väl dokumenterade i redogörelser som gjorts av deltagare. Lacoutures och Devillers ”*La Fin d'Une Guerre*” är fortfarande standardverket beträffande konferensens historia. Det är i detta sammanhang tillräckligt med ett referat.

En fredlig uppgörelse i Vietnamfrågan skulle, med hänsyn till det vidare regionala, ja t. o. m. globala sammanhanget, ha underminerat Washingtons sedan 1947 omhuldade grundförut-sättning att man inte kunde förhandla med kommunister utan bara bekämpa dem via militär-utgifter, baser och makt. Vid Berlinkonferensen i januari 1954, när fransmännen led en serie nederlag, framhöll Molotov det önskvärda i en femmaktskonferens om Vietnam. Genom att framhålla propagandavärdet av en konferens lyckades Eden skickligt vinna Dulles bifall. Dessutom ansågs en sådan gest nödvändig för att rädda Lanielregeringen från den allt starkare franska oppositionen mot kriget.³⁵ Det första hindret på vägen var den omedelbara amerikanska oppositionen mot kinesiskt deltagande, men den 18 februari lyckades utrikesministrarna slutligen utfärda en gemensam deklaration för att sammankalla mötet. Eden skriver, att bara tio dagar dessförinnan ”... underrättade amerikanska utrikesdepartementet vår ambassadör att Förenta Staternas regering oroades över att fransmännen tydligen inte siktade till att vinna kriget, utan nöjde sig med att nå en förhandlingsposition.”³⁶ För Eden stod det klart, att varje överenskommelse måste medföra antingen att Vietminh deltog i en regering för hela landet, eller att landet delades och Vietminh fick fullständig kontroll över den ena delen. Eden föredrog det senare alternativet, eftersom det medförde möjligheten att upprätta en gräns för vidare kommunistisk expansion. Han eftersträvade aldrig en enad stat kontrollerad av Viet-minh, men en förlängning av kriget skulle innebära ett fullständigt franskt nederlag, och den berömda brittiska pragmatismen segrade.³⁷ Amerikanerna själva var fientligt inställda till varje politisk eftergift och ville inte gå med på att göra slut på kriget. Huvudfrågan för fransmännen, av vilka många ännu var stridsvilliga, var om den amerikanska regeringen var villig att ta på sig sin andel både av striderna och utgifterna. I januari gick amerikanerna visserligen med på den unika åtgärden att skicka 200 tekniker till Vietnam, men presidenten förnekade omedelbart att han hyste planer på några omfattande åtaganden. Detta skulle bli avgörande för fransmännens slutliga politik.

I slutet av mars försökte fransmännen få en antydning om det amerikanska engagemangets omfattning och ställde en hypotetisk fråga vilken politik USA hade för avsikt att föra om

³⁴ Tal inför the Council on Foreign Relations, 12/1 1954. State Dept. Pressmeddelande nr 8, s. 4.

³⁵ Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 343.

³⁶ Eden, *Full Circle*, s. 100.

³⁷ *Ibid.* s. 101.

kineserna utnyttjade sitt flygvapen för angrepp mot franska ställningar. Dulles vägrade att besvara frågan, men han förklarade, att om amerikanerna satte in egna trupper i kriget, skulle de kräva att få betydligt större inflytande över områdets politiska och administrativa framtid.³⁸

Det är troligt, att den amerikanska regeringen under veckorna före Genèvekonferensen ännu inte var på det klara med vilken politik den borde föra – utom på en punkt: man ville varken förlora någon del av Vietnam genom förhandlingar eller betrakta den rådande militära situationen som slutgiltigt avgörande. Eden mindes rätt när han skrev att biträdande amerikanske utrikesministern Walter Bedell-Smith i april underrättade den brittiska regeringen om ”... att Förenta Staternas regering grundligt hade studerat möjligheterna att lösa konflikten genom en delning av landet, men att man kommit fram till att detta endast skulle vara en temporär lösning och i längden måste leda till kommunistisk dominans i Sydostasien.”³⁹

Under dessa spända dagar uttalade sig amerikanerna i ytterst krigiska ordalag. Deras handlingar var emellertid inte lika aggressiva, och nu lades grunden för kommande aktioner. Den 29 mars fördömde Dulles Ho Chi Minh, Vietminh och alla som ”... piskar upp den nationalistiska stämningen så att den tar sig våldsamma uttryck.” Vietnams avgörande betydelse som råvaruproducent och dess strategiska läge i detta område upprepades gång på gång, och Kina anklagades nu för det fortsatta kriget. Efter att i detalj ha redogjort för en rad påstådda sovjetiska fördragsbrott, förklarade Dulles, att USA skulle komma till Genève av den anledningen att ”... varje diskussion om Indokina bidrar till att få de kinesiska kommunisterna att inse faran av deras uppenbara avsikt att erövra Sydostasien, och får dem att upphöra med det.”⁴⁰ Vicepresident Richard Nixon var betydligt uppriktigare vid en presskonferens den 16 april: Genèvekonferensen skulle bli ett verktyg för handling och inte ett forum för överenskommelser. ”... Förenta Staterna måste komma till Genève för att ta klar ställning för en samlad aktion av den fria världen. Annars måste USA ensamt ta på sig ansvaret för frågan och försöka övertyga andra länder. ... Vårt land är det enda, som besitter tillräcklig inrikespolitisk styrka för att kunna inta en hållning som kommer att rädda Asien ... Förhandlingar med kommunisterna angående en delning av Vietnam skulle resultera i kommunistisk dominans i ännu ett mycket viktigt område.”⁴¹

— — —

Den 4 april föreslog Eisenhower Churchill att de tre största NATO-länderna, Indokinesiska federationen, ANZUS-länderna (Australien, Nya Zeeland och USA), Thailand och Filippinerna borde bilda en koalition i syfte att inta en fast hållning i Indokinafrågan genom att sätta in marin- och flygstriidskrafter mot den kinesiska kusten och intervensera i själva Vietnam.⁴² Britterna ställde sig genast kallsinniga till det dunkla infallet, och de krävde, att man först skulle pröva alla tänkbara utvägar i Genève för att rädda fransmännen ur deras ödesdigra belägenhet. Det var bara tanken på en militärallians som tilltalade dem.⁴³ Trots mycket skrikande och gormande lyckades Dulles inte avhålla briter och fransmän från att komma till Genève villiga att lyssna till erbjudanden om eftergifter och avspänning.

Den 7 maj, dagen innan Genèvekonferensen skulle ta upp frågan om Vietnam, Laos och Kambodja till behandling, intogs Dien Bien Phu av de segrande vietnameserna. USA betraktade detta som ett stort psykologiskt, om än inte militärt nederlag i Vietnam. Vietminh kontrollerade hela området norr om 17:e breddgraden fränsett städerna i Röda Flodens delta,

³⁸ Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 345.

³⁹ Eden, *Full Circle*, s. 102.

⁴⁰ Dept. of State, *American Foreign Policy, 1950-1955*. Washington, 1957, II, s. 2373 ff., 2380.

⁴¹ Cole, *Conflict in Indochina*, s. 174.

⁴² Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 346-347; Eden, *Full Circle*, s. 103.

⁴³ U.K. Documents Relating to British Involvement, s. 66-67.

halva området mellan 16:e och 17:e breddgraden, hela området mellan 14:e och 16:e breddgraden och stora delar av landet söder därom. Dvs. vietnameserna kontrollerade ungefär tre fjärdedelar av landet, och det verkade, som om ett omedelbart förestående franskt nederlag skulle komma att medföra att återstoden befriades.⁴⁴ Samma kväll talade Dulles i radio och fördömde Ho Chi Minh som en "... moskvaindoktrinerad kommunist ..." som skulle "beröva Japan viktiga utländska marknader och betydande tillgångar av råvaror och födoämnen."⁴⁵ För den amerikanska allmänheten, vars omdöme försvagats av det kalla krigets retorik, var detta de mest vanhedrande ord som var tänkbara. Vietnam, fortsatte Dulles, fick inte falla "i fiendehänder", för i så fall "skulle kommunisterna kunna tränga in i hela Sydostasien".⁴⁶ Icke desto mindre: "Den rådande situationen kan inte utgöra någon lämplig grund för Förenta Staterna att ingripa med sina väpnade styrkor" och därför kanske de hårt ansatta fransmännen önskar ett vapenstillestånd. "Om de kan träffa en uppgörelse av sådan art, att den inte sätter de vietnamesiska folkens frihet i fara, skulle detta vara ett stort steg mot fred i Sydostasien. Men vi skulle bli djupt oroade, om ett avtal om vapenstillestånd eller eldupphör ingicks i Genève, som kunde bidra till ett kommunistiskt maktövertagande och kommande aggression. Om så sker, eller om fientligheterna fortsätter, kommer det att uppstå ett ännu starkare behov av att skapa förutsättningar för en samlad aktion till områdets försvar."⁴⁷ Att Förenta staterna intog en sådan hållning innebar, att de inte drog konsekvenserna av det rådande militära läget. Eden insåg klart, att förhandlingar med syftet att beröva Vietminh alla deras triumfer i själva verket var ett krav på underkastelse. Redan innan konferensen tog upp saken förkastade USA konsekvenserna av en förhandlingsuppgörelse på grund av en mer global syn som skulle komma att göra Vietnam till målet för kommande interventioner. Lacouture och Devillers drar den riktiga slutsatsen att det inte var fred utan andrum som USA eftersträvade i Genève.⁴⁸

Genèveavtalet

I Anthony Edens memoarer Full Circle och Lacoutures och Devillers redogörelse ges belägg för USA:s oersonlighet och manipulerande under diskussionerna i Genève mellan den 8 maj och 21 juli, och de har kartlagt amerikanernas obeslutsamhet, vankelmod och vägran att inse de militära och politiska förhållanden, som rådde i maj-juni 1954. Britterna hoppades på delning, ryssar och kineser på fred – med tiden till vilket pris som helst – medan vietnameserna hoppades på att få Vietnam och de politiska belöningarna för deras nära militära triumf över en mäktig nation, stödd av amerikanska miljarder i utrustning och resurser.

För den vietnamesiska delegationen, som leddes av Pham Van Dong, gällde det att inte berövas de rimliga politiska konsekvenserna av de militära framgångarna. De var de första att kräva skyndsamma nationella val i Vietnam – val som de var säkra på att vinna. Allteftersom konferensen fortskred och ryssarna och sedan även kineserna försökte få den vietnamesiska delegationen att göra eftergifter i en rad frågor, varav den viktigaste gällde den provisoriska demarkationslinjen längs 17:e breddgraden, framstod denna bestämmelse om val som ännu viktigare för Vietminh. Bao Dais representanter opponerade sig till en början på denna punkt. Den 14 maj gav emellertid Molotov ökad tyngd åt förslaget genom att föreslå, att valen skulle handhas av en neutral övervakningskommission.

Varken vietnameser eller amerikaner kunde godta en delning som en permanent lösning. Pham Van Dong gjorde helt klart, att en uppdelning i zoner inte var någon varaktig lösning, utan bara en tillfällig åtgärd för att framtvinga eld-upphör. Om Vietminh-delegationen hade

⁴⁴ Lacouture & Devillers, *La Fin d'une Guerre*, s. 278-279.

⁴⁵ Dept. of State, *American Foreign Policy*, II 2385.

⁴⁶ *Ibid.* 2386

⁴⁷ *Ibid.* 2389-90

⁴⁸ Lacouture & Devillers, *La Fin d'Une Guerre*, s. 105.

uppfattat delningen som permanent, skulle den otvivelaktigt ha vägrat att godkänna överenskommelsen. När Mendes-France gick med på att fastställa ett datum för val, tolkades det helt riktigt som en viktig eftergift åt vietnamesiska självständighetssträvanden. I slutet av juni var vietnameserna under ryska och kinesiska påtryckningar beredda att göra stora eftergifter i hopp om att ett val skulle hållas. Dessutom fruktade de en amerikansk intervention om de utnyttjade sin faktiska frihet för att erövra den sista fjärdedelen av Vietnam med vapen.⁴⁹ Det var under dessa dagar, som Eden slutligen övertygade amerikanerna om att en delning av Vietnam var det enda de kunde hoppas på, i stället för en överenskommelse om en gemensam västerländsk militärintervention. Den 29 juni gjorde Eden och Dulles ett uttalande, enligt vilket de hl. a. gick med på att respektera ett vapenstillestånd som ”inte innehåller några politiska bestämmelser som kan innebära fara för att det behållna området går förlorat och hamnar under kommunistisk kontroll.”⁵⁰ Eftersom den förlusten nu var oundviklig, tydde uttalandet på, att amerikanerna skulle kunna hysa misstro mot val, eller t. o. m. mot hela Genèveavtalet. När det blev dags för amerikanerna att formellt gå samman med de övriga länderna i Genève för att godkänna konferensens beslut, ville de inte gå med på att göra det.

Genèveavtalets slutliga bestämmelser är så välkända, att det här räcker med ett kort sammandrag. Det ”Avtal om fientligheternas upphörande”, som undertecknades av fransmän och vietnameser den 20 juli, beskrev uttryckligen demarkationslinjen längs den 17:e breddgraden som ”provisorisk”. Tills allmänna val hölls, skulle vietnameser och fransmän ha makten norr respektive söder om demarkationslinjen. Fransmännen ensamma skulle ansvara för att avtalets villkor tryggades politiskt (artiklarna 14 och 27). Den militära tillämpningen av beslutet skulle genomdrivas av en internationell kontrollkommission. Vapenmängden fick inte överskrida den vid avtalets träffande rådande nivån, och för att överträdelser skulle förhindras, fick vapen bara utbytas styckevis, och först efter att Internationella Kontrollkommissionen i förväg hade underrättats. Artikel 18 föreskrev: ”... det är förbjudet att upprätta nya militärbaser någonstans på vietnamesiskt territorium”, och artikel 19 föreskrev att ”de båda parterna ska garantera, att de zoner, som tilldelats dem, inte ansluter sig till någon militär allians och inte utnyttjas för återupptagande av fientligheterna eller främjandet av en aggressiv politik”. Av detta följde, att Vietnam inte kunde ansluta sig till den sydostasiatiska försvarspakt – SEATO – som USA började organisera vid denna tid.⁵¹ Slutdeklarationen, som utfärdades den 21 juli, ”noterar” dessa militära överenskommelser, och likaså det faktum, ”... att huvudsyftet med avtalet angående Vietnam är, att avgöra militära frågor i avsikt att bringa fientligheterna att upphöra, och att den militära demarkationslinjen är provisorisk och på intet sätt får uppfattas som en politisk eller territoriell gräns.”⁵² Enligt denna uppfattning var Vietnam en nation, och orden ”Nordvietnam” eller ”Sydvietnam” användes ingenstans. För att uppnå politisk enhet ”... skall allmänna val hållas i juli 1956 under överinseende av en internationell kontrollkommission ...” och ”konsultationer i denna fråga skall hållas mellan de båda zonernas berörda representativa myndigheter från och med den 20 juli 1955.”⁵³

Denna valbestämmelse var av stor betydelse för att förmå vietnameserna att göra slut på kriget, men för USA var det ofattbart att fransmännen och deras vietnamesiska allierade skulle kunna verkställa bestämmelserna utan att löpa risken av en fullständig katastrof. Amerikanska journalister nämnde ofta, att Vietminh med all säkerhet skulle vinna ett hederligt val. Eisenhower omnämner detta antagande på två ställen i sina memoarer: ”Det

⁴⁹ Franklin B. Weinstein, Vietnam's Unheld Elections: The Failure to Carry Out the 1956 Reunification Elections and the Effect on Hanoi's Present Outlook, Ithaca, Southeast Asia Program, 1966, s. 4-9; NYT 27/6 1954, innehåller de bästa redogörelserna.

⁵⁰ Eden, Full Circle, s. 149

⁵¹ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 35; även s. 28-42.

⁵² Ibid. s. 58-59.

⁵³ Ibid. s. 59.

medgavs allmänt, att Ho Chi Minh skulle ha valts till premiärminister om allmänna val hade hållits”,⁵⁴ och ”Alla som jag har talat eller haft kontakt med, och som har varit välunderrättade i frågor, som gällt Indokina, har medgett att kanske 80 % av befolkningen skulle ha föredragit kommunisten Ho Chi Minh som ledare framför statschefen Bao Dai, om val hade hållits vid tiden för striderna.”⁵⁵

Därför kunde USA inte delta i omröstningen om konferensens slutdeklaration av den 21 juli. En noggrann genomgång av de båda amerikanska uttalanden, som gjordes samma dag, visar att det vore ett misstag att tro, att amerikanerna var beredda att erkänna följden av en konferens och en förhandlingsöverenskommelse, som de vid varje tidpunkt hade motarbetat till det yttersta. Eisenhowers uttalande välkomnade motvilligt ett stridernas upphörande, men förklarade därefter uttryckligen, att USA ”inte själv varit en part i, eller varit bundet av de beslut, som fattats av konferensen. Det är emellertid vår förhoppning att det ska bli en fred som är förenlig med de berörda ländernas rättigheter och behov. Avtalet innehåller vissa punkter som vi ogillar, men mycket kommer an på, hur dessa genomförs i praktiken.”⁵⁶ ”Förenade Staterna kommer inte att bruka våld för att undergräva avtalet. Vi vill också framhålla, att vi kommer att betrakta varje återupptagande av den kommunistiska aggressionen som en mycket allvarlig händelse.”⁵⁷

Kärnpunkten i Genèveavtalet var frågan om valen. USA visade genom sina avståndstagande formuleringar beträffande dessa omedelbart efter avtalets ingående, att den amerikanska strategin i Vietnam skulle ha som mål att sabotera genomförandet av valen. Fientliga uttalanden av Bao Dai, eller efter den 7 juli av hans noggrant utvalde efterträdare Ngo Dinh Diem, hade ingen giltighet. Fransmännen hade ansvaret för fullgörandet av eldupphör-avtalet, i vars 18:e artikel förklarades, att ”...deras efterträdare skall ansvara för att avtalets villkor och bestämmelser säkerställs, iakttas och genomdrivs.”⁵⁸ Den 4 juni hade fransmännen ingått ett ”självständighetsfördrag” med Bao Dais regering, vari uttryckligen krävdes, att denna skulle ikläda sig alla Frankrikes rättigheter och skyldigheter beträffande Vietnam.⁵⁹ Det var på detta fördrag som Bao Dai och Diem grundade sina anspråk på oberoende.

Verkningarna av Genèvekonferensen: USA:s intrång 1955-1959

Anledningen till de kraftiga amerikanska reservationerna var, att USA aldrig hade haft för avsikt att fullgöra Genèveavtalet. Det framgick redan från första början tydligt av alla offentliga amerikanska uttalanden. Wall Street Journal gav en helt riktig rapport den 23 juli: ”USA anser inte, att valen i Vietnam brådskar; man befarar, att kommunistledaren Ho Chi Minh skulle vinna. Därför ämnar Dulles först göra landets södra del till ett skyltfönster – med amerikanska biståndspengar.”⁶⁰

I det Diem-kontrollerade området började diverse amerikanska kommissioner dyka upp – somliga under sken av att syssla med ”universitetsprojekt”. I själva verket utgjorde de kulisser för CIA. Så var t. ex. fallet med den verksamhet som bedrevs av Michigan State University. Dulles tog samtidigt itu med uppgiften att skapa en organisation för SEATO, som enligt vad Eisenhower meddelade senaten skulle främja ”försvaret mot såväl öppet, väpnat angrepp som subversiv verksamhet.”⁶¹ Enligt Dulles skulle SEATO-fördraget från och med nu gälla

⁵⁴ Eisenhower, *Mandate for Change*, s. 337-338.

⁵⁵ *Ibid.* s. 372.

⁵⁶ Senate Committee on Foreign Relations, *Background Information*, s. 60 .

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.* s. 37.

⁵⁹ Weinstein, *Vietnam's Unheld Elections*, s. 12-13.

⁶⁰ Wall Street Journal (hädanefter kallad WSJ), 23/7 1954.

⁶¹ U.S. Senate Committee on Foreign Relations, *Hearings: The Southeast Asia Collective Defense Treaty*. 83:2 11/11 1954, Washington 1954, s. 1.

Vietnam, Kambodja och Laos, trots att dessa länder aldrig hade undertecknat det, och i realiteten var förhindrade av Genèveavtalet att överhuvudtaget göra det. Artikel IV i SEATO-fördraget utsträcktes till att omfatta även andra länder än signatärmakterna, och innehöll hot om att organisationen skulle intervensera i händelse att ”någon stat eller något territorium” i Sydostasien utsattes för angrepp eller ”någon annan stats eller något annat territoriums politiska oberoende ...” hotades.⁶² Med detta fördrag bakom ryggen kunde USA bortförklara snart sagt varje intervention med nästan vilket argument som helst. Det var uppenbart, att en förutvarande del av Indokina av USA höll på att knytas till en allians utan att ens ha givit sitt samtycke. I slutet av september anlände en fransk delegation på hög nivå till Washington för att diskutera frågan om samarbete i Vietnam och direkt amerikanskt bistånd åt Diem. Från och med nu, till dess att den siste franske guvernören lämnade landet i augusti följande år, visade sig fransmännen ytterst villiga att överlåta bördan av Vietnam på amerikanska händer och att handla i strid mot vad som enligt Genèveavtalet var deras uppenbara skyldighet. Trots att det inte rådte full amerikansk enighet om huruvida Diem var rätt man för uppgiften, erbjöd Eisenhower den 24 oktober Diemregimen direkt hjälp ”... för att bistå Vietnams regering i utvecklandet och upprätthållandet av en stark, livskraftig stat, i stånd att motstå försök till subversiv verksamhet eller militär aggression”.⁶³ Genom Ely-Collins-avtalet av den 13 december 1954 fick dock amerikanerna stort inflytande över utvecklandet av Diems armé.⁶⁴ Snart var de ensamt ansvariga för detta. Denna taktik kom till uttryck för första gången i den kraftiga ökningen av Diems polisstyrka, som huvudsakligen leddes av kommissionen från CIA-Michigan State University. Detta ökande stöd var outhärligt för Diem när han skulle undertrycka politisk opposition och religiösa sekter och försöka stärka sin vacklande kontroll över landet.

Omfattningen av USA:s hjälp åt Diem mellan åren 1955 och 1959 visar det amerikanska engagemangets omfattning. Under denna period uppgick hjälpen till sammanlagt 2.29 miljarder dollar, varav 171 miljarder gick till militära program.⁶⁵

Trots de nordvietnamesiska ansträngningarna var det helt givet att valen aldrig skulle komma att hållas. Den 1 januari 1955 hade nordvietnameserna riktat en påminnelse till fransmännen om deras skyldighet att övervaka att bestämmelserna i Genèveavtalet uppfylldes. Med tanke på det tillstånd den lokala oppositionen befann sig i, och dess egen styrka bland folket, hade Demokratiska Republiken Vietnam all anledning att iaktta Genève-avtalets bestämmelser angående valen. Under hösten 1954 började man faktiskt föra en lugn valkampanj på fredlig grund, och politiska kadrer lämnades kvar i söder i stället för att dras tillbaka till norra delen av Vietnam. Detta var helt i överensstämmelse med Genèveavtalet, som stadgade, att omgrupperingen av befolkningen var frivillig och inte obligatorisk. I februari 1955 föreslog Hanoi, som en förberedelse till valen, att normala förbindelser skulle upprättas mellan de båda zonerna, och i april gjorde Pham Van Dong och Nehru ett gemensamt uttalande, i vilket de krävde, att åtgärder skulle vidtagas för genomförandet av val och en återförening av Vietnam. Vid denna tid ägnade sig Diem åt att undertrycka och likvidera den sydvietnamesiska oppositionen, oberoende av politisk tillhörighet. Eftersom det inte kom något positivt svar, upprepade DRV den 6 juni formellt sitt fördömande av landets delning och underströk nödvändigheten av att valen hölls inom utsatt tid. Konsultationer angående valen skulle inledas senast den 20 juli 1955, och i juni var världens uppmärksamhet riktad mot Diem och Dulles. Diem

⁶² Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 63.

⁶³ Dept of State, American Foreign Policy, II, s. 2402; se även Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 66.

⁶⁴ Lacouture & Devillers, La Fin d'Une Guerre, s. 295.

⁶⁵ Agency for International Development, U.S. Foreign Assistance, s. 40.

yttrade sig mycket svävande om konsultationerna. Det första uttalandet gjordes den 28 juli av Dulles. Han förklarade, att varken USA eller regimen i Sydvietnam hade undertecknat Genèveavtalet eller var bundna av det, något som ofta framhölls i Washington. Beträffande Sydvietnam var det emellertid ett uppenbart lögnaktigt påstående. Dulles medgav dock, att USA i princip föredrog att "...länder, som historiskt sett utgör en enhet, förenas". Myten om två Vietnam och två skilda nationer ingick ännu inte i den amerikanska argumenteringen. "Kommunisterna har ännu aldrig vunnit ett fritt val. Jag tror inte, att de någonsin kommer att göra det. Därför har vi ingenting att frukta av några val, under förutsättning att de hålls under verklig frihet, som stilleståndsavtalet i Genève föreskriver."⁶⁶ Det framgick emellertid av detta uttalande, att det inte ålåg USA att påkalla avtalets verkställande genom förberedande konsultationer som Diem och Washington dittills hade avvisat. Inte heller erbjöd sig Dulles att uppmana Diem att vidtaga någon sådan åtgärd. Detta var en avgörande punkt, eftersom det inte var möjligt att avgöra om valen skulle vara fria förrän båda sidor deltagit i förhandlingar i frågan.

I slutet av april 1955 tillkännagav Diem, att han skulle hålla en "nationell folkomröstning" i Sydvietnam för att sammankalla en ny nationalförsamling. Den 16 juli avvisade han kategoriskt tanken på gemensamma val för hela Vietnam enligt Genèveavtalet villkor tills "... det kan bevisas ... att de sätter hela samhällets högre intressen framför kommunismens intressen ..."⁶⁷ Kort därefter förklarade Dulles: "Vi instämmer givetvis i, att förhållandena inte är mogna för fria val."⁶⁸

Amerikanernas och Diem-administrationens vägran att följa Genèveavtalet framstod för DRV som en fråga som borde behandlas av Genèvekonferensens och Internationella kontrollkommissionens medlemmar. DRV hade vid flera tillfällen ställt dessa krav – i juni och november 1955 – och i september och den 17 november utvecklade Pham Van Dong och Ho Chi Minh sina uppfattningar om ett valsysteem enligt helt demokratiska riktlinjer. Alla medborgare som hade fyllt 18 år skulle få rösta och alla som hade fyllt 21 skulle kunna sättas upp som kandidater. De föreslog fria valkampanjer i båda zonerna och slutna, direkta omröstningar. Valet skulle övervakas av IKK. Den 25 februari 1956 upprepade Ho Chi Minh på nytt denna ståndpunkt och klargjorde, att representanter för politiska partier från söder skulle vara välkomna i norr och skulle ges frihet att utdela sitt valmaterial som de fann lämpligt.⁶⁹

I ett brev till ordförandena vid Genèvekonferensen riktade Pham Van Dong den 14 februari 1956 uppmärksamheten mot förtrycket i söder, förhållandet att Sydvietnam var invecklat i en de facto-allians med USA, och fransmännens skyldighet att avhjälpa den uppkomna situationen. Han föreslog, att Genèvekonferensen skulle återinkallas för att lösa Vietnamfrågan på fredlig väg. Britterna vägrade, och den 6 april tillkännagav Diems regering åter, apropos Genèveavtalet, att "den anser sig icke bunden av dess villkor."⁷⁰ Redan den 11 januari hade Diem-regimen utfärdat ett dekret, som gav inrikesministern rätt att placera alla som ansågs "farliga för landets försvar eller den allmänna säkerheten ..." i koncentrationsläger.⁷¹ Sådana deklarerationer beskrev blott i formella ordalag det omfattande förtrycket mot den tilltagande oppositionen bland tidigare Vietminh-anhängare och buddister. Den 26 oktober 1956 antogs artikel 98 i Diems nya konstitution. Den tillät "republikens" president att upphäva rätten att

⁶⁶ Dept. of State, American Foreign Policy, II, s. 2404; se även Dept. of State, The Legality of U.S. Participation in the Defense of Viet-Nam, mars 1966, S. 10.

⁶⁷ Cole, Conflict in Indochina, s. 226-227.

⁶⁸ Citeras i Weinstein, Vietnam's Unheld Elections s. 33.

⁶⁹ Ibid. s. 47-49.

⁷⁰ U.K. Documents Relating to British Involvement, s. 95; Se även ibid. s. 115-120.

⁷¹ Lacouture & Devillers, La Fin d'Une Guerre, s. 303.

fritt resa eller välja vistelseort. Likaså förbjöds press- och yttrandefriheten och organisations- och mötesfriheten – allt under hänvisning till ”den allmänna ordningens och säkerhetens, och det nationella försvarets legitima krav”.⁷² Den 4 mars 1956 anordnade Diem ”allmänna val” till en konstitutionerande nationalförsamling. Valet kontrollerades helt av Diem, kandidaterna likaså. Inte överraskande fick Diem den överväldigande majoriteten av rösterna, och Washington lovordade den rättvisa valutgången.⁷³

— — —

Biträdande amerikanske utrikesministern Walter S. Robertson, som i mars 1956 tillsammans med Dulles hade besökt Diem, beskrev den 1 juni grunddragen i USA:s Vietnampolitik inför *the American Friends of Vietnam*. Denna organisation var inregistrerad som representant för Diems regering och kontrollerades halvofficiellt av den amerikanska regeringen. Robertsons angrepp på Genèveavtalet som ”... delade (Vietnam) genom ett stormaktsbeslut mot det vietnamesiska folkets vilja”, bekräftade på nytt det amerikanska beslutet att inte låta USA:s politik bindas av avtalet. Slutligen kom Robertson in på Diems ”fria val sistlidna mars” och gav en mycket klar redogörelse för den amerikanska politiken:

”Att stödja en vänskapligt sinnad, ickekommunistisk regering i Vietnam och hjälpa den att minska och med tiden helt utplåna kommunisternas subversiva verksamhet och deras inflytande ... Att hjälpa Vietnams regering att upprätta styrkor stora nog att upprätthålla den inre säkerheten ... att främja den ickekommunistiska världens stöd för det fria Vietnam.”⁷⁴ ”Våra insatser inriktas främst på att stärka de inre säkerhetsstyrkorna, bestående av en reguljär armé på omkring 150 000 man, ett rörligt civilgarde på i runt tal 45 000 man och lokala försvarsenheter ... Vi bidrar med ekonomiskt stöd och utrustning till dessa styrkor, och amerikanska rådgivare tar del i arméns träning. Vi hjälper också till att organisera, träna och utrusta den vietnamesiska polismakten.”⁷⁵ Eftersom denna politik alldeles uppenbart stod i strid med Genèveavtalet, som förbjöd utökande av de militära resurserna, hävdade Robertson att det totala antalet soldater hade minskats avsevärt genom fransmännens avtåg, och att den militära uppbyggnaden för övrigt gick betydligt snabbare i Nordvietnam. Beträffande valen stödde han uttryckligen Diems förklaring till varför denne vägrade följa Genèveavtalet.⁷⁶

Uttrycket ”utplåna” var en träffande beskrivning av den politik Förenta Staterna rekommenderade den minst sagt följsamme Diem, som förföljde forna Vietminh-anhängare, medlemmar av religiösa grupper m. fl. Uppskattningsvis 40 000 vietnameser var i slutet av år 1958 fängslade av politiska skäl, och i slutet av 1961 hade antalet nästan fyrdubblats.⁷⁷ Denna politik möjliggjordes tack vare att USA finansierade över 70 % av Diems budget. — — — Antalet politiska avrättningar mellan åren 1955 och 1959 uppskattades till 16 000, men kan ha varit mycket större. Diem tillät ingen undersökning av bevismaterialet i de mer uppmärksammade fallen. Detta gällde t. ex. fallet Phu Loi. Hur som helst har följande skildring, i LIFE i maj 1957, av alla objektiva iakttagare godtagits som en riktig beskrivning:

”Bakom en fasad av fotografier, fanor och slagord finns ett obevekligt system av förordningar, ”omskolningscentra”, hemlig polis. Den ”förordning nr 6”, som undertecknades och utfärdades av Diem i januari 1956, föreskriver att ”personer, som anses farliga för landets försvar och allmänna säkerhet, på myndigheternas begäran kan hållas förvarade i ’koncentrationsläger’ ... Bara kända eller misstänkta kommunister förutsätts bli arresterade och ’om-

⁷² Ibid. s. 303.

⁷³ Weinstein, Vietnam's Unheld Elections, s. 51.

⁷⁴ Dept. of State, American Foreign Policy: Current Documents, 1956, Washington 1959, s. 861.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid. s. 862.

⁷⁷ ”The War in Vietnam”, New Republic, 12/3 1962, s. 24.

skolade' enligt dessa förordningar. Men många ickekommunister har också häktats ... Hela säkerhetsapparaten har utnyttjats för att avskräcka aktiv opposition av varje slag oavsett varifrån den kommer.”⁷⁸

Det är svårt att få någon exakt uppfattning om vad det var för siffror, som Diem och USA försökte dölja för IKK. Men i ljuset av Robertsons tidigare syn på USA:s planer och med tanke på de 1.7 miljarder dollar som gått till Diems militärutgifter, framstår det som troligt, att DRV:s uppskattning att Diem hade 450 000 man under vapen i juli 1958, är korrekt.⁷⁹ Vad Diem i synnerhet ville förhindra IKK från att undersöka, var det faktum, att minst fem nya flygfält med kapacitet att ta emot militärplan hade, uppförts, och att de redan existerande flygfälten hade moderniserats. Anledningen var, att detta utgjorde en uppenbar kränkning av Genèveavtalen.⁸⁰ Den största delen av den amerikanska hjälpen till Diem användes visserligen för militära ändamål, men det är de medel, som var avsedda att bidra till landets ekonomi, som har undersökts noggrannast, och i denna del av hjälpen fanns ingenting, som stod i strid med Genèveavtalen, fränsett det faktum, att den ökade en redan osjälvständig nations beroende av USA. Denna ekonomiska hjälp var total; den förvärrade en dödsdömd ekonomi, raserade den på grund av tio års krig redan sviktande samhällsstrukturen i tätorterna, och gjorde Diem, hans familj och närmaste omgivning förmögna. Vissa förhållanden i samband med den sydvietnamesiska ekonomins förutsättningar är väsentliga för förståelsen av nästa fas i revolutionen – en revolution som hade hindrats för en tid, men inte kunde hejdas av USA – och av den amerikanska intervention, som senare följde.

Före Genèvekonferensen kontrollerade Vietminh mer än hälften av området söder om 18:e breddgraden, och lyckades i en jordbruksekonomi, grundad på orättvis jordfördelning, införa en långtgående jordreform. När Diem fick makten över detta område råddes han av amerikanska experter att inleda ett ”jordreformprogram”, som i realiteten innebar en återgång till en – visserligen ”moderniserad” – form av de äganderättsförhållanden, som redan hade avskaffats på många håll. Arrendet sänktes med 50 %, jämfört med tiden före Vietminh, men i själva verket betydde det, att avgifter som hade upphört att existera inom stora områden, återinfördes. I de fall där det stod klart att expropriation hade ägt rum, fick jordägare ersättning för egendom, som redan hade tagits ifrån dem, och som de nu var glada att få sälja. Diemregimens återkomst innebar alltså återinförandet av det jordfördelningssystem, som hade varit rådande före krigsutbrottet 1940, dvs. 72 % av befolkningen ägde 13 % av jorden. Följaktligen understöddes ”jordbruksreformerna” av jordägarna och inte av bönderna.

Olika planer för förflyttningar av bönderna från de områden, som förut behärskats av Vietminh, misslyckade aktioner, som slutligen 1962 kulminerade i kampanjen för strategiska byar, bidrog bara till att hålla ett starkt missnöje vid liv på landsbygden. Dessa ”agrovilles” utplånade de traditionella byarna och blev ryktbara som källor till missnöje med en regim som höll på att rasera den rådande samhällsstrukturen. Diem och amerikanerna lyckades aldrig behärska mer än en liten del av Sydvietnam – och med tanke på decentraliseringen och Diems alltmer sjunkande auktoritet fanns det ingen grund för att de skulle ha kunnat göra det. Revolutionen mot den franska kolonialismen hade i själva verket aldrig upphört, och det

⁷⁸ citerat i Robert Scheer, *How the United States Got Involved in Vietnam*. Santa Barbara, 1965, s. 40; se även Nguyen Kien, *Le Sud-Vietnam Depuis Dien-Bien-Phu*. Paris, 1963, s. 109; Jean Lacouture, *Le Vietnam Entre Deux Paix*. Paris 1965, s. 46.

⁷⁹ DRV, Ministry of Foreign Affairs, *Imperialist Schemes in Vietnam Against Peace and Reunification*. Hanoi, July 1958, s. 30 ff.

⁸⁰ *Ibid.* s. 34-36.

förtryck Diem utövade, gjorde att den blossade upp på nytt mot fransmännens efterträdare.⁸¹ Var Diems tjänstemän än visade sig uppväckte de missnöje. I samband med de sänkta rispriserna och de dåliga skördarna under åren 1957–58 hade Diem inte den minsta möjlighet att skapa en politisk bas bland bönderna, som utgjorde 4/5 av landets befolkning. Inte överraskande fortsatte Vietminh på många håll att leda de år 1945 upprättade lokala regeringsorganen.

Förvirringen i städerna ökades oupphörligt genom strömmen av katolska flyktingar från norr vilka inte kunde införlivas med stadsbefolkningen. Detta ledde till att det bland Saigons två miljoner invånare år 1956 fanns 413 000 arbetslösa enligt en försiktig uppskattning.⁸² Under åren 1955-60 mottog Diemregimen 1.2 miljarder dollar. Dessa pengar användes i hög utsträckning för att täcka det enorma betalningsunderskott, som trots landets inflationsartade ekonomi tillät en omfattande import av amerikansk tillverkade lyxvaror åt den nya ”comprador”-klassen och Diembyråkratin. Redan från början insåg de amerikanska rådgivarna de allvarliga riskerna med det rådande mönstret av lyx och armod, och försökte motverka dessa förhållanden, men Diem fann deras alternativ oantagbara. Snart ledde detta till uppkomsten av dolda motsättningar. Amerikanerna godtog och uppmuntrade förtrycket och den militära upp rustningen, men ogillade Diems individualistiska åskådning, som utgjordes av ett egendomligt hopkok av byråkratisk antikapitalism och katolsk feodalism. Diem var visserligen en mario-nett, men som sådan inte särskilt lättmanövrerad. Amerikanerna uppskattade varken det stora spelrum som gavs åt individuell korruption, eller Diems fientliga inställning till en snabbare ekonomisk utveckling, som var parad med tron på att bolag, där så var möjligt, borde vara statsägda. Diem försökte få aktiemajoriteten i ekonomiska utvecklingsprojekt baserade på amerikanskt kapital, medan amerikanerna bara tillät nya företag att importera kapitalvaror förutsatt att de var privatägda och privatstyrda. Diem och hans bror Ngo Dinh Nhu betraktade USA:s ekonomiska bistånd som ett cyniskt medel att bli av med amerikanska överskottsvaror, och amerikanerna kämpade framgångsrikt för mildring av restriktionerna för utländska investeringar och skydd mot hotet om nationaliseringar. Till sist nöjde sig Diem med beklaganden och skaffade sig biståndsfonder för enligt amerikansk uppfattning tvivelaktiga syften.⁸³ USA såg Vietnam som ett kapitalistiskt land i Sydostasien. Med en sådan målsättning var de dömda att misslyckas, men när Eisenhower i april 1959 offentligt tog till orda om Vietnam ”... ett land delat i två delar” och inte två skilda nationer, betonade han Vietnams behov av ekonomisk utveckling. Metoden ”... att anskaffa det nödvändiga kapitalet är privata investeringar utifrån och regeringslån.” Så länge USA hade med saken att skaffa, skulle regeringslånen gå till vietnamesiska kapitalister.⁸⁴

1959-60: Motståndet återupptas

Varje tillförlitlig historisk redogörelse för ursprunget till den väpnade kampen söder om den 17:e breddgraden, betraktar den som en fortsättning av kriget mot fransmännen 1945-54, och som en verkan av, snarare än orsak till det fruktansvärda förtrycket och de ökande ekonomiska och sociala problemen under Diemregimen.⁸⁵ Detta motstånd mot Diem-administrationen inleddes spontant bland bönderna när alltfler politiskt verksamma, alltifrån buddhister till Vietminhmedlemmar, återvände till byarna för att undkomma förföljelsen. Grunden för

⁸¹ Lacouture & Devillers, *La Fin d'Une Guerre*, s. 301-302; Kien, *Sud-Vietnam*, s. 122-130.

⁸² Kien, *Sud-Vietnam*, s. 131.

⁸³ John D. Montgomery, *The Politics of Foreign Aid*. New York 1962, s. 67-94; Fall, *Two Viet-Nams*, s. 303-306.

⁸⁴ Senate Committee on Foreign Relations, *Background Information*, s. 75.

⁸⁵ Fall, *Two Viet-Nams*, s. 344; Devillers i Gittleman, *Vietnam*, s. 210 ff; Lacouture, *Vietnam*, s. 34 ff.; z, ”The War in Vietnam” s. 21-26; James Alexander, ”Deadlock in Vietnam”, *Progressive* sept. 1962, s. 20-24, för att nämna bara några av de källor, so styrker detta.

motståndets växlande, men i längden oemotståndliga kraft utgjordes, som i varje framgångsrik gerillakamp, av böndernas stöd. Den 6 maj 1959 antog Diem den välkända Lag 10/59, som utdömde dödsstraff för alla, som begick mord, på minsta vis förstörde hus, bondgårdar, byggnader av något slag, eller transportmedel, eller som begick någon av en rad liknande föreseelser. ”Var och en som tillhör en organisation med syfte att delta i förberedelser till, eller utförandet av brott ... eller förbinder sig att göra det, kommer att underkastas det föreskrivna straffet ...”⁸⁶ Särskilt förföljdes f. d. Vietminh-medlemmar, men all opposition berördes av Diems vittomfattande nya lag, och mellan 1958 och början av 1961 fyrdubblades antalet politiska fångar. Motståndet som spred sig, utgick inte från norr, utan från Saigon, och de forna Vietminhmedlemmarna anslöt sig till de spontant uppkomna lokala motståndsgруппerna långt innan dessa fick stöd av DRV. För de flesta, som studerar ämnet, framstår detta numera som vedertagna fakta och orsakssammanhang i Vietnams historia. Även den amerikanska dokumentationen styrker denna uppfattning. Det var faktiskt först 1960 som mera betydande strider grep omkring sig i landet. Under första kvartalet 1960 vädjade såväl förbundet av veteraner från kriget mot fransmännen som 18 prominenta personer ur alla politiska läger till Diem att han skulle göra slut på det rådande förtrycket och liberalisera regimen.

Under åren 1960 och 1961 gav USA 599 miljarder dollar i militärhjälp åt Vietnam. I slutet av 1960 hävdade man på amerikanskt håll, att det inte fanns mer än 733 amerikanska soldater stationerade där. I december 1965 hade USA minst 14 större flygbaser och 166 000 soldater i Vietnam, och trupperna skulle komma att mer än fördubblas under det följande året. Uppgifter om det ekonomiska värdet av militärhjälp till Vietnam efter 1963 är visserligen hemligstämplade, men utvecklingstendensen kräver knappast någon utförligare behandling i detta sammanhang.⁸⁷ Denna ökning utgjorde en överträdelse av Genèveavtalet, men det betyder litet i ljuset av att amerikanerna ständigt har visat fullkomligt förakt för detta avtal. I verkligheten tvingades USA nu att rädda stora delar av Vietnam från det oundvikliga öde som amerikanernas politik och deras marionetter hade skapat.

Det är ganska meningslöst att behandla de därpå följande händelserna med samma noggrannhet, eftersom de ju helt enkelt utgjorde en logisk fortsättning av USA:s politik fram till 1960 – en världsomfattande politik, som absolut inte var begränsad till Vietnam. Vi behöver bara jämföra rapporterna i den amerikanska pressen med Washingtons officiella förklaringar för att inse hur långt man i Washington var beredd att avlägsna sig från sanningen för att rättfärdiga ett barbariskt krig mot ett litet land, ett krig utan motstycke i modern historia. För att förstå detta krig måste man alltid sätta in det i sitt sammanhang, och minnas, att stridsfrågorna i Vietnam i realiteten gällde framtiden för USA:s makt inte blott i Sydostasien, utan i hela utvecklingsvärlden.

— — —

Under år 1960 stod det klart, att Diem inte skulle kunna behålla makten länge till. Detta underströks ytterligare, när hans egna fallskärmsbataljoner iscensatte en palatsrevolution den 11 november.

— — —

Vietnamfrågan blev ofrånkomligen den stora utmaningen för de intellektuella strateger, som Kennedy förde till Washington vid sitt makttillträde – mitt under stora diskussioner rörande militärens trovärdighet och behovet att bygga upp stridskrafter som kunde utkämpa ett begränsat krig. När Kennedy och Rusk skickade iväg vicepresident Johnson på en goodwillresa

⁸⁶ Gettleman, Vietnam, s. 256-257.

⁸⁷ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 137; NYT 1/12 1965; New York Herald Tribune 17/1 1966. [NYT = New York Times]

till Saigon, fördömde de vad de kallade ”Nordvietnams ansvar för den ökade gerillaaktiviteten i söder”. Rusk hävdade, att DRV:s kommunistiska parti hade fattat beslut härom i maj 1959 och åter bekräftat det i september året därpå. Johnson var den förste som, den 13 maj, tillkännagav ökningen av den militära och ekonomiska hjälpen till Diemregimen, som nyligen hade ”återvalts” på nytt, inte överraskande med överväldigande majoritet. Detta tendentiösa resonemang bortsåg givetvis från det faktum, att Pham Van Dong i september föregående år hade krävt förhandlingar på grundval av ömsesidiga eftergifter i syfte att uppnå enhet utan tillgripande av ”krig och makt”.⁸⁸ Under hösten begav sig två kommissioner, ledda av Eugene Staley och den ledande förespråkaren för teorin om det begränsade kriget, general Maxwell Taylor, till Vietnam för att studera situationen. Den 18 oktober proklamerade Diem undantagstillstånd och den 16 november utlovade Kennedy en kraftig ökning av hjälpen till regimen, en ökning, som av en tidning förutspåddes även komma att omfatta stora amerikanska truppförstärkningar. *Wall Street Journal* medgav i november, att hjälpen skulle gå till en regim som kännetecknades av ”korrupktion och gunstlingssystem”, och beskrev ”landets autoritära beskaffenhet”, som hade gjort det möjligt för den nationella befrielsefronten – bildad i slutet av december 1960 – att bygga upp en folklig bas bland ”... bönderna, som välkomnar ett alternativ till regimens korrumperade och ineffektiva tjänstemän.”⁸⁹

Den amerikanska regeringen kunde inte gärna medge, att problemet i södra Vietnam utgjordes av folkets revolt mot en förtryckarregim, som bara höll sig kvar med hjälp av amerikanska vapen och pengar och inte ens då satt särskilt stadigt. Därför var det nödvändigt att bygga upp myten om en intervention från DRV, medan Genèveavtalets olika punkter på nytt överträdades.

Vid denna tid åstadkom USA-regeringen en märklig förändring i sin hållning till Genèveavtalet. Från att ha fördömt eller ignorerat dem, övergick man till att hävda, att de var bindande för den andra parten och, underförstått, att USA hade godkänt dem. På frågan hur en väldig ökning av USA:s militärhjälp påverkade överenskommelsen, vidhöll man från och med nu med Rusks ord, att ”... den viktiga frågan beträffande Genèveavtalen är inte hur dessa överenskommelser förhåller sig till t. ex. frågan om vårt militära biståndsprogram i Syd-vietnam. Huvudfrågan är nordvietnamesernas uttryckliga, envisa, kraftiga och öppet proklamerade kränkningar av avtalen ... Det väsentliga är, hur förhåller sig DRV till dessa överenskommelser?”⁹⁰ ”Om nordvietnameserna förmår sig att handla i enlighet med Genèveavtalet”, förklara

de Rusk den 8 december, när han offentliggjorde den s. k. Vitboken, ”kommer det inte att uppstå några problem beträffande Sydvietnam och alla som stöder Sydvietnam.”⁹¹ Så sent som månaden dessförinnan hade Ho Chi Minh krävt en fredlig återförening av landet enligt Genèveavtalets villkor.⁹² Föga överraskande berörde Rusk aldrig frågan om val.

USA:s Vitbok från december 1961 var helt orimlig och utgjorde en utmärkt informationskälla för att vederlägga nästan alla amerikanska krav från denna tid, krav som inte grundades på sunt förnuft, utan på maktpolitik. Den var ett hopkok på siffror, beskrivningar av händelseförlopp, och citat från nordvietnamesiska uttalanden, av vilka de flesta helt uppenbart var ryckta ur sitt sammanhang. Rörande påståendet att Kina eller Sovjet skulle förse FNL med

⁸⁸ DRV, Ministère des Affaires Etrangères, Memorandum.... Hanoi, Fevrier, 1962, s. 33; se även Senate Committee on Foreign Relations Background Information, s. 76-78.

⁸⁹ WSJ 8/11 1961.

⁹⁰ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 81; se även NYT 13/12 1967.

⁹¹ Ibid. s. 83.

⁹² Lacouture, Vietnam, s. 56-57.

vapen heter det: ”Vietcongs vapen är huvudsakligen av fransk eller amerikansk tillverkning eller handgjorda med primitiva medel ute i djungeln.”⁹³

— — —

Vitboken påvisade inte någon militär utrustning, och de långa utdragen ur olika nordvietnamesiska protokoll och publikationer avslöjade bara, att DRV officiellt hade beslutat ”... att envist kämpa för fullgörandet av Genèveavtalen” och ”en fredlig återförening av fäderneslandet.”⁹⁴ Det amerikanska utrikesdepartementets odugliga argument var mindre konsekventa än den förnyade och omaskerade redogörelsen för dominoteorin: om hela Vietnam valde att ledas av Ho Chi Minh och hans parti, skulle det övriga Asien komma att ”falla”.⁹⁵ Framförallt, vilket erkändes i den amerikanska pressen, skulle den ruttna Diem-regimen störtas utan att efterlämna en acceptabel ersättning om USA lät bli att intervensera.⁹⁶ Om det visade sig nödvändigt att sända trupper, ämnade amerikanerna göra det. I slutet av 1961 meddelade *New York Times* att man i Washington övervägde huruvida den planerade upptrappningen av kriget skulle medföra just det förhållande som felaktigt påstods råda – nordvietnamesisk intervention i det planerade kriget.⁹⁷

Händelserna i början av 1962 är välkända. USA tillkännagav och inledde Staley-planen – Operation Sunrise – vars syfte var att jämna existerande byar med marken och tvångsförflytta hela folket; och den 8 februari upprättades formellt ett kommando i Vietnam under general Paul Harkins. För att bemöta IKK:s invändningar meddelade USA, att det fanns 685 amerikanska soldater i Vietnam. Journalister beskrev emellertid sanningen riktigare, och Washington intensifierade det sedan länge pågående vilseledandet av det amerikanska folket.

— — —

När Rusk den 1 mars lade skulden för kriget på DRV, förklarade han, att det var ”den skändligaste kränkning av Genèveavtalen”. Under de följande åren hävdade han, att problemen kom norrifrån. Beträffande DRV:s vädjan att Genèvekonferensen skulle sammankallas på nytt, sade han: ”Det skulle inte råda problem i Sydvietnam om bara den andra sidan kunde förhålla sig lugn... För närvarande kan jag inte tänka mig någon särskild form av diskussion ...”⁹⁸ Redan i mars, och antagligen långt dessförinnan, var amerikanska styrkor invecklade i aktiv strid, inte bara som rådgivare, utan i vedertagen militär bemärkelse.⁹⁹

Trots den propaganda av grövsta slag, som State Department och Vita Huset publicerade i början av 1963 – t. o. m. pressen vägrade att sätta tilltro till mer än en bråkdel av den – tydde mer auktoritativa uttalanden från olika regeringsorgan på ovilja mot att grunda ett planeringsarbete på fiktionen att DRV hade inlett kriget i Vietnam. I en rapport från *the Senate Committee on Foreign Relations* (januari 1963) medgavs, att FNL ”... i stort sett är utrustad med primitiva, föråldrade och erövrade vapen.”¹⁰⁰ Trots att FNL i detta avseende var underlägsen en reguljär armé på mer än 150 000 man plus polis etc., ”var det 1961 uppenbart, att utsikterna för ett fullständigt sammanbrott i Sydvietnam hade börjat bli överhängande.”¹⁰¹ Den ameri-

⁹³ Dept. of State, A Threat to the Peace: North Viet-Nam's Effort to Conquer South Vietnam. December 1961. Part I, s. 9.

⁹⁴ Ibid. Part II, s. 5.

⁹⁵ Ibid. Part I, s. 52.

⁹⁶ NYT 27/11 1961. [NYT = New York Times]

⁹⁷ NYT 31/12 1961

⁹⁸ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 89.

⁹⁹ WSJ, 6/3 1962. [WSJ= Wall Street Journal]

¹⁰⁰ U.S. Senate Committee on Foreign Relations, Viet Nam and Southeast Asia. 88:1 (Mansfield Report), Jan. 1963, Washington 1963 s. 5.

¹⁰¹ Ibid.

kanska interventionen hade förhindrat detta. När kommandanten vid marinkåren, general David Shoup, talade inför *the Senate Armed Services Committee* i början av mars, medgav han oförbehållsamt, att det inte fanns något samband mellan FNL:s storlek och de påstådda infiltratörerna norrifrån: ”Jag håller inte med om att de kommer ner i större antal än de som redan finns där nere ... Jag anser att det inte förekommer någon större tillströmning av välutbildade kommunister från norr.”¹⁰² Först i juli 1963 hävdade USA öppet och otvetydigt, att man för allra första gången hade erövrat FNL-vapen som tillverkats i kommunistländer senare än år 1954.¹⁰³

På sommaren 1963 stod det klart, att den amerikanska regeringen och dess bundsförvant Diem stod inför ett militärt nederlag i Vietnam, samtidigt med ett nytt, unikt motstånd i USA. Diems förtryck av alla politiska element, hans aktiva buddhistförföljelse, misslyckandet med de strategiska byarna, hans inkallade truppers fullkomliga oduglighet mot långt svagare FNL-trupper, allt detta beskrevs ingående i den amerikanska pressen. De amerikanska ledarna insåg snart, att de, genom att försvara Diem, satte allt på spel för en man, som de mycket väl kunde avvara.¹⁰⁴

— — —

Oktober 1963 var en avgörande vändpunkt för det åtta år långa samarbetet mellan Diem och USA. Medan pessimistiska rapporter om antalet erövrade vapen löpte in till Washington och den inhemska oppositionen i Vietnam ökade och medan krigslyckan blev allt sämre, upptäckte amerikanerna, att Diem i hemlighet försökte nå en neutralistisk uppgörelse av kriget innan han sopades undan från makten. Detta hot blev inte mindre ödesdigert genom den amerikanska deklarationen den 2 oktober, vari det förklarades, att USA skulle fortsätta att utkämpa kriget trots den allvarliga inrikespolitiska krisen i Saigon. En faktisk seger förutspåddes till slutet av år 1965.¹⁰⁵ Den 21 oktober tillkännagav amerikanska ambassaden i Saigon, efter några veckors aktivitet beträffande olika former för ekonomisk hjälp, att man skulle upphöra med utbetalningarna till Diems egen politiska armé om den inte gick ut i strid. Den 30 oktober skickades denna privata livvakt ut ur Saigon. Nästa dag gjorde en militärkupp slut på Diems långa valde.¹⁰⁶ Utan amerikanska pengar kunde kriget inte fortsätta, och påtryckningar på rätt ställe medförde önskat resultat – men endast i Saigon.

USA erkände den nya Minh-kuppen den 4 november, mitt under oroande rapporter om att denna ännu inte hade nått inbördes enighet. Den 8 november bekräftade Rusk, att man i Washington nu önskade, att USA skulle vinna en militär seger genom att tillbakavisa en neutralistisk lösning för Vietnam söder om 17:e breddgraden och i stället sammanlänka denna med ”långtgående förändringar i Nordvietnam”. Åter hävdades, att det var DRV som bar skuld till aggressionen. ”I den ursprungliga Genèveöverenskommelsen 1954 åtog sig den andra sidan helt och fullt att följa de avtal, som föreskrev, att Sydvietnam skulle vara en självständig enhet, och vi ser ingen anledning att förändra dessa avtal för att ge Nordvietnam eller Hanoi större inflytande över Sydvietnam.”¹⁰⁷ Skapandet av den medvetna fiktionen att resultatet av Genèveavtalen skulle vara två Vietnam – Nord- och Sydvietnam – tydde på att den amerikanska regeringen skulle försöka vinna seger. Rusk berörde frågan om Diem, och

¹⁰² U.S. Senate Committee on Armed Services, Hearings: Military Procurement Authorization, Fiscal Year 1964. 88:1. Washington 1963, s. 707.

¹⁰³ NYT 23/7 1963.

¹⁰⁴ NYT 27/4, 9/9, 21/9 1963.

¹⁰⁵ Franz Schurmann, P.D. Scott & R. Zelnik, *The Politics of Escalation in Vietnam*. New York, 1966, s. 23-25; NYT 3/10 1963; Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 102.

¹⁰⁶ Schurmann, *Politics of Escalation*, s. 24.

¹⁰⁷ NYT 9/11 1963

kunde bara beklaga att denne faktiskt hade ”stött ifrån sig uppenbarligen mycket stora delar av befolkningen.”¹⁰⁸ Kanske skulle det gå bättre för USA:s nya bundsförvant.

Den 30 januari var det åter dags för en ny kupp, nu ledd av general Khanh, samtidigt som USA:s krigsläge försämrades. Generalerna i Saigon kunde inte nå enighet. Inte heller kunde de hjälpa USA att vinna kriget, trots sina officiella förnekandes av neutralistiska lösningar, vars popularitet blev allt större hos minoriteten av forna FNL-motståndare i söder. Den nya regimen var lika avskydd som den föregående, och i mitten av december meddelade den amerikanska pressen att det i Washington rådde missnöje över krigets olyckliga vändning.

— — —

Opinionen för en neutralistisk lösning var så stark i början av 1964, att Washington försökte kväva den genom en ytterligare upptrappning av kriget för att därigenom förhindra militärt och diplomatiskt nederlag. I sitt nyårsbudskap till regimen i Sydvietnam klargjorde Johnson, att USA ”... delar er regerings uppfattning att en 'neutralisering' av Sydvietnam bara skulle vara ett annat ord för ett kommunistiskt maktövertagande. Ert land kommer åter att få fred så snart som myndigheterna i Hanoi avstår från och upphör med sin terroristiska aggression.”¹⁰⁹ Amerikanerna skulle alltså inte kunna gå med på fred förrän de vunnit en fullständig seger. De skulle eskalera för att vända sin förlust i seger.

En av orsakerna till Khanhs missnöje med sina forna bundsförvanter när han i slutet av januari grep makten, var att några av dessa i hemlighet hade använt sig av den franska regeringen för att försöka uppnå en neutral politisk lösning.¹¹⁰ *New York Times* meddelade i februari, att Washington planerade ett anfall mot Nordvietnam, men att det rådde skilda åsikter beträffande dess omfattning, och t. o. m. beträffande dess samband med inrikespolitiska och ekonomiska problem. USA föredrog flygbombning och/eller en blockad. Pentagons halvofficiella talesman Hanson Baldwin skrev den 6 mars: ”Gerillakrigföring genomförd av sydvietnameser i Nordvietnam har faktiskt prövats i liten skala, men hittills har den varit fullkomligt ineffektiv.”¹¹¹ Innebörden av detta undanskymda stycke gick den gången obemärkt förbi, men det var tydligt att Washington hade fattat beslutet att förekomma misräkningen av ett nära förestående nederlag genom en accelerering av den militära aktiviteten. I början av mars återvände McNamara till Vietnam, och den 15 mars bekräftade Johnson åter sin tro på ”dominoteorin” och medgav sitt beslut att inte acceptera ett nederlag.¹¹² Den 26 mars framhöll McNamara i ett stort anförande, att problemet hade ”stor strategisk betydelse” och att Vietnam var av avgörande betydelse för den nya kommunistiska strategi”, som baserades på lokal revolution, en strategi, som skulle kunna utsträckas över hela världen om den inte besegrades i Vietnam. Försvarsministern påstod, att bakom DRV stod Kina – men han anförde dessutom inrikespolitiska orsaker till de vietnamesiska problemen, och dessa var knappast förenliga med den vidsträcktare förklaringen.

— — —

Den 24 juli meddelade *New York Times*, att Khanh utövade enorma påtryckningar för att kriget skulle föras norrut, t. o. m. om det måste ske genom en ”befrielse” av Nordvietnam.¹¹³ Eftersom Khanh inte kunde vinna i söder, var det i realiteten ännu större amerikanska åtaganden han begärde. Samtidigt förenade sig de franska och sovjetiska ledarna med FNL:s ledare och U Thant i en ny diplomatisk framstöt för att försöka nå ett slut på kriget genom förhand-

¹⁰⁸ Ibid; se även NYT 3/9 1963.

¹⁰⁹ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 106-107.

¹¹⁰ Schurmann, Politics of Escalation, s. 27-34.

¹¹¹ NYT 6/3 1964; se även NYT 23/2 1964.

¹¹² Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 109.

¹¹³ NYT 24/7 1964; se även 14/4, 18/4, 20/4, och 9/6 1964.

lingar. Washington motsatte sig emellertid dessa påtryckningar, och händelser, som framkallats av Washington, skulle åtminstone för en tid komma att ta hand om den växande inhemska oppositionen, i och med ”Tonkin-intermezzot” och de första amerikanska anfällen mot Nordvietnam.

Den 4 augusti tillkännagav Johnson, att den amerikanska jagaren Maddox utan anledning hade angripits ute på internationellt vatten av nordvietnamesiska torpedbåtar, och som en följd av upprepade sammanstötningar sedan den 2 augusti hade han beordrat bombning av nordvietnamesiska militäranläggningar som understödde fartygen. Följande dag begärde han att Kongressen skulle anta ett beslut som bemyndigade honom att vidta alla åtgärder som krävdes ”för att skydda vår armé”.¹¹⁴ Det var känslolöst, och uppdyktat, och bara de allra ivrigaste förespråkarna för rätten att undertrycka sanningen av taktiska politiska orsaker, accepterar numera den officiella amerikanska förklaringen till händelserna i Tonkinbukten.

Det var känt – och Georges Chaffard och Jean Planchais gav omedelbart belägg för det i *Le Monde* – att amerikanerna sedan 1957 hade skickat spioner till Nordvietnam – vilket Baldwin hade antytt redan året dessförinnan – och att sydvietnamesiska och amerikanska fartyg anföll och bombarderade nordvietnamesiska örar den 30 juli.¹¹⁵ Att nordvietnamesiska torpedbåtar skulle ha uppsökt fartyg ur världens mäktigaste flotta ute på öppna havet, utan att ha fått in några träffar som amerikanerna kunde visa upp för den misstrodda omvärlden, var alltför långsökt. Den 5 augusti bad pressen McNamara att ge sin förklaring till händelserna. ”Jag kan inte förklara dem. De var inte framprovocerade ... det står klart att våra fartyg befann sig på internationellt vatten ... ungefär 60 sjömil utanför den nordvietnamesiska kusten.” Tillfrågad om riktigheten i rapporter rörande sydvietnamesiska anfall i området under de närmast föregående dagarna invände McNamara: ”Nej, såvitt jag vet förekom det inga operationer under den perioden ...”¹¹⁶ Samtidigt framkom det under vittnesmål inför senaten, att amerikanska krigsfartyg befann sig inte 60 sjömil, utan 3-11 sjömil från nordvietnamesiskt territorium, trots att DRV i likhet med de flesta andra länder gör anspråk på en tolvmilsgrens.

Det stod klart, att USA nu hade inlett krig mot DRV.

USA eskalerade i hopp om att härigenom kunna mobilisera Kongressen och vidmakthålla Khanh-regimen i Vietnam, men båda dessa avsikter skulle till sist omintetgöras. Mansfield och Fulbright, som båda åtnjöt stor auktoritet, krävde i augusti att en neutralistisk politisk lösning skulle undersökas noggrannare, samtidigt som i Sydvietnam den buddhistiska oppositionen mot kriget ledde till Khanhs diktatoriska maktövertagande den 16 augusti och till att han, mindre än en månad senare, avlägsnades helt

Bombningen av DRV

Morgonen den 7 februari 1965, medan Kosygin befann sig i Hanoi, bombade amerikanska flygplan DRV, under förevändning att besvara ett FNL-anfall med granater mot Pleikubasen i Sydvietnam, varvid åtta amerikaner dödades. Det låg ingenting ovanligt i detta anfall med amerikansk tillverkade 81 mm:s granater, och alla seriösa iakttagare tillbakavisade omedelbart den officiella förklaringen. USA:s regering påstod inte att DRV skulle ha beordrat anfallet, utan hävdade bara, att DRV rent allmänt bar ansvaret för kriget. Den 10 februari avslöjade Arthur Krock, att det amerikanska anfallet hade planerats i förväg och att anfallet mot Pleiku

¹¹⁴ Senate Committee on Foreign Relations, Background Information, s. 124.

¹¹⁵ *Le Monde*, ed. hebdomadaire, 6-12 augusti 1964.

¹¹⁶ NYT 6/8 1964.

bara var en bräcklig förevändning. *New York Times* meddelade, att Washington före den 7:e hade underrättat flera länders regeringar om den planerade eskaleringen. Så var det med den förevändningen.¹¹⁷ Det blev nästan genast allmänt känt, att denna aktion hade övervägts i årtal, och att den utgjorde ett skarpt svar på de allt starkare internationella påtryckningarna om att göra slut på kriget genom förhandlingar – ett alternativ, som administrationen enligt Hanson Baldwin kategoriskt tillbakavisade. Aktionens syfte var politiskt, inte militärt, och den var ett svar på det växande missnöjet i och utanför USA.¹¹⁸ Det var redan känt, att de Gaulle övervägde att vidta åtgärder för att sammankalla Genèvekonferensen – han gjorde ett försök den 10 februari – och under de följande veckorna, när USA hotade med ytterligare flyganfall mot DRV, försökte både Kosygin och U Thant förgäves släpa USA till förhandlingsbordet. Amerikanernas svar var att planera väldiga nya truppförstärkningar.¹¹⁹ De hade visat, att de var villiga att kämpa ensamma.

Den 26 februari, dagen innan Utrikesdepartementet publicerade sin andra Vitbok, antydde Rusk, att man endast kunde överväga tanken på förhandlingar om nordvietnameserna gick med på att stoppa kriget i söder, för vilket han gjorde dem ansvariga. Det fanns ingen som helst möjlighet att förhandla på grundval av fakta som så cyniskt hade förvrängts, fakta som man t. o. m. i Washington förstod måste vara falska. ”... de tvivlar på, att Hanoi skulle vara i stånd att avblåsa gerillakriget”, meddelade *New York Times* på tal om den ledande opinionen i Washington knappt en vecka före Rusks uttalande.¹²⁰ DRV kunde inte föra förhandlingar om ett krig som den varken hade satt igång eller hade makt att avblåsa. USA fattade beslutet om intervention för att rädda Sydvietnam, där läget var kaotiskt. (Rusk i NYT, 26/2 1965)

Den nya Vitboken konstaterade på sitt speciella förvrängda sätt just dessa förhållanden. Krigets ursprung, den ”hårda kärnan” inom FNL, ”många” av vapnen, allt tillskrevs DRV. Det faktiska bevismaterialet visade, att av det sammanlagda antal vapen som erövrats från FNL under tre år, var det 179, eller mindre än 30 %, som inte klart kunde anges som franska, amerikanska, hemgjorda eller ombyggda hemma. Av de få undersökningsrapporter om tillfångatagna FNL-medlemmar som redovisades, gällde de allra flesta människor födda söder om 17:e breddgraden.

— — —

I mars återkom både McNamara och Taylor till det ständiga amerikanska temat att USA kämpade i Vietnam ”för att hejda en kommunistisk expansion i Asien”.¹²¹ Den 13 mars förklarade Johnson, att freden skulle komma när ”man i Hanoi är beredd, eller villig, eller redo att sluta göra vad man gör mot sina grannar.” Samtidigt försökte hans medhjälpare finna trevligare ord att avvisa de sovjetledda fredsinviterna med.¹²² Tolv dagar senare förklarade sig presidenten villig att anslå medel till en väldig utvecklingsplan – som snart visade sig vara Eugene Blacks recept på en alltmer specialiserad råvaruframställning för den industrialiserade världens räkning – förutsatt att vietnameserna godtog fiktionen att DRV bar ansvaret för folkets reaktion mot den korruperade, konstgjorda sydvietnamesiska regimen, och – kanske ännu viktigare – att de accepterade en ny sorts ekonomisk kolonialism.¹²³

¹¹⁷ NYT 8/2, 10/2, 12/2, 13/2 1965.

¹¹⁸ NYT 8/2, 10/2, 12/2, 1965

¹¹⁹ NYT 12/2 1965; Schurmann, *Politics of Escalation*, s. 44-61.

¹²⁰ NYT 18/2 1965; se även NYT 26/2 1965.

¹²¹ NYT 12/3 1965; se även NYT 28/3 1965, s. 10 E.

¹²² NYT 8/4 1965.

¹²³ NYT 26/3 1965.

För den amerikanska regeringen hade det ingen betydelse att FNL den 22 mars åter krävde förhandlingar på villkor som i realiteten stod i överensstämmelse med de Genèveavtal, som amerikanerna ständigt hade tillbakavisat, och att DRV ställde samma krav den 8 april.

— — —

Den 2 april meddelades från Washington att man hade beslutat skicka 350 000 soldater till Vietnam. Meningen var, att de skulle ge USA vad Diems, Khanhs och andras arméer inte kunde – seger.¹²⁴ Officiellt krävde man fred, men i sitt berömda John Hopkins-tal den 7 april klargjorde Johnson att ”Vi kommer inte att dra oss tillbaka, vare sig öppet eller under täckmantel av en meningslös överenskommelse.”¹²⁵ Visserligen gick han med på ”villkorslösa förhandlingar”, men han förklarade uttryckligen, att FNL inte skulle tillåtas delta i dem, och att syftet skulle vara att trygga ”... ett självständigt Sydvietnam”, dvs. permanent delning och överträdelse av Genèveavtalet.¹²⁶ Från och med nu förvrängde USA konsekvent innebörden av de villkor för förhandlingar som uppställts i DRV:s ”fyra punkter”, och ignorerade lika konsekvent FNL:s krav på en ”självständig, demokratisk, fredlig och neutral stat”. USA vägrade, och har hittills vägrat att ge FNL säte vid förhandlingar. Likaså vidhöll USA att FNL och DRV hade uppställt vissa villkor för förhandlingar – villkor som i själva verket inte existerade, vilket FNL den 3 augusti åter försökte klargöra, men utan framgång¹²⁷

— — — Ingående studier av frågan om förhandlingar har övertygat mig om, att USA aldrig har stött tanken på förhandlingar utom för att därigenom lättare uppfylla sina mer omfattande politiska målsättningar i Vietnam och Asien. Att de inte har lyckats med det, beror på det militära läget, eftersom vietnameserna aldrig har varit villiga till villkorslös underkastelse.

— — —

Målet för den amerikanska regeringens politik i Vietnam är inte fred utan seger. Seger i Vietnam, men också seger för en världsomfattande strategi, som visserligen tydligast har kommit till uttryck i Vietnam, men även, vid olika tillfällen, på de andra kontinenterna. Johnson betonade själv detta globala perspektiv i juli 1965, samtidigt som krigets uppkomst skyldes på DRV och ytterst på Kina.

”Dess mål är att erövra Sydvietnam, att tillintetgöra USA:s makt och att utsträcka kommunismens herravälde i Asien. Och det är stora insatser som står på spel ...

Vår makt utgör därför ett mycket viktigt skydd. Om vi besegras i Vietnam kommer ingen nation någonsin mer att hysa samma förtroende för USA:s löften eller skydd ... Vi valde inte att bli grindvakter, men det finns ingen annan som kan vara det.”¹²⁸ Man behöver inte skänka sitt bifall åt denna vision för att godta den som en korrekt beskrivning av varför amerikanerna är beredda att bryta mot varje norm om civiliserat uppförande, för att vidmakthålla de korrumpade men lättpåverkade marionettregeringar som följer på varandra i Sydvietnam.

— — —

USA:s officiella politik, som Rusk skisserade den i mars 1966, går ut på att Vietnam är ”övningsfältet” för befrielsekrig, som, om de lyckas i ett område, kan spridas över hela världen.¹²⁹ När biträdande utrikesministern George Ball i januari 1966 förklarade, att ”Vietnamkriget är en del av en pågående strid som syftar till att förhindra kommunisterna att

¹²⁴ NYT 3/4 1965.

¹²⁵ NYT 8/4 1965.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Se mitt brev i NYT 9/12 1965.

¹²⁸ NYT 29/7 1965.

¹²⁹ Dept. of State, The Heart of the Problem ... Secretary Rusk, General Taylor Review Viet-Nam Policy in Senate Hearings. March 1966, s. 12-13.

rubba den ömtåliga maktbalansen med våld eller hot om våld”, avsåg han i verkligheten USA:s möjligheter att hindra nationalistiska rörelser, kommunistiska såväl som ickekommunistiska, som vägrar att godtaga den amerikanska hegemonin och har beslutat att låta sitt folk själv skapa sin framtid.¹³⁰

I varje objektiv och noggrann redogörelse för Vietnams historia måste slutsatsen dras, att Förenta Staterna ensamma bär ansvaret för att en hel nation plågats sedan slutet av andra världskriget. Frankrikes återkomst till Vietnam och dess förmåga att kämpa för återupprättandet av en koloni berodde på avgörande politiska beslut, fattade i Washington 1945, och det därefter följande förtrycket var beroende av USA:s ekonomiska och militära hjälp till Frankrike. Förenta Staterna, först i rollen som passiva ledare, därefter som huvudagerande, gjorde Vietnam till en internationell skådeplats för det kalla kriget, och Vietnamkriget får aldrig betraktas som en inrikeskonflikt, eller ens som följden av en sådan, ty i den formen skulle det knappast ha varat särskilt länge mot en nationell och radikal rörelse, som alltid hade stöd av den stora massan inom det vietnamesiska folket.

När USA-regeringen fann, att den inte förmådde finna ett livskraftigt alternativ till Vietminh och FNL, eskalerades kriget mot praktiskt taget hela landet, och man försökte också med utvidgningen av kriget kväva den inhemska oppositionen. Den amerikanska regeringen bröt mot internationell rätt och praxis genom att öka omfattningen av den militära aktiviteten, för att undvika upprepade säkra nederlag. Var gång vietnameser, fransmän eller ryssar tagit förhandlingsinitiativ, svarade USA med ökad krigsaktivitet i hopp om att kunna uppnå sina avsikter med militära medel hellre än genom diplomati.

Den främsta anledningen till att USA sedan 1945 kämpat allt intensivare i Vietnam, har varit viljan att utsträcka den amerikanska hegemonin över hela världen, och att hejda varje revolutionär rörelse som inte godtagit USA:s dominerande roll i ett lands ledning. Efter att gång på gång ha misslyckats i sin omöjliga målsättning i Vietnam, och efter att ha stött ifrån sig t. o. m. de flesta av sina europeiska allierade och en växande del av sitt eget folk, försöker USA:s regering nu bevisa för sig själv och för hela världen att den fortfarande är stark nog att styra världspolitiken, trots motståndet från ett litet bondeland med en nationalinkomst som är mindre än en procent av den amerikanska. På resultatet av denna väldiga strid vilar hela fredens och de sociala framstegens framtid under återstoden av 1900-talet – inte bara för dem, som kämpar för att övervinna kvarlevorna av kolonialism och förtryck och skapa sig nya liv, utan också för amerikanerna själva.

Jean-Paul Sartre: Tribunalens slutsatser efter Stockholms-sessionen

Den internationella krigsförbrytelsetribunalen har under den session som hållits i Stockholm från den 2 till den 10 maj 1967 studerat följande två frågor som förekommer i dess program antaget i London den 15 november 1966:

”Har Förenta Staternas regering (och regeringarna i Australien, Nya Zeeland och Sydkorea) gjort sig skyldiga till aggressionshandlingar enligt folkrätten?”

”Har bombningar förekommit, och i vilken utsträckning, av rent civila mål, framför allt sjukhus, sanatorier, dammar etc.?”

Efter att ha hört de auktoriserade representanterna från Demokratiska Republiken Vietnam och konstaterat den amerikanska regeringens officiella vägran att tillkännagiva sina synpunkter och detta trots de olika apeller som ivägskickats;

¹³⁰ George W. Ball, The Issue in Viet-Nam. Dept. of State. March 1966, s. 18.

Efter att ha lyssnat till de olika föredragandena, experterna, de talrika vittnena, bland vilka fanns medlemmarna i Tribunalens undersökningskommissioner liksom också vietnamesiska medborgare, som blivit offer för kriget;

Efter att ha tagit kännedom om flera skriftliga, fotograferade och filmade dokument och annat omfattande bevismaterial och efter att ha beslutat publicera hela dokumentsamlingen;

Efter att ha hört Lelio Bassos sammanfattande rapport, som var mycket värdefull för den; anser den sig i stånd att fälla följande utslag:

Beträffande första frågan

Användandet av våld i internationella sammanhang har förbjudits av ett flertal internationella överenskommelser, varav den viktigaste är Parispakten av år 1928, kallad Briand-Kellogg-pakten.

Förenta Nationernas Stadga, artikel 2, återupplivar högtidligt strax efter andra världskriget samma princip.

Artikel 6 i Nürnbergstatuterna förklarade att ”ledning, för beredelse, igångsättande eller fullföljande av angreppskrig eller krig i strid mot internationella avtal, försäkringar eller överenskommelser eller deltagande i en avtalad plan eller i en komplot för att uppfylla någon av de tidigare beskrivna handlingarna” är brott mot freden.

Slutligen måste man liksom i FN:s resolution från december 1960, erinra om att alla folk har en fundamental rätt till nationellt oberoende, suveränitet, respekt för sin territoriella integritet, och att angrepp mot dessa fundamentala rättigheter kan betraktas som brott mot ett folks nationella existens.

Erkännandet av det vietnamesiska folkets självständighet och nationella existens går tillbaka till den 2 september 1945. Denna självständighet förhindrades av den gamla kolonialmakten. Det nationella befrielsekriget, som då startade, slutade med seger för den vietnamesiska armén.

Genèveavtalen av den 20 och 21 juli 1954, med syfte att få slut på den tidigare konflikten, skapade i Vietnam ett rättstillstånd som skulle respekteras av alla, och främst av Förenta Staterna. Dessa avtal garanterade Vietnams självständighet, enhet och territoriella integritet (Artiklarna 6 och 7 i slutdeklarationen). Även om en demarkationslinje delade landet i två delar vid den 17 breddgraden, stipulerades uttryckligen att denna delnings huvudsyfte var att reglera de militära frågorna; den var endast provisorisk ”och skulle inte på något sätt kunna tolkas som en politisk och territoriell gräns” (Artikel 6 i slutdeklarationen).

Genèveavtalen vidtog åtgärder för att allmänna val skulle äga rum i hela landet i juli 1956, under kontroll av en internationell kommission, och att konsultationer om detta skulle äga rum mellan de två zonernas behöriga och representativa myndigheter från och med juli 1955.

Avtalen förbjöd uttryckligen varje repressalie eller diskriminering mot personer och organisationer på grund av deras aktiviteter under de tidigare fientligheterna (Artikel 14 i överenskommelsen om vapenvila). De förbjöd uttryckligen införande av nya trupper, militär personal, vapen och nya förråd liksom installerande av militära baser (Artikel 16 i överenskommelsen om vapenvila) och Vietnams anslutning till militära allianser gällande för båda zonerna (Artikel 9 i slutdeklarationen).

Detta rättstillstånd, som syftade till att skapa ett tillstånd av fred i Vietnam, ersattes av ett tillstånd av krig till följd av successiva överträdelser av de olika bestämmelserna, som nämnts här ovan, i Genèveavtalen.

Av skäl, som skall redogöras för här nedan, anser Tribunalen att ansvaret för överträdelserna och för övergången till ett tillstånd av krig tillkommer Förenta Staternas regering.

Det visar sig av de upplysningar av historisk och diplomatisk karaktär, som Tribunalen tagit kännedom om:

- att det finns talrika bevis för den amerikanska viljan att vinna inflytande i Vietnam före 1954;
- att Diem-regeringen installerades i Saigon av amerikanska myndigheter några veckor innan Genèveavtalen ingicks, vilka förbjöd repressalier, vilket likaledes har fastslagits vid flera tillfällen av den Internationella Kontrollkommissionen.
- att, trots Genèveavtalen, Förenta Staterna sedan 1954 infört i Vietnam allt mer betydande kvantiteter materiel och militär personal och installerat baser.

Valen, förutsedda att hållas juli 1956, och som skulle ha varit föremål för konsultationer i juli 1955, ägde inte rum trots flera diplomatiska noter från Demokratiska Republiken Vietnams regering, som krävde konsultationer. Amerikanska uppgifter berättigar att tillskriva Förenta Staterna Saigons vägran att respektera den viktigaste bestämmelsen i Genèveavtalen.

På detta sätt skapades i Sydvietnam en situation av främmande inblandning med våld, mot vilket det vietnamesiska folket i söder varit tvunget att föra en nationell befrielsekamp i politisk form till 1959 och därefter i form av väpnad kamp, en kamp som Sydvietnams Nationella Befrielsefront tagit ledningen över från och med 1960, och därvid lyckats kontrollera områden avsevärt större än dem som Förenta Staterna kontrollerar.

Denna attack mot Sydvietnam följdes av en attack mot Nordvietnam, som började 1964 och intensifierades under 1965 genom anfall av flyg samt kust- och landartilleri under förhållanden, som blivit föremål för den andra fråga som tribunalen undersökt. Förenta Staterna har fortsatt att skärpa styrkan i dessa attacker genom att praktisera något som de själva kallar eskaleringspolitik.

Tribunalen har varit angelägen om att noggrant undersöka de argument, som förts fram i de officiella amerikanska dokumenten för att försvara legaliteten i deras intervention i Vietnam. Särskild vikt har lagts vid det dokument som kallas: "Juridiskt memorandum angående legaliteten i Förenta Staternas deltagande i försvaret av Vietnam", och som överlämnades den 4 mars 1966 till Senatens Utrikesutskott. Den huvudsakliga argumentationen formulerad i denna text utgörs av påståendet att den amerikanska interventionen i Vietnam enbart utgörs av hjälp till Saigon-regeringen mot en aggression från Nordvietnam. Ett sådant argument är ohållbart såväl juridiskt som i sak.

Juridiskt, behöver man knappast erinra om att Vietnam utgör en enda och odelbar nation, och det är svårt att förstå, hur den skulle kunna utföra aggression mot sig själv.

I själva verket har bevis om denna påstådda aggression aldrig kunnat frambringas. De motsägelsefulla siffror, som förts fram om infiltration av personal från nord till syd, och som omfattar beväpnade och obeväpnade män, är mycket tvivelaktiga och skulle i alla händelser inte på något sätt kunna försvara ursäkten om legitimt försvar, som förutses i artikel 51 i FN-stadgan, och varav dessutom inget av de andra villkoren finns uppfyllda.

Det följer av det föregående att Förenta Staterna bär ansvaret för användandet av våld i Vietnam och att de följaktligen begått aggressionsbrott mot detta land, ett brott mot freden.

De har genom detta faktum kränkt Folkrättens bestämmelser angående användandet av våld i internationella sammanhang, främst Parispakten av år 1928, kallad Briand-Kellogpakten, som de likväl var initiativtagare till, och FN-stadgan (artikel 2 § 4). Detta kränkande av allmänna

principer följdes av kränkandet av de speciella avtal rörande området ifråga, Vietnam, dvs. Genèveavtalen av juli 1954.

Genom att handla på detta sätt har Förenta Staterna otvivelaktigt begått ett brott mot freden i Nürnbergstatutens (artikel 5) betydelse, en bestämmelse som sanktionerats av den internationella rättskipningen (Domarna i Nürnberg och Tokyo), och som av alla erkänts som internationell lag, genom FN:s enhälliga resolution av den 11 december 1946.

Förenta Staterna har dessutom begått ett brott mot det vietnamesiska folkets fundamentala rättigheter.

Det finns anledning att tillägga att stater som Sydkorea, Australien och Nya Zeeland, vilka i en eller annan form lämnat bistånd till den amerikanska aggressionen, därigenom gjort sig skyldiga till medbrottslighet.

Tribunalen har behandlat situationen i Kambodja. Den har åhört rapporter från de undersökningskommissioner, som sänts till detta land, liksom vittnesmålet från en auktoriserad representant för den kambodjanska arméns generalstab. Den anser att Förenta Staterna och deras underordnade styrkor från regeringarna i Bangkok och Saigon utför ständiga och allvarliga aggressionshandlingar mot kungadömet Kambodja. Dessa handlingar utgör inte endast angrepp mot Kambodjas neutralitet och oberoende utan också ett mycket allvarligt hot mot freden i Sydostasien och i världen.

Beträffande andra frågan

Tribunalen är övertygad om att flyg-, kust- och tandbombningarna av civila mål har en massiv, systematisk och överlagd karaktär.

Bombningarnas massiva karaktär intygas av otaliga uppgifter från amerikanska källor angående bombmängden och det stora antalet uppdrag.

Den systematiska och överlagda karaktären av bombningarna mot civila mål fastslås av ett mycket stort antal vittnesmål, vilka preciserar att de i de allra flesta fall föregås av spanings-turer: en uppgift av amerikanskt ursprung gör gällande att enbart de flygplan, som är stationerade på en enda bas i Thailand, varje månad använder 300 000 meter film för att fotografera Vietnam. Om man å ena sidan tar hänsyn till att största delen av flygplanen är försedda med anordningar, som tillåter ett automatiskt reglerande av målskjutningen, och å andra sidan att flygplanen återkommer upprepade gånger mot samma mål, som ibland redan är fullständigt förstörda, finns det inget tvivel angående den överlagda avsikten att träffa de åsyftade målen.

Bortsett från flygattackerna söndertrasas kustområdet mer och mer av den intensiva elden från den 7:de flottans artilleri.

Alla de hörda vittnena, främst medlemmarna av undersökningskommissionerna, har bekräftat att största delen av de civila målen (sjukhus, skolor, kyrkor, pagoder) är mycket väl synliga och klart avskiljer sig från resten av det vietnamesiska landskapet.

Omfattningarna av bombningarna är avsevärd och tribunalen har genom sina undersökningskommissioner låtit företa en ingående granskning av de resultat som publicerats av Demokratiska Republiken Vietnam. Genom sonderingar på platser de själva valt ut, har undersökningskommissionerna kunnat verifiera de erhållna upplysningarna. Sålunda har t. ex., vad beträffar hälsovårdsinrättningarna, av de 95 inrättningar som uppgivits förstörda av den Vietnamesiska Undersökningskommissionen av krigsförbrytelser, 34 av fallen kunnat verifieras av Tribunalens undersökningskommissioner, dvs. 36 %. Dessa sonderingars fulla värde består

i den geografiska spridningen, enär de 34 bekräftade fallen representerar åtta av de provinser som berörts av bombningarna. Tribunalen har, oberoende av de många enskilda vittnesmål som underställts densamma, lyssnat till sammanfattande rapporter om förstörelse av olika kategorier civila mål liksom om bombningen av civilbefolkningen i stadsområden som på landsbygden. Den har likaså åhört en sammanställd rapport över bombningarna i de två provinserna Nghe-An och Thanh-Hoa. Alla dessa redogörelser sammanställdes av dokument, vittnesutsagor och annat bevismaterial.

Tribunalen har konstaterat dammars och andra vattenverks vitala betydelse för det vietnamesiska folket och den överhängande fara för hungersnöd bland civilbefolkningen som framkallats av de amerikanska styrkornas förstörelseförsök.

Tribunalen har mottagit all nödvändig information om mångfalden och styrkan i de amerikanska vapen, som används mot DRV och om villkoren för dess användande (bomber med stor sprängverkan, napalm-, fosfor- och splitterbomber, etc.) Svårt napalmskadade har framträtt inför Tribunalen liksom också medicinsk expertis på detta område.

Dess uppmärksamhet har särskilt ägnats det massiva användandet av åtskilliga ”anti-personella” bomber av typen splitterbomber, också kallade CBU-bomber enligt amerikanskt språkbruk, kulbomber enligt vietnamesiskt språkbruk. Dessa vapen, av allt att döma avsedda att träffa den försvarslösa civilbefolkningen, har följande kännetecken:

- ”behållarna”, av vietnameserna kallade ”moderbomber”, släpper ut ett hundratal mindre avlånga eller klotformade bomber (”ananas-” eller ”päron”-bomber), som i sin tur släpper ut hundratals små kulor. En enda ”behållare” kan alltså sprida nära hundra tusen kulor.
- Dessa kulor kan inte åsamka byggnader och installationer någon allvarlig skada och inte heller militär personal, som är skyddad (t. ex. D.C.A.-personal bakom sina sandsäckar). De är således avsedda att träffa största antal människor ur civilbefolkningen.

Tribunalen har genom medicinsk expertis studerat följderna av skador framkallade av dessa kulor. Partiklarnas bana genom kroppen är lång och oregelbunden och framkallar, förutom fallen med dödlig utgång, många och olika inre skador.

Haagkonventionen nr. 4, av den 18 oktober 1907, har fastslagit principen att de krigförande inte har obegränsad frihet i valet av medel att tillfoga fienden skada (artikel 22); särskilt förbjuder konventionen användandet av vapen, projektiler och material, som avsiktligt försöker orsaka onödiga lidanden (artikel 23); attack på eller bombning av – med vilket medel det vara må – städer, byar, bostäder eller byggnationer, som inte hålls försvarade, är förbjudet (artikel 25). Vid bombningar skall alla åtgärder vidtas, så långt det låter sig göra, för att skona byggnader avsedda för religiösa, konstnärliga, vetenskapliga eller välgörenhetsändamål, historiska monument, sjukhus eller uppsamlingsplatser för sjuka och sårade, så länge som dessa platser inte upplåts för militära syften (artikel 27).

Nürnbergstatuternas 6:e artikel har betecknat omotiverat förstörande av städer och byar eller ödeläggelse, som inte berättigas av militära skäl, som krigsförbrytelser.

Genève-konventionen av den 2 augusti 1949 stadfäster likaså principen om absolut förbud att anfälla civila sjukhus (artikel 18) och enskild eller kollektiv egendom, som inte är absolut nödvändig för fullföljandet av operationerna (artikel 53).

Förenta Staternas regering kan inte ignorera sådana överenskommelser, som den själv deltagit i, då dess egen konstitution (Art. 6 § 2) ger dem företräde framför den egna nationella rätten. Dessutom erinrar den Officiella Handboken (Dept. of the Army Field Manual) kallad ”The Law of Land Warfare” och publicerad 1956 av Förenta Staternas Krigsdepartement under

referens F.M. 27-10, om alla de ovannämnda bestämmelserna, som bindande för alla medlemmar av den amerikanska armén.

Följaktligen anser Tribunalen att Förenta Staterna, genom att utsätta civilbefolkningen och civila objekt i Demokratiska Republiken Vietnam för en intensiv och systematisk bombning, har begått en krigsförbrytelse.

Bortsett från fördömandet av denna krigsförbrytelse är tribunalen angelägen att framhålla att splitterbomber av typ CBU, som inte har annan uppgift än att maximalt träffa civilbefolkningen, måste anses som vapen förbjudna i krigslagarna och konventionerna.

Ställd inför motståndet från ett folk som är beslutet att "fredligt och fritt utöva sin rätt till fullt oberoende och till sitt territoriums integritet" (Förenta Nationernas resolution från den 14 december 1960), har Förenta Staternas regering, genom dess krigsförbrytelsers omfattning och antal, gett dessa karaktären av brott mot mänskligheten (Artikel 6 i Nürnberg-statuterna).

Dessa förbrytelser kan inte betraktas såsom varande en ren följd av ett aggressionskrig för vars bedrivande de utgör ett villkor.

Det faktum att man systematiskt med avsikt att bekämpa det vietnamesiska folkets grundläggande rättigheter, dess enighet och fredsvilja, begår brott mot mänskligheten, för vilket skulden vilar på Förenta Staternas regering, blir ett grundläggande element i aggressionsbrottet – det främsta brottet, som innefattar alla de andra enligt ordalydelsen i Nürnbergdomslutet.

Tribunalens slutsater

1 – Har Förenta Staternas regering begått aggressionshandlingar mot Vietnam enligt internationell lag?

– Enhälligt, JA.

2 – Har bombningar förekommit – och i fall av jakande svar, i vilken utsträckning – av rent civila objekt, t. ex. skolor, hälsovårdsinrättningar, dammbyggnader, etc ...?

– Enhälligt, JA.

Vi drar slutsatsen att Förenta Staternas regering och väpnade styrkor är skyldiga till överlagda bombningar – systematiska och i stor skala – av civila objekt, däri innefattat civilbefolkning, bostäder, byar, dammar, hälsovårdsinrättningar, spetälskehem, skolor, kyrkor, pagoder, historiska och kulturella monument.

Med en röst nedlagd drar vi likaså slutsatsen att Förenta Staternas regering är skyldig till upprepade kränkningar av Kambodjas suveränitet, neutralitet och territoriella integritet och skyldig till anfall mot civilbefolkningen i ett visst antal kambodjanska byar och städer.

3 – Är regeringarna i Australien, Nya Zeeland och Sydkorea Förenta Staternas medskyldiga i aggressionen mot Vietnam, utförd under kränkning av internationell lag?

– Enhälligt, JA.

Dessutom framträder frågan, huruvida – ja eller nej – regeringarna i Thailand och andra länder gjort sig medskyldiga till aggressionshandlingar eller andra förbrytelser mot Vietnam och dess befolkning. Vi har inte varit i stånd att behandla denna fråga under denna session. Vi ämnar undersöka de juridiska aspekterna av detta problem och efterforska eventuella bevis om påtalade handlingar under nästa session.

Viserad "ne variatur"
Tribunalens ordförande

Jean-Paul Sartre
Stockholm, den 10 maj 1967.

Bertrand Russell: Meddelande till tribunalen

Den Internationella Krigsförbrytelsetribunalen har utsatts för smädelser från människor med mycket att dölja. Det har sagts att Tribunalens slutsatser var kända i förväg. Vår Tribunals slutsatser bygger på bevis. Bevisen finns i överflöd. Det är just därför att brott begås som vår undersökning har nödvändiggjorts. Det är på grund av att kännedomen om ett brott är en orsak till undersökning, som vi håller den här sessionen. När bevisen om aggression och den systematiska bombningen av hela Vietnams befolkning blir kända för allmänheten, så tvivlar vi inte på att alla självständiga människor som undersöker bevisen kommer att tvingas att dra samma slutsatser.

Helt nyligen har USA bombat civila bostadsområden i Hanoi och Haiphong med splitteromber. Dessa fakta har rapporterats i tidningar över hela världen. Dessa handlingar är förbrytelser. De måste undersökas på grund av bevisen att de förekommer och på grund av deras brottsliga natur. De som är beredda att undersöka dessa nya brott är människor med tillräckligt allmänkurage, tillräcklig moralisk resning och tillräcklig personlig självständighet för att vara beredda att bedöma brotten i Vietnam, utan hänsyn till att behöva åsidosätta privat arbete, utstå offentliga smädelser och riskera personligt obehag.

Vi har under många dagar hört bevis om oförminskad aggression av en stormakt mot ett litet, heroiskt folk. En stark makt har ockuperat en utsugen nation, för att undertrycka en folk rörelse som söker land, oberoende och sociala framsteg. Det är inte ondskan som är ny; inte heller har krisen förändrat karaktär. Vi har i historien firat de strider som förts av förtryckta folk mot stora, grymma och mäktiga inkräktare. Den uppfattade identiteten med det lilla offret för en grym och stor plågoande rör våra djupaste impulser och är en del av vår mytologi, religion och litteratur. Medkänslan för de svaga som kämpar under stora lidanden mot de starka för sina mest elementära rättigheter, är källan till vår etik och till de stora ögonblicken i vår allmänna historia. David och Goliat, grekerna vid Salamis, vietnameserna och det antika Kina – partisanerna i Vietnam och USA:s flygvapen och mekaniserade armé – är delar av en kontinuerlig tradition.

Den Internationella Krigsförbrytelsetribunalen vänder sig mot de mäktiga härskare som med hängivenhet tyranniserar och slaktar. Vem skulle jämföra ton av napalm med en bonde som håller en bössa? Vem kan undgå att se skillnaden mellan den makt som förstör sjukhus och skolor för ett helt folk och försvararna som attackerar flygplanen som bär napalm och splitterbomber?

Skillnaden mellan offren och brottslingarna som förtrycker dem utgör en del av bevisen som förelagts oss och som tvingar hederliga män att tala öppet och under stora risker.

USA använder fasciststater för att underlätta sina planer på än värre brott. Varje dag lämnar bombplan Thailand för att överösa Vietnam med stålkulor och flytande eld. Har någon amerikansk stad blivit attackerad? Är Canada och Mexico baser för förstörelse av Amerika av någon makt från andra sidan jordklotet? Om någon amerikansk stad skulle genomlida två timmars bombning, sådan som har tillämpats i två år mot Vietnam, skulle världspressen ge oss ganska så fullständiga upplysningar. Denna bristande balans är ett klart tecken på den stora orättvisa vi undersöker. Skillnaden ifråga om makt kompletteras av likgiltigheten hos de mäktiga och de som tjänar dem eller är beroende av deras välvilja.

Under trettioalet, när miljoner människor kunde se Adolf Hitler och nazismens sanna natur fanns det alltför liten insikt och otillräcklig vilja att handla i tid. I Tyskland anordnades inga

storstrejker eller massdemonstrationer. De stora politiska partierna opponerade sig bara i ord, utan att uppstå sitt omfattande stöd. Även nu brister de stora politiska partierna i handling och de nominella opponenter mot USA:s aggressiva våld tillfredsställer sig själva med fromma klagomål hos institutioner som domineras av den aggressive.

Nazismen uppstod ur en nation, som inte var i stånd att civilisera sig själv och degenererade till oförutsedda nivåer av ondska. Washingtons aggressionspolitik har infört en jämförbar grad av vetenskaplig utrotning och moraliskt förfall. Den Internationella Krigsförbrytelsetribunalen måste göra för Vietnams, Asiens, Afrikas och Latinamerikas folk vad ingen tribunal gjorde medan nazistbrotten växte fram. Napalm- och splitterbomberna, den systematiska utplåningen av ett heroiskt folk är en barbarisk upprepning. De svältande och lidande folken kommer inte längre att dö i tystnad. Vi måste förneka det arroganta kravet på att de skall skydda vår bekvämlighet med sitt tysta lidande. Våra samhällsinstitutioner, genomsyrade av rasism, måste omkonstrueras. Tribunalen måste införa en ny moral i västerlandet, i vilken känslolös mekanisk slakt automatiskt måste fördömas. Tribunalen måste uppmuntra till en ny syn, som innebär att de ärofulla är de förtryckta och de förhatliga är de arroganta härskarna, som skulle låta de förtryckta förblöda i generationer och bomba dem tillbaka till stenåldern. Tribunalen måste varna för den överhängande faran i många länder, de nya skändligheter som nu förbereds i Vietnam och den globala kampen mellan de fattiga och de mäktiga. Dessa teman är lika gamla som mänskligheten. Den svåra striden för rättvisa och befrielse är utan slut. En tribunal som vår kommer att vara nödvändig till dess den sista svältande människan har fått mat och en livssyn har skapats, som gör slut på de fås exploatering av de många. Vietnam kämpar för att andra skall få överleva. De sanningar vi måste uttrycka är enkla sanningar. Omfattande våld hotar våra kulturella landvinningar. Svält och sjukdom kan inte tolereras. Motstånd med risk för eget liv är hedervärt. Men vi vet detta. Västeuropa och Nordamerika är dränkta av blodet från kampen för samhällsförändringar. Feodalismen, reduktionen av människor till svältande förfallna, köp av deras själar, utrotandet av deras livsmod – dessa är pesthärdar på den mänskliga kulturen. Dessa är elakartade former av aggression, samtidigt som de är mer väsentliga och genomträngande än att överträda gränser med fotsoldater. Varhelst människor kämpar mot lidanden måste vi bli deras röst. Närhelst de grymt attackeras för sin självupppoffring, måste vi göra våra röster hörda. Det är lätt att låta våra läppar tala för deras ideal. Vi kommer inte att bedömas genom vårt rykte eller våra anspråk utan genom vår vilja att handla. Mot denna måttstock kommer även vi att dömas av bättre människor.

Sessionen i Roskilde 20 november-1 december 1967

Wilfred Burchett: USA:s politik i Laos (sammandrag)

Vid ett tremaktsmöte på utrikesministernivå i Paris, som inte fick mycket publicitet, gjorde John Foster Dulles den 13 juli 1954 i sista minuten en ansträngning att undvika eldupphör. Han pressade Pierre Mendés France och Anthony Eden att omedelbart upprätta en Sydostasiatisk Försvarsorganisation – till vilken han hade utkastet i sin portfölj – och krävde internationell intervention i stället för eldupphör. Mendés France vägrade och stöddes kraftigt av Eden. Men det pris dessa två fick betala var att tvingas samtycka till upprättandet av SEATO omedelbart efter ett eldupphör.

Dulles hade inte gjort sitt sista trick. Den 20 juli i Genève uppkom plötsligt nya svårigheter. Man hade kommit överens om detaljerna för ett eldupphör i Vietnam – men den laotiska delegationen vägrade att underteckna överenskommelsen om Laos. Slutligen, i allra sista minuten, undertecknade en medlem av den laotiska delegationen.

Bara två månader senare, den 18 september 1954, blev den laotiska försvarsministern, Kou Voravong, som hade undertecknat överenskommelsen i Genève, skjuten i ryggen när han satt vid ett middagsbord i Vientiane, den laotiska huvudstaden. Hans värd vid middagen var Phoui Sananikone, den andre delegaten i Genève, och då utrikesminister. Bara nio dagar före detta mord hade Kou Voravong avslöjat i nationalförsamlingen att en miljon dollar hade betalats genom en schweizisk bank till Phoui Sananikone; det var den summa han erhöll för att inte underteckna Genève-överenskommelsen.

Den andra ”fräckhet” som Voravong gjort sig skyldig till var att han ordnat och deltagit i det första mötet på många år mellan de båda halvbröderna och prinsarna Souvanna Phouma, då premiärminister i den kungliga regeringen, och Souphanouvong, ledare för Pathet Lao.

Detta möte skulle inleda de politiska förhandlingarna mellan regeringen och Pathet Lao, som föreskrevs i Genève-överenskommelserna. Den kris som mordet framkallade ledde till att Souvanna Phoumas regering ersattes av en regering som leddes av en pro-amerikan, Katay Don Sasorith. Några dagar efter ett besök av John Foster Dulles förkastade Katay Genève-överenskommelsen och riktade ett militärt anfall mot Pathet Lao-styrkorna, i uppenbar överträdelse av överenskommelserna.

Den 15 augusti 1960 inbjöd kungen av Laos Souvanna Phouma att bilda regering igen, efter att en av amerikanernas mest pålitliga armé-enheter hade revolterat. Med stöd från CIA sattes en rivaliserande regering upp i Södern, i Savannakhet, under prins Boun Oum. I verkligheten dominerade den av general Nosavan, ett slags laotisk Nguyen Cao Ky. Inom tio dagar hade Nosavan företagit militära operationer för att återta Vientiane. På så sätt blossade inbördeskriget upp igen. I själva verket var det fråga om ett indirekt aggressionskrig från Förenta Staternas sida, med amerikanska förråd som skickades från Thailand och till slut även amerikanska ”rådgivare”. Emellertid hölls Nosavans styrkor tillbaka av Pathet Lao och neutraliststyrkorna, då under Kong Le.

Till slut arrangerades en ny Genèvekonferens, den 16 maj 1961, på initiativ av prins Sihanouk av Kambodja; men det var först sex veckor senare, efter ytterligare militära nederlag, som Nosavan gick med på att sända en delegation. Den leddes av Phoui Sananikone, samme man som vägrat att underteckna den första Genève-överenskommelsen, efter amerikanska instruktioner.

Samtalen släpade sig fram i månader, med olika avbrott, medan Nosavan med ökad hjälp från USA försökte att bygga upp sin armé, som splittrats av upprepade nederlag i striderna med Pathet Lao och neutraliststyrkorna. Avtal för eldupphör utarbetades, några undertecknades också, men de blev inaktuella efter några veckor av nya offensiver från Nosavan. En rapport i London Times från dess Washington-korrespondent, den 24 maj 1962, sammanfattade en aspekt av den amerikanska inblandningen:

”Otvivelaktigt finns det bevis för att svärmar av CIA-agenter medvetet motsatte sig den officiella amerikanska målet att försöka inrätta en neutral regering. Man tror att de har understött general Phoumi Nosavan i de truppkoncentrationer som medförde det snabba och olycksbringande svaret från Pathet Lao.”

”Det snabba och olycksbringande svaret” syftar på tillintetgörandet av Nosavans armé i slaget vid Nam Tha, ett veritabelt Dien Bien Phu för hans amerikastödda armé. Efter detta nederlag visade den amerikanska regeringen sig plötsligt mycket angelägen att få ett snabbt slut av Genève-förhandlingarna, gick med på att inrätta en koalitionsregering, och förband sig att följa en neutral politik. Försöket att ta makten genom ett frontangrepp med militära medel hade fullständigt misslyckats, och den amerikanska taktiken ändrades nu till att försöka ta

makten inifrån. Detta innebar försök att splittra neutraliststyrkorna och fysisk likvidering av mäktiga element inom neutralistlägret, vilka inte kunde köpas över.

Koalitionsregeringen, på vilken så stora förhoppningar kom att ställas, fungerade aldrig. Pathet Lao och progressiva neutralister fann snart att regeringen rent påtagligt var Nosavans fånge, eftersom hans styrkor omgav och bevakade Vientiane där regeringen skulle arbeta.

Den 1 april 1963 blev Quinim Pholsena, utrikesminister och ledare för "Fred- och neutralitetspartiet", den verkliga anföraren för neutraliststyrkorna, skjuten till döds när han gick uppför trappan till sitt hem i Vientiane efter att ha deltagit i en kunglig mottagning. Hans hustru, också hon svårt sårad av kulor från samma maskingevär, berättade för mig några dagar senare att hon inte tvivlade på att mördaren hade handlat på order från USA. Hon sa att amerikanerna var rasande på hennes make, eftersom han hade tillbakavisat stora mutor som erbjudits honom ett par månader tidigare när Pholsena var i Washington. Mordet på utrikesministern var signalen till ett verkligt kuppöversök och ett försök att inta den strategiska Krukslätten med militära medel. En kommandogrupp från Nosavan sändes ut för att döda eller ta till fånga överste Deuane, en annan progressiv neutralist som stod närmast under Kong Le som befälhavare för de neutralistiska styrkorna. I slaget, som varade två dagar, slog överste Deuans män tillbaka de anfallande. Efter detta splittrades neutraliststyrkorna, med en del under Kong Le som slutligen förenade sig med Nosavan, och med en annan del under Deuane som förblev trogen alliansen med Pathet Lao. Pathet Laos regering flydde från Vientiane till områden som stod under deras egen kontroll, omedelbart efter mordet på Pholsena; den väpnade kampen började igen; denna gång gick USA till verket ännu mera öppet. Medlemmar av de olika undersökningslag som passerat Vientiane på väg till och från Hanoi, kunde se de amerikanska bombplanerna starta från Vientianes civila startbana: och de såg transportplanerna i CIA:s privata flyglinje "Air America" och "Air Continental" lasta för förrådsflygningar till de USA-utbildade kommandogrupper som opererade i områden som kontrollerades av Pathet Lao.

Charles Fourniau: Thailands och Filippinernas medansvar i USA :s aggression (i sammandrag)

Filippinerna

Filippinerna spelar en stor roll i den amerikanska strategin, eftersom landet utgör kärnan i det amerikanska underhållssystemet i Sydostasien. Redan 1947, genom de amerikansk-filippinska militärvärdtalen, erhöll USA 23 stora områden på Filippinerna för byggande av militära baser för en tidsrymd av 99 år. 1966 minskades dock denna till 44 år.

Flottbaser:

Subic ligger i bukten invid samma namn nordväst om Manilla, c:a 1 500 km från Saigon. Den består av tre enheter: själva flottbasen och fästningarna, som skyddar den, flottstyrkornas flygfält vid Cube Point och ett vitt system av depåer och magasin, olika former av radioanläggningar samt hamnanläggningar för reparation av fartygen. Dess roll är betydande. Viceamiral Donald Baer, dess chef, förklarade förra året: "Subic är huvudbas för den amerikanska flottan i Asien." (Manilla Times 29/4-66) Den är i själva verket huvudcentrum för den 7:e flottan. (Jmf. Sunday Times 31/7-67).

Subic kan fullständigt reparera alla den 7:e flottans fartyg (allt som allt 175 st.) utom de flygplansbärande. När emellertid det flygplansbärande fartyget "Forrestal" allvarligt skadades i Tonkinbukten i juli 1967, fördes det till Subic för de första brådskande reparationerna, innan det kunde föras till USA.

Subics betydelse för lagring och distribution av bensin växer i takt med Vietnamkriget: under första kvartalet 1965 var dess trafik på 1 900 000 hl. Kvantiteten fördubblades för det första kvartalet 1966, och enbart för januari månad uppgick den till 2 miljoner hl. Tonnaget av ammunition och livsmedel befinner sig i samma storleksklass: 352 000 ton livsmedel för skatteåret 1965-66; 615 000 ton ammunition för de tre kvartalen 1965-66. Slutligen finns vid Flottstyrkornas flygfält Cube Point en start

landningsbana på 3 000 m för rea-bombplanen samt reparationsverkstäder. Subic är dessutom bas för de amerikanska atomdrivna u-båtarna.

Sangle Point är likaledes en av den 7:e flottans baser: den har framför allt betydelse för u-båtarna, och förfogar över spaningsplan med stor räckvidd.

Flygvapnets baser:

Den största amerikanska flygbasen på Filippinerna är Clark Field, norr om Manilla. Den är ett enormt militärt komplex på 540 kvadratkilometer, och förfogar över alla kategorier av plan från bombjaktplanen F 100, F 102, F 105 till de tunga bombplanen B 57 samt transportplan i serien C 47, C 54, C 130.

Basens roll är mångsidig och komplex. Högkvarteret för det 13:e amerikanska flygvapnet är stationerat där. Basen ombesörjer underhållet för de amerikanska baserna i Thailand. Den tjänar också till att komplettera de amerikanska flygstyrkor, som är engagerade i kriget i Vietnam.

Dess andra huvudfunktion är att vara huvudförbindelselänk mellan Förenta Staterna och Vietnam. Sunday Times noterade den 13/7 1967 "all personal inom flygvapnet på väg till Sydostasien måste passera genom Clark Field". Dessutom tar basen emot transporter av sårade, liksom den utför brådskande transporter av ammunition och utrustning.

1966 hade trafiken fyrdubblats jämfört med under den föregående perioden 1965. Varje månad transiterar Clark Field ca 100 000 kollar med destination Sydvietnam. Dessutom är Clark Field bas för KC 135, tankflygplan, som förser B 52:orna med bensin i luften. Det var dessa, som tankade B 52:orna från Guam, som tidigare bombade Sydvietnam, innan de installerades i Thailand.

Clark Field har dessutom enorma sjukhusanläggningar. Antalet patienter steg från 2 340 i september 1965 till 4 054 i mars 1966 och sedan dess har de antagligen ökat avsevärt.

Basen Mactan erhöll Förenta Staterna nyligen genom ett avtal, som undertecknades den 2 juni 1967 av president Marcos och den amerikanska ambassadören. Den står till Förenta Staternas förfogande så länge kriget i Vietnam varar och så länge de båda ländernas militära säkerhet så erfordrar. En grupp av 48 transportplan, C 130 har installerats där för att svara för den enorma ökningen av underhållsbehovet.

Det totala antalet amerikanska styrkor i Filippinerna uppgår till 48 000 man, huvudsakligen inom flottan och flygvapnet. Baserna har vital betydelse för Förenta Staterna, något som McNamara gav uttryck för inför Senatsutskottet för de militära styrkorna den 23/1 1967: "Så länge kriget i Vietnam pågår, innehar Filippinerna en exceptionell strategisk position. De baser och medel, som står till Förenta Staternas förfogande på Filippinerna, har stor betydelse. På detta plan är Filippinerna mycket samarbetsvilliga. På grund av att våra militära behov i Vietnam växer, är Filippinernas strategiska position och samarbete av allt större betydelse för oss."

Alltsedan 1964 har den filippinska regeringen på ett symboliskt sätt varit representerad vid de amerikanska styrkornas sida i Vietnam genom en "Civil Aktionsgrupp". 1966 skickades emellertid mer än 2 000 man till Vietnam under befäl av en general, general Tobias. På grund av det motstånd detta väckte i parlamentet likaväl som bland befolkningen presenterades denna enbart som en utvidgning av den "Civila Aktionsgruppen".

Thailand

Sedan några år tillbaka har Thailand, med tidningen Le Mondes ord, förvandlats till en amerikansk fästning i Asien.

Utvidgandet av Förenta Staternas militära åtaganden i Thailand har skett parallellt med utvidgandet av kriget i Vietnam. I vissa aspekter, och om man begränsar sig till de militära frågorna, erinrar detta om utvecklingen av installerandet av amerikanska styrkor i Sydvietnam, med en tidsförskjutning av nästan tio år. Redan på femtiotalet installerade Förenta Staterna trupper i Thailand, men deras antal var då relativt begränsat. Efter skapandet av SEATO (1954), där Thailand spelar en framskjuten roll, har största delen av paktens militära manövrar ägt rum på thailändskt territorium. 1962 innebar en betydande ökning i samband med utvecklingen av "specialkriget" i Vietnam. US Army Assistance Command, som skapats i Saigon i februari samma år, utvidgade sitt kompetensområde till att omfatta hela Indokina och de amerikanska trupperna i Thailand placerade under dess myndighet. Från 1962 till 1965 ökade de amerikanska styrkorna i Thailand i antal och de baser, som de förfogade över, byggdes ut. Aggressionen mot Laos var ett lägligt tillfälle. Affären förbereddes genom en kommuniké från Rusk och Thanat Khoman, där det omtalades att hädanefter (mars 1962) kommer införandet av amerikanska trupper i Thailand att ske utan föregående och enhetligt godkännande av SEATO:s övriga medlemmar. Således landsattes i maj, under den laotiska krisen, 7 000 marinsoldater i Thailand, redo att gå över Mekongfloden. De tvingades emellertid att dra sig tillbaka några månader senare, efter det att Genèveavtalen för Laos undertecknats i juli 1962, men USA lämnade kvar ett högkvarter i Korat, som för närvarande är en av deras största baser. Underhållskommandot nr. 9 med några ingenjör- och telekommunikationstrupper lämnades också kvar.

En serie avtal under 1963 och 1964 (19 mars 1963 och 5 augusti 1964) medger ett utvidgande av baserna och underhållsnätet. 1965, parallellt med den amerikanska aggressionen mot DRV, kunde således USA skicka flygplan till Thailand, som redan från denna tid deltog i anfallen mot DRV.

Hädanefter upphörde de amerikanska styrkorna i Thailand att enbart utgöra ett komplement till styrkorna i Vietnam. Thailand blev nu en av polerna i det amerikanska strategiska systemet i Indokina, och ett speciellt kommando skapades. I december 1965 (när Johnson roade världen med en speciellt genljudande "fredsoffensiv") anlände general Wheeler till Bangkok. Han var, sades det, mycket upptagen av en eventuell amerikansk öppning av en andra front i Indokina. Kort efter hans besök skapades the Military Assistance Command, det thailändska MAC, (som påminner om bildandet av US Army Assistance Command i Saigon 1962) ett betydande högkvarter, som till sitt förfogande hade en relativt begränsad styrka, men som förfogade över en mycket betydande och i full utveckling stadd infrastruktur för underhåll och baser.

De amerikanska trupperna i Thailand uppgick 1965 till 10 000 man; nu finns där c:a 40 000, varav 30 000 tillhör det amerikanska flygvapnet. Det thailändska MAA, Military Assistance Aid, är placerat under general Mac Cowns befäl och har sitt säte i Bangkok. Det omfattar högkvarteret för Command 7-13, som leds av biträdande chefen för 13th Forces, installerade i basen Udorn; US Army Support Command i Bangkok; Command 333 specialiserat i kommandoaktiviteter, installerat i Udorn; Underhållskommandot nr. 9 i Korat. Det är tydligt

att en dylik militär organisation långt överstiger Thailands behov. Det svarar tydligt mot å ena sidan möjligheten av öppnandet av en andra front i Indokina och å andra sidan, för närvarande, det enorma nät av flyg- och flottbaser som amerikanerna byggt upp i Thailand och vilka de kontinuerligt bygger ut. Denna samling består av:

Fyra baser för jaktplan, bombplan osv. av typen F 105, F 4 C; det gäller baserna Takhli, Korat, Udoru, Ubon.

Tre baser för helikoptrar: Nakron-Phanom, Udon, Ubon.

En bas för de strategiska bombplanen B 52: Utapao, i augusti 1967 fanns där 15 st. B 52 och 33 tankplan. Dessutom håller ännu en bas för B 52 på att byggas: Khon Kaen.

En flottbas: Sattahip, sydost om Bangkok, som invigdes den 18 augusti 1967. Kostnad: 43 miljoner dollar.

En bas för specialstyrkorna: Lop Buri, nära basen Takhli. Ett centrum för transport och militärt flygunderhåll: Don Muang, nära Bangkok.

Ett sådant nät av baser förutsätter naturligtvis enorma anläggningar: radarnät (Ubon, Mukdahar, Chieng Mai), depåer, pipe-lines, strategiska vägar i stil med "Vänskapens väg", denna stora militära autostrada, som utgår från Bangkok till Mekong-floden mittemot Vientiane.

Dessa baser befinner sig mindre än tusen km från vietnamesiskt territorium, några mindre än 500, och de flesta är belägna vid gränsen till Laos. Det är ifrån dessa baser, som huvuddelen av bombraiderna mot Vietnam och Laos utgår. Emellertid erkände de amerikanska myndigheterna först den 18 januari 1967 att de använder dessa baser, och de thailändska myndigheterna erkände inte detta faktum förrän den 9 mars 1967. Detta användande var emellertid omedelbart. Redan under de första veckorna av bombningarna mot DRV utgick en del av de amerikanska planen från Thailand. Jag kan personligen vittna om detta. Jag var vittne till flygattacker i mars 1965 i Nghé An. Vi hörde tydligt att planen kom från väster; i detta område befinner sig den thailändska gränsen på mindre än 300 kilometers avstånd. För övrigt sköts redan i juni månad amerikanska piloter ned i DRV, vilka kom från thailändska baser, om man får tro deras papper; i september 1965 var detta fallet med ett av "ässen" inom det amerikanska flygvapnet, Robinson Risner, stationerad i Korat, som vår kollega Madeleine Riffaud fick tillfälle att intervjua i Hanoi förra året. DRV:s myndigheter har samlat bevis och publicerade 1966 en vitbok om "Samförståndet mellan de thailändska myndigheterna och de amerikanska regerande kretsarna i aggressionskriget mot Vietnam". Den internationella pressen, inklusive den amerikanska, har undan för undan avslöjat dessa fakta.

Basernas roll är i själva verket avgörande; man beräknar att 80 % av raiderna mot DRV utgår från baser i Thailand. Från Ubon och Korat startas de flesta planen, som bombar DRV: Phantom och F4D utgår från Ubon, som för dem befinner sig på mindre än en halvtimmes flygtid från Hanoi. Från Korat, 750 km från Hanoi, utgår bombjaktplanen F 105, som alla som varit i Vietnam under de senaste två och halvt åren känner väl igen, eftersom de syns i DRV varje dag. Men dessa flygningar har endast möjliggjorts genom alla de tjänster som baserna försäkrar: spaning, framför allt fotografisk spaning av RF4C och RF 1101, vilka är utrustade med sex kameror och vilka kartlagt varje meter DRV; de utgår från Udon. Från Takhli utgår EB66, som det åligger att skydda bombplanen. Helikoptrarna, vars uppgift är att plocka upp nedskjutna piloter, är främst stationerade vid basen Nakhon Phanom. Kort sagt de dagliga anfallen mot DRV möjliggörs av att det amerikanska flyget förfogar över baser i Thailand. Den thailändska regeringen är således direkt medskyldig och ansvarig för dessa brott.

Likaledes har B 52:ornas bombningar i Sydvietnam högeligen underlättats, sedan B 52:orna utgår från basen Utapao och inte längre från Guam; på detta sätt flyger de 2 000 km fram- och tillbaka istället för 7 000, när de var stationerade i Guam.

Thailand är till sist medskyldig till de brott som begås i Vietnam genom det faktum att thailändska styrkor direkt deltar i militära operationer. Redan 1964 tjänstgjorde thailändska piloter under Saigonmyndigheterna; i september erkände Nguyen Cao Ky närvaron av 17 av dem i Sydvietnam och också att sydvietnamesiska piloter utbildats vid basen Don Muang i Thailand. Men redan i augusti hade en thailändsk pilot tillfångatagits i DRV (Chen Bamung Uom); hans plan, som bar de laotiska färgerna hade kränkt DRV:s luftterritorium. Bevisen har lagts fram inför tribunalen av DRV:s delegation. I augusti 1965 erkände direktören för Thailands informationstjänst att nya kontingenter thailändska flygstyrkor sänts till Sydvietnam för att utbilda sydvietnamesiska piloter och delta i strider, och dessa fakta har bekräftats av andra officiella deklARATIONER. I maj 1966 offentliggjorde den thailändska regeringen ännu mer preciserat sitt direkta deltagande: man omtalade beslutet att till Sydvietnam skicka ett kustpatrullerande fartyg av typ LST, två flygplan C 123 och 180 man. I januari 1967 erkände de thailändska myndigheterna att de hade en styrka på 1 000 man i Sydvietnam, som hädanefter skulle organiseras i självständiga enheter, och att 1 000 till skulle sändas. Den 21 september 1967 landsattes regementet "Queens Cobra" med mer än 2 000 man i Saigon, utrustade och beväpnade av Förenta Staterna. Slutligen publicerade nyhetsbyrån Reuter den 15 november följande nyhet: En thailändsk kommuniké kungör: "Efter en fördjupad undersökning har Hans Kungliga Majestäts regering kommit till den slutsatsen att den aktuella kampen mot den kommunistiska aggressionen i Sydvietnam har betydande återverkningar på Thailands eget försvar mot denna fara ..." och kommunikén annonserar det förestående ivägsändandet av en thailändsk division till Sydvietnam.

Sammanfattningsvis mottar Thailand från USA en årlig militär hjälp på 60 miljoner dollar för att underhålla en armé på 85 000 man. Med sina styrkor ingriper Thailand direkt i Sydvietnam med en ständigt växande expeditionskår. Thailand utgör således ett krigsinstrument i Förenta Staternas tjänst i hela Indokina....

Lelio Basso: Sammanfattning av sessionen

Herrar Presidenter, medarbetare i tribunalen!

Vi befinner oss nu i slutfasen av vårt arbete och jag skulle vilja börja denna andra sammanfattning med en tillbakablick på vårt tidigare arbete.

När Stockholmsessionen började, höll vår president Jean-Paul Sartre ett invigningstal, där han fastslog att det lagliga och rättfärdiga i tribunalens existens och i vår dom skulle visa sig a posteriori. Har så blivit fallet? Jag tror, att vi kan svara jakande på detta. Om vi jämför det mottagande pressen gav oss för ett år sedan, när vi konstituerade oss i London, med det mottagande vi fått under loppet av vårt arbete, kan vi konstatera, att intresset har ökat mycket kraftigt. Det seriösa i vårt arbete, i det insamlade bevismaterialet och i vittnesmålen, i vårt gemensamma sökande efter sanningen, har skänkt oss ett legitimt motiv i den allmänna opinionens ögon: amerikanska f. d. soldater har önskat träda fram som vittnen och flera stater har bett oss uttala oss om detta problem likaväl som om andra. Även om vi måste besluta oss för att inte ta upp andra frågor, understryker auktoriteten hos de instanser, som vänt sig till oss, värdet i vårt initiativ. Men det är framför allt det allt mer växande medvetandet om vad som sker i Vietnam och det ökade trycket i hela världen mot aggressionskriget, som vittnar om att den önskan, som vår president gav uttryck för i Stockholm, har förverkligats – dvs. massorna har gradvis blivit medvetna om problemets allvar och godkänt vårt utslag i Stockholm liksom de, vilket jag är övertygad om, kommer att göra det nu. Jag är emellertid

inte förmåten nog att tillskriva enbart vårt arbete förtjänsten av massornas mobilisering, men det har säkerligen bidragit därtill, eftersom det hjälpt till att sprida kännedom om fakta av sådant slag att ingen människa, som inte sålt sin själ till imperialismen, kan förbli okänslig inför dem.

Vårt initiativ var desto nödvändigare som aggressionskriget mot Vietnam medför en serie nya problem, som de internationella organen inte är i stånd att lösa på grund av det avgörande inflytandet från Förenta Staterna, som ställer villkoren för alltför många regeringars handlande. Medan således de nuvarande erfarenheterna (nya aggressionsmetoder, nya vapen, ny förstrelseteknik) nödvändiggör en vidare utveckling av den internationella straffrätten, är de organ som skulle kunna vara kompetenta, paralyserade, och den amerikanska regeringen kan fortsätta att begå sina brott och skärpa eskaleringen i förvisning om att FN aldrig kommer att få tillräcklig majoritet för att uttala ett uttryckligt fördömande.

Av dessa nya aspekter, som kriget i Vietnam företer, är det en, som jag vill understryka redan nu, genom att föregripa mina slutsatser, därför att den hjälper oss att förstå alla de fakta, som vi måste behandla. Det är först och främst att detta slag av utrotningskrig är en naturlig och nödvändig frukt av den amerikanska imperialismen. Det rör sig alltså inte om ett exceptionellt grymt, vanligt krig; vi får inte föreställa oss att detta krig är som så många andra, där en av parterna begår få eller många brott, som alltid i krigens historia. Allt sammanhänger med och är uttryck för ett system; från aggressionen till andra regeringars medbrottslighet, från krigsförbrytelse till folkmord. Allt förklaras av det faktum att det existerar en imperialistisk supermakt, Förenta Staterna, som vill dominera världen och förvägra folken dess rätt till självbestämmande. Neokolonialismen, som påtvingats folken i den tredje världen, är ett väsentligt element i detta imperialistiska system, liksom å andra sidan specialkriget eller det totala kriget mot ett folk, som inte låter sig kuvas, är väsentliga element i en neokolonialism av världsmått. Å andra sidan utgör tortyr, koncentrationsläger och folkmord väsentliga element i denna typ av krig. Jag tror att även en summarisk analys av våra debatter liksom den allmänna information vi haft till vårt förfogande, kommer att bekräfta denna inledande iakttagelse, som jag ansett det nödvändigt att göra, därför att det är i detta perspektiv som vårt domslut bör fattas.

Först och främst vill jag göra några juridiska betraktelser: experterna i vår juridiska kommission, herrarna Matarasso, Bouvier-Ajam och Jouffa, vår kollega Aybar och andra av tribunalens medarbetare, bland vilka framför allt den japanska kommissionen bör nämnas, har underställt tribunalen en serie utlåtanden beträffande de konventionella normer som reglerar de olika områden som vi ska döma i. Men de invändningar som amerikanerna gör mot existensen av konventionella förpliktelser, har också påpekats för oss: i vissa fall rör det sig om konventioner, som ej ratificerats eller undertecknats av Förenta Staterna eller om konventioner som av andra skäl aldrig trätt i kraft; i andra fall rör det sig om konventioner som är tillämpliga inte endast för de länder, som undertecknat dessa (detta är inte fallet med varken Nordvietnam eller FNL); i andra fall slutligen skulle det saknas något annat element för att göra konventionen tillämplig. Jag vill således erinra medlemmarna i tribunalen, vilka inte är jurister, om det som redan sagts i de nämnda rapporterna, dvs. att den internationella rättens regler inte uppstår endast genom konventioner som undertecknats och ratificerats av stater utan att vid sidan av den konventionella rätten finns det en allmän eller hävdvunnen rätt, som existerar före själva konventionerna, vilka ofta – framför allt i fråga om den internationella straffrätten, dvs. just de brott som vi behandlar – inte skapar nya regler men begränsar sig till att konstatera och bekräfta de existerande reglerna.

Men, beträffande det område som berör oss, känner vi redan till klausulen *Martens*, som skrevs in i Inledningen till Haag-konventionen den 28 juli 1899 och som upprepades i den följande Haagkonventionen den 18 oktober 1907. Dessa två konventioner undertecknades och

ratificerades av Förenta Staterna den 9 april 1902 respektive den 27 november 1909. Denna inledning bekräftar att "civila och trupper skyddas av och lyder under principerna i Nationernas Rätt, som utformats av hävd och erkänts av de civiliserade nationerna, humanitetens lagar och det allmänna samvetets fordringar". Dessa principer bekräftades av domarna i Nürnberg, som, vilket herr Jouffa erinrar om i sina domar förklarade: "Oberoende av fördrag utvecklas krigslagarna ur allmänt erkända seder och bruk, ur juristernas doktriner och de militära domstolarnas rättsförfarande. Denna rätt är aldrig oföränderlig; den anpassar sig oupphörligen till en föränderlig världs behov. Oftast uttrycker och preciserar fördragen endast principerna hos en rätt som redan är i kraft." För övrigt kunde domarna i Nürnberg inte tänka annorlunda, eftersom de dömde internationella brott, som ingen tryckt lag förutsåg, när de begicks, liksom också domarna i Tokyo gjorde det för de japanska krigsförbrytarna, och detta i motsats till principen om lagarnas icke-retroaktivitet. Att denna retroaktivitet hos de regler, som dikterades av de allierade efter segern, erkändes, berodde på att det i själva verket inte rörde sig om en verklig retroaktivitet, eftersom brotten ifråga redan erkänts såsom brott genom "humanitetens lagar och det allmänna samvetets fordringar". De var således redan otillåtna i den mening som professor Rousseau givit detta uttryck, dvs. handlingar "vars illegalitet är uppenbar, oberoende av existensen eller frånvaron av ett förbud".

Såsom professor Chesneaux erinrat om i sin rapport hänvisade Tokyotribunalens amerikanske president uttryckligen till denna princip under domen, och Förenta Staterna har i "High Command Case" erkänt att "brottslighet härleds inte endast av att en handling är förbjuden i internationella avtal utan därför att handlingen i sig själv är brottslig och mot alla humanitetens principer såsom civiliserade nationer erkänner och accepterar dessa." Det är således framför allt med utgångspunkt från dessa allmänna regler åberopade och använda av Förenta Staterna mot nazistiska eller japanska förbrytare, som vi bör döma.

Dessa principer kan tillämpas på alla frågor, som vi ställt oss, först och främst på frågan angående de urskillningslösa bombningarna, som vi redan besvarat i Stockholm. Men jag tror att Roskildesessionen ska kunna återuppta denna fråga på grund av det faktum att – alltsedan dess – eskaleringen utvidgats kraftigt, såsom Pham Ngoc Thach och vittnena som nyligen återkommit från Nordvietnam, Antonello Trombadori, Wilfred Burchett, Gérard Chaillant och andra visat oss i sina rapporter.

Det räcker med att erinra om att existensen av allmänna regler, som förbjuder bombningar av sjukhus, skolor, kultplatser, civilbefolkning etc., framträder i det faktum att dessa regler upprepas i en hel serie akter från Haagkonventionerna, som jag redan nämnt, till SdN-resolutionerna. Nürnbergsdomstolens Statut, Genèvekonventionerna från 1953 etc. och som accepterats av folkens kollektiva samvete och som nyligen ännu en gång funnit uttryck i det högtidliga fördömandet från Vatikanconciliet.

Illegaliteten i dessa bombningar, liksom i andra handlingar som vi ska behandla, bekräftas för övrigt även genom de amerikanska myndigheternas attityd. De har nyligen förnekat de påtagliga fakta, som konstaterats av alla vittnen och av amerikanska korrespondenter, och detta därför att de är väl medvetna om att det är brottsliga handlingar. Tänk på president Johnsons famösa yttrande att amerikanerna i Vietnam endast avser att förstöra "betong och stål", tänk likaledes på att användandet av kulbomber erkändes av den amerikanska regeringen först efter vår Stockholmssession, som lagt fram omfattande bevis, och likaledes att användandet av gas först förnekades och därefter endast erkändes beträffande "ickedödande" gaser; att tortyr endast tillskrivs marionettregeringens myndigheter: att koncentrationslägren kallas "byar för ett nytt liv" etc. Eftersom vi genom vårt arbete bevisat att sanningen är långt ifrån vad de amerikanska myndigheterna säger, förefaller det mig som om de genom denna konstanta lögnaktighet erkänner sin skuld.

Vad förbjudna vapen beträffar har herr Jouffa visat, att dessa förbud går mer än ett sekel tillbaka från St. Petersburgdeklarationen 1868, och att de sedan upptagits i Haagkonventionerna 1899 och 1907 i allmänna termer. Vad gaserna beträffar existerar Washingtonkonventionen från den 6 februari 1922 och Genèveprotokollet från den 17 juni 1925. Det faktum att dessa akter av två olika skäl inte kan tillämpas, hindrar inte att de i själva verket begränsade sig till att återuppta allmänna regler, som existerade tidigare och som var gällande till den grad, att förutom det fascistiska Italien under kriget mot Etiopien och nu Förenta Staterna, inget annat land – inte ens Nazityskland eller Japan – har, efter första världskriget, använt sig av gas i krigstid. Det uttryckssätt, som används i Washington- och Genèvefördragen är för övrigt sådant, att de konstaterar reglernas tidigare existens: ”Användandet av gas i krigstid, liksom av varje liknande ämne, har med rätta fördömts av hela den civiliserade världens allmänna opinion, och förbudet av detta användande har formulerats i överenskommelser, som de flesta civiliserade stater undertecknat med avsikt att få detta förbud universellt erkänt och inkorporerat i den mänskliga rätten, som likaledes ålägger nationernas handlande och samvete” etc. Detta återfinns i artikel 5 i Washingtonkonventionen, som nästan ordagrant upprepar inledningen till Genèveprotokollet. Det rör sig således om regler som existerar utanför de lagstiftade texterna.

Vad beträffar Förenta Staterna deklarerade president Roosevelt för övrigt den 9 juni 1943 att bruket av ”giftgas eller skadlig gas eller varje annat slag av inhumana krigsmetoder ... har ställts utanför lagen av de civiliserade folkens allmänna opinion” och att ”vårt land avstått från det” och att ”vi kommer aldrig att använda sådana vapen, såvida inte våra fiender använder sig av dem först”. Likaledes gav den amerikanske ambassadören i FN-församlingen uttryck för sin indignation den 16 oktober 1952 och tillbakavisade beskyllningen för användandet av kemiska och bakteriologiska vapen i Korea.

Det mycket goda arbete som utförts av tribunalens vetenskapliga kommission har visat, hur dessa regler kränkts av amerikanerna i Vietnam. Detta har visats i rapporter av mycket högt tekniskt och vetenskapligt värde, utförda av doktor Behar, professor Minkowski m. fl. I en sammanfattning av detta slag kan jag naturligtvis inte erinra om allt som sagts, men jag vill erinra om de slutsatser som denna vetenskapliga kommission dragit, dvs. att ”giftgas har använts och fortfarande används av de amerikanska trupperna i Vietnam” och framför allt att ”det upprepade och massiva användandet av gaserna CN, CS, och DM” och att ”kommissionen helt motsäger de officiella amerikanska deklARATIONERNA och anser sig ha framfört bevis för att, på det sätt och under de förhållanden som dessa gaser används, vilket definierats ovan, blir dessa så kallade 'uttröttnings'-gaser dödliga och att de alltså är stridsgaser som faller under internationella förbud”.

Dessa slutsatser sammanfaller med den japanska vetenskapliga Kommissionens, vilken likaledes samlat erfarenheter och gjort forskningar i Vietnam.

Vad beträffar defolieringen (lövfällningen) drar Ledererrapporten på samma sätt slutsatsen att ”användandet av kemiska vapen medför risk för framkallandet av biologiska reaktioner av helt oanad karaktär i en mycket nära framtid” och att dessa vapen faller under den internationella lagens förbud. Det förhåller sig likadant med napalm, vars massiva och urskillningslösa användande mot den civila befolkningen bekräftats av den vetenskapliga kommissionen, liksom av talrika vittnen, däribland även av offer för napalm, liksom också av läkare som besökt de skadade.

Förutom detta visar Donald Duncans vittnesmål att amerikanerna använder geväret M16, standardvapnet för de flesta amerikanska soldater, vilket tillåter kringgåendet av den lag som förbjuder dum-dumkulor.

Tribunalen kommer således helt säkert att kunna besvara frågan om användandet av förbjudna vapen jakande.

Nästa fråga hänför sig till behandlingen av krigsfångar. De internationella reglerna om behandlingen av krigsfångar formulerades under 1800-talet. Det internationella juridiska medvetandet kände redan då ett behov av att sätta en gräns för utövandet av våld visavi dem som lagt ner vapnen, eller, som hindrats från att återuppta striden. Som ett direkt uttryck för detta medvetande framkom en allmän regel, som påbjuder att krigsfångar ska behandlas ”humant”. Vid sidan av denna allmänna regel finns flera internationella konventioner, undertecknade av de flesta stater, som på ett mer precist och detaljerat sätt reglerar fångarnas behandling och vars innehåll på ett ungefär sammanfaller med innehållet i denna allmänna regel. Genèvekonventionerna från 1929 och 1949 utgör således ett fullständigt skydd för krigsfångar. Dessa konventioner är tillämpliga för alla länder, även om de inte har undertecknat dem. Framför allt under Koreakriget vädjade de fyra direkt inblandade länderna (Förenta Staterna, Kina, Nord- och Sydkorea) till principerna i dessa konventioner, även om ingen av dem vid den tidpunkten ratificerat dem.

Advokat Bouvier-Ajam har behandlat innehållet i konventionerna, som sammanfaller med de allmänna reglerna. Man behöver emellertid inte gå in i detalj på dem för att finna att amerikanerna i Vietnam brister i varje humanitär regel visavi krigsfångarna. De amerikanska soldaternas vittnesmål är slutgiltiga och förkrossande beträffande detta.

Tuck sade att det gavs order om att döda fångarna (framför allt de sårade), utom om det rörde sig om officerare, att fångarna aldrig dog av sig själva. Man dödade dem för att bli av med dem.

Duncan har bekräftat att de givna instruktionerna var att döda fångarna. Han omtalade också en speciell händelse: ”En dag hade vi tagit många fångar, men de var alltför många för vår grupp. Jag ringde då för att erhålla instruktioner. Man svarade mig:

Gör er av med dem. Jag låtsades inte förstå och tog i alla fall med dem tillbaka i helikopter till vår bas. Men jag blev utskälld. Man skulle alltså döda dem, även om sådana order inte ges per radio.”

Vad tortyren beträffar har vi också fått entydiga vittnesmål. Martinsen, Tuck och Duncan har alla tre berättat om tortyr som de själva varit med och deltagit i. Men förutom dessa speciella händelser finns det påstående av allmän karaktär; Martinsen sade: ”Så länge som tortyren inte lämnade några spår, hade man rätt att utföra den.” Eftersom alla de som är inblandade torterar, förstår man att alltefter omständigheterna kan man utföra tortyr.

Duncan sade vidare: ”Vi uppmuntrades också att använda vår fantasi. Det insisterades bara på det faktum att det inte fick lämna några spår på fångarna.”

Dessa vittnesmål från amerikanska soldater, som själva deltagit i de handlingar de talar om och som kommit hit på grund av sitt samvete, är tillräckliga, förefaller det mig, för att ge ett jakande svar på frågan beträffande fångarna.

För övrigt förnekar inte den amerikanska pressen förekomsten av tortyr, men i allmänhet tillskrives de specialstyrkorna, som lyder under Saigonmyndigheterna, och vilka alltid är närvarande, åtminstone som översättare vid utfrågningen av fångarna. Tvärt emot, vet vi genom våra vittnen att amerikanska officerare alltid är närvarande, eftersom de leder förhören, att tortyr utövas också direkt av amerikanare, och att i alla händelser de amerikanska myndigheterna är ansvariga för den behandling som orsakas fångar som faller i deras händer, om de i motsats till internationella avtal, överlämnar fångarna till andra myndigheter.

Vi kommer nu till det smärtsammaste kapitlet i detta krig, frågan om behandlingen av civilbefolkningen. Låt oss först erinra oss om vad som sagts beträffande vapnen och fångarna, dvs. att föreskrifterna i Haagkonventionerna från 1899 och 1907 endast är skriftliga upprepningar av allmänna regler, som existerade oberoende av konventionerna. Det rör sig där i alla händelser om konventioner som ratificerats av Förenta Staterna och vars innehåll, som herr Bouvier-Ajam sagt, upprepats med speciell hänvisning till de internationella avtal, som nämnts i "Manual for U.S. Army" som en förpliktande regel i krigföringen. Man måste tillägga att det är amerikanerna som för detta krig, att Saigonmyndigheterna är helt beroende av den amerikanska regeringen, som betalar dem och stöder dem genom den massiva närvaron av sina väpnade styrkor, att högsta kommandot är amerikanskt och att således detta och regeringen i Washington bör betraktas som ansvariga även för de våldshandlingar som begås av Saigonmyndigheterna, med amerikanskt samtycke eller på amerikanska order.

Man övergår här enligt terminologin använd i Nürnberg från krigsförbrytelser till brott mot mänskligheten och jag ska inte här försöka ge en kort resumé av de vittnesmål vi hört de senaste dagarna från Jean Bertolino, vår undersökningskommission, Madeleine Riffaud, FNL:s rapport och direkta andra vittnesmål. Där finns också Gisèle Halimis material från Förenta Staterna, tidningsklipp, nyhetsbyråernas telegram, artiklar av amerikanare som levt i Sydvietnam och av amerikanska officiella representanter. Allt detta utgör det muntliga och skriftliga materialet om folkmord.

Ordet "folkmord" är ett nytt uttryck som först efter kriget upptagits i den internationella straffrätten. I Nürnbergtribunalens statut och dom inkluderades utrotningen av judarna i brotten mot mänskligheten, vilket är en mer omfattande term, som kan innefatta även andra brott än folkmord. När dessa brott mot mänskligheten begås i avsikt att totalt eller delvis utrota en nationell, etnisk, raslig eller religiös grupp kallas de idag folkmord. Advokat Matarasso har redan nämnt i sin rapport att Konventionen om folkmord ej ratificerats av Förenta Staterna, men detta ger dock inte Förenta Staterna rätt att begå folkmord, vilket betraktades som ett brott enligt internationell rätt långt innan konventionen undertecknades och innan man gav det ett namn. För övrigt återfinns själva konventionen i resolution 96 (1) från FN:s generalförsamling den 11 december 1946, som deklarerar att "folkmord är ett brott mot de mänskliga rättigheterna i motsättning till FN:s anda och syften, och att hela den civiliserade världen fördömer det". Konventionens första artikel säger att "de undertecknande parterna bekräftar att folkmord... är ett brott mot de mänskliga rättigheterna." Det rör sig således om en konvention som beträffande förekomsten av brott begränsar sig till allmänna regler, som existerade innan och som är giltiga för varje land, även om denna konvention ej undertecknats eller ratificerats.

För att komma fram till en definition av brottet skulle man kunna gå tillbaka till de allmänna regler som finns i FN:s beslut 1946 och som nämnts ovan, men detta förefaller mig ej nödvändigt. Den definition som ges i konventionen av 1948 är gott och väl tillräcklig för att berättiga ett jakande svar på frågan om folkmord. Denna lyder "avsiktligt utrotande av offer som av tillfällighet tillhör en grupp av nationell, raslig, etnisk eller religiös karaktär" enligt den definition som ges av herr Drost i sitt klassiska verk om folkmord. Och man kan inte längre hysa tvivel om att denna utrotning försiggår i Vietnam.

Låt oss betrakta situationen närmare. Tuck sade att man skjuter på allt som rör sig i byarna, och således först och främst på kvinnor och barn, eftersom männen befinner sig på andra håll; det har talats om "free strike zones", där man dödar vem som helst, tusentals kvinnor och barn gasas dessutom ihjäl i skyddstunnlarna, där de söker skydd mot bombningarna, eller dör när deras byar eller hyddor bränns ner, eller dödas av kulbomberna som faller över civilbefolkningen. "Jag vill se vietnamesiskt blod täcka marken", är enligt vittnet Tuck överste Jacksons ord. "En by av halmhyddor omringades, anfölls, brändes ner utan att någon gjorde sig besvär

att se efter om det fanns någon i hyddorna. Jag fick senare veta av fallskärmstrupperna att flera kvinnor bränts levande”, berättar Jean Bertolino, ett ögonvittne. Och samma öde drabbade byn Da Phuc, varom doktor Wulfs har talat. Och Madeleine Riffaud kompletteras med ett ”fall av utrotning av barn som utgjorde en del i en avtalad plan”. Roger Pic å sin sida citerar uppseendeväckande siffror för en enda by, byn Cong Doang i kommunen Binh Hoa Bac, som för 500 invånare registrerat ett medeltal av åtta bomber per person och av fyra granater per kvadratmeter, och detta är endast ett exempel av många andra. Vad enbart barnen beträffar har William Pepper, direktör för ”The Mercy College Child Institute” i New York i januarinumret 1967 av tidskriften *Ramparts*, publicerat resultatet av en undersökning, som uppskattat antalet sydvietnamesiska barn som dödats till 250 000 och antalet sårade till 750 000. Sedan denna undersökning företogs har ännu ett år av utrotning förlöpt och antalet offer har ökat. Senator Edward Kennedy uppskattar antalet civila sårade per månad i Sydvietnam till 150 000.

Tar man befolkningen i Sydvietnam i beaktande (14 miljoner invånare) får dessa siffror en mycket allvarlig betydelse och det skulle vara svårt att förneka att vi här står inför en partiell utrotning av den vietnamesiska nationen (jag erinrar ännu en gång om att även partiell utrotning figurerar i den internationella konventionens kapitel om folkmord) och att denna utrotning urskillningslöst drabbar alla vietnameser oberoende av deras personliga attityd. Och naturligtvis rör det sig om avsiktlig utrotning.

Men det finns också en annan aspekt av problemet beträffande folkmord, det är koncentrationslägren. Konventionen fastställer såsom brott, efter mord och allvarligt angrepp mot den mentala eller fysiska integriteten hos gruppens medlemmar, att avsiktligt påtvinga gruppen levnadsförhållanden som medför dess fysiska utrotning, totalt eller partiellt. Koncentrationslägren är en av formerna för detta.

Duncan har förklarat att – enligt regeringskällor – en tredjedel av befolkningen internerats i läger och att förhållandena i dessa läger är fruktansvärda. Martinsen å sin sida har preciserat att människorna i lägren är uthungrade, klädda i trasor och att de tvingas slåss med varandra om matresterna i amerikanarnas soptunnor. Jean Bertolino har beskrivit ett av dessa läger, där 6 500 människor levde sammanpackade i tält bakom taggtråd, som i ett koncentrationsläger. Doktor Wulff talar om provinserna Binh Dinh och Fu Yen, där hälften av befolkningen internerats.

Uppryckta från sina byar och risfält, berövade sina tillgångar, sönerna ofta skiljda från föräldrarna, som kanske aldrig får återse dem: man kan inte förneka att sydvietnameserna är underkastade levnadsförhållanden som ovillkorligen medför fysisk utrotning, åtminstone partiell sådan. Dessutom kan förstörelsen av familjen, vilken är en direkt konsekvens av det påtvingade sammanfösandet av personer som ryckt bort från sina hem, endast betraktas som ett allvarligt angrepp mot sociala institutioner, som sådana hänförda till det kulturella livet, därför att i det vietnamesiska samhället, liksom i de flesta agrara länders civilisation, familjen är den väsentliga kärnan, som svarar mot inte endast sociala behov utan också mot de fysiska existensbehoven. Historien visar oss åtskilliga exempel på folk som utrotats helt eller delvis genom påtvingade förändringar av deras levnadsförhållanden. På samma sätt utgör det faktum att städerna förvandlats till stora bordeller, där tiotusentals kvinnor kan överleva endast genom att prostituera sig, ett brott. Liksom det faktum att skördarna och livsmedelsförråden systematiskt förstörs genom brand eller kemiska eller bakteriologiska medel. Denna förstörelse, som amerikanerna vill rättfärdiga med att den riktar sig mot de stridande, har fått en sådan omfattning att den drabbar hela den civila befolkningen utan urskiljning och skapar för framtiden – något som är ännu allvarligare – ett tillstånd av undernäring, som kan fysiskt utrota hela folket.

Slutsatsen blir således att varje dag begås folkmord i Vietnam, och den amerikanska regeringen kan inte, vilket herr Matarasso framhåvt, undandra sig sitt ansvar härför under förevändning att folkmordet beror på det vietnamesiska folkets motstånd, och att det skulle upphöra, om det accepterade att leva under amerikanskt herravälde. Alla folk har rätt att välja sitt sätt att leva svarande mot tradition, kultur, utvecklingsförhållanden, behov och den självbestämmanderätt som så ofta proklamerats av FN, och som är en grundläggande regel i den nuvarande internationella rätten. I motsättning till denna grundläggande regel ställer den amerikanska imperialismen i dag folken inför en permanent utpressning att välja mellan underkastelse och fysisk utrotning, mellan slaveri och folkmord. Jag tror att vi, när vi dömer, bör utgå från detta.

Trots de emotionella känslor som ordet ”folkmord” väcker, bör det påpekas att det inte innefattar alla de brott mot mänskligheten, som amerikanerna begår i Vietnam, eftersom alla inte ingår i den allmänna definitionen av folkmord, som t. ex. de politiska avrättningarna, de godtyckliga arresteringarna, tortyr av civila fångar – ett av de avskyvärdaste kapitlen som vittnesmålen kastat ljus över, framför allt apotekerskan Pham Thi Yens och andras vittnesmål. Här har den amerikanska civilisationen gått flera sekler bakåt, vad beträffar humanitetens lagar: redan Ludvig IX i Frankrike förklarade tortyren otillåtlig. Denna aspekt av brotten mot mänskligheten bör alltså understrykas, eftersom de inte ingår i definitionen för folkmord.

Jag har nyss understrukt, att kriget mot det vietnamesiska folket är ett amerikanskt imperialistiskt krig: detta förklarar att det tenderar att utvidgas. Å ena sidan avser den amerikanska imperialismen att dra in alla sina satelliter i kriget, och å andra sidan avser den att slå till mot alla de, som vägrar att bli lydiga satelliter. Vi har alltså här utvidgandet av aggressionen till grannländerna.

Vi ska alltså uttala en dom också i dessa två frågor.

Vad beträffar aggressionen mot andra länder besvarade vi redan i Stockholm denna fråga jakande beträffande Kambodja. Vid denna session har nya bevis om att aggressionen fortsätter lagts fram, inte endast genom major Kouroudeths väldokumenterade rapport utan också av undersökningskommissionen och av Wilfred Burchetts, Jean Bertolinos och Bernard Courets vittnesmål, vilka varit i Kambodja och med egna ögon kunnat konstatera de aggressionshandlingar, som utförs på Kambodjas territorium. Det är den amerikanska imperialismens oundvikliga svar på prins Norodom Sihanouks neutralitetspolitik. Det är sant att amerikanerna säger att Kambodja hjälper FNL, men den internationella kontrollkommissionen har inte bekräftat dessa anklagelser.

Ett speciellt fall av folkmord utfört av Saigonmyndigheterna mot den kambodjianska minoritet, som bor i Sydvietnam har dessutom lagts fram inför Tribunalen: det rör sig om ett allvarligt fall av förföljelse, som skulle kunna definieras som kulturellt folkmord, såvida tribunalen vill använda denna formulering, som inte accepterats i konventionen av 1948, men som icke desto mindre finns i den internationella straffrätten.

Situationen i Laos kräver en noggrann undersökning, eftersom det i detta land existerar en liknande situation, som den i Vietnam, med en amerikansk satellitregering och permanent amerikansk aggression mot de befriade områdena, utförd med samma metoder som används i Vietnam. Jag anser att tribunalen på denna punkt bör uttala ett mycket allvarligt fördömande.

Vad medbrottsligheten beträffar bekräftades vid tribunalens Stockholms-session Australiens, Nya Zeelands och Sydkoreas medbrottslighet i aggressionen mot Vietnam. Det gäller nu att undersöka om denna medskyldighet också rör de andra brott som begås av amerikanerna. Inget tvivel finns beträffande sydkoreanerna som av många vittnen beskrivits som de grymmaste utövarna av tortyr. Det räcker att erinra om den beskrivning som gjorts av

kommissionen Kahn-Krivine-Pic. ”Sydkoreanerna dödar människorna, sprättar upp magen på dem, tar ut levern för att äta den. De skär huvudet av liken, våldtar kvinnorna, även gamla och havande, vilka de sedan skär upp magen på och tar ut fostren ur.” Många andra liknande vittnesmål kan läggas till dessa.

Det förefaller mig således nödvändigt att Tribunalen också tillkännager Sydkoreas medskyldighet till folkmord.

Australiens representant i FN talade mycket varmt för konventionen om folkmord under debatterna i FN. Olyckligtvis förefaller det som om den australiska regeringen fullständigt glömt denna entusiasm, eftersom dess väpnade styrkor i Sydvietnam tycks ha slutit upp kring amerikanarnas kriminella handlingar; ett vittne har uttalat sig om detta. Tribunalen kommer att uttala sig om detta samt likaledes om Nya Zeeland.

Nya fall av medbrottslighet har angetts inför denna session framför allt vad beträffar Thailand, Filippinerna och Japan. Den hjälp som den amerikanska imperialismen kunnat skaffa sig är omfattande och mångfaldig, och man kan säga att varje västligt land – i större eller mindre skala – lämnat sitt bidrag till aggressionen, först och främst Storbritannien. Låt oss inte glömma att det var engelsmännen som lärde amerikanerna metoden för koncentrationslägren, eftersom de redan hade erfarenheter från detta i Malaysia. Det är emellertid svårt att tala om medbrottslighet i straffrättens egentliga betydelse.

Fallet Thailand är däremot annorlunda; dess medbrottslighet är uppenbar och odiskutabel efter ivägskickandet av en expeditionskår. Filippinerna har likaledes skickat trupper, emellertid utan att officiellt erkänna sitt militära deltagande i kriget. Medbrottsligheten i dessa två fall är så frapperande, att man inte behöver insistera därpå. Uppgifterna beträffande Japan har presenterats av professor Hirano och förtjänar den största uppmärksamhet från tribunalens sida. Personligen anser jag att man kan tala om medbrottslighet.

Vår president påpekade häromdagen att det inte är möjligt att enbart begränsa sig till att analysera fakta och benämna dem juridiskt, utan att det är nödvändigt att gå längre för att förstå den politiska mekanism som förklarar brottets process. Anmärkningen är viktig, så mycket mer som den allmänna opinionen i väst fortfarande inte förstår krigets orsaker och ogärna medger att Förenta Staterna kan begå brott jämförbara med nazisternas. Legenderna om Förenta Staterna som det av naturen demokratiska landet är en seglivad legend: de faktorer som bidrar till att vidmakthålla den är de principer, som den amerikanska självständigheten är grundad på (Nordvietnam har självt tagit den första artikeln i självständighetsdeklarationen därifrån), Förenta Staternas intervention i de två världskrigen under demokratins banér, den amerikanska politiska attityden mot den traditionella kolonialismen och slutligen en skicklig propaganda, mycket skickligare än Goebbels, vilken består i det konstanta upphöjandet av demokratins och frihetens principer, även när dess principer kränkes. Jag dröjde redan vid några av dessa aspekter i min slutrapport i Stockholm: jag skulle vilja återkomma dit nu mer systematiskt för att ge mitt blygsamma bidrag till den lösning, som tribunalen bör ge det väsentliga problem, som inte är så mycket att verifiera fakta, som det inte finns någon möjlighet att vara tveksam om, utan att förklara den mekanism som alstrar dem. Nürnberg-omen gjorde på samma sätt: den började med en detaljerad analys av nazistregimen för att sedan övergå till att undersöka brotten. Jag ska försöka göra det kortfattat genom att ta fram några punkter.

Först och främst måste man alltid göra en distinktion mellan det amerikanska folket och de krafter, som leder det, vare sig det rör sig om politiska, ekonomiska eller intellektuella krafter. Det amerikanska folket i allmänhet låter sig ledas: det accepterar de påbudna ideologierna och är övertygat om, att den amerikanska politiken är inkarnationen av de ideal av demokrati och frihet, som man lärt det att tro på; det låter sig framför allt övertygas om att ”the

American way of living” är en idealmodell, som bör exporteras för att lyckliggöra alla folk. Grundvalen i ”the American way of living” är naturligtvis ”den fria företagsamheten” dvs. kapitalismen och den privata profiten: denna nästan mytiska tro är inte oförenlig med en vitt utbredd humanitär känsla. På de ledande kretsarnas nivå är allt naturligtvis klarare, men affärernas och intressenas realism göms alltid bakom ett språk, som appellerar till det amerikanska folkets goda känslor, och av detta följer en blandning av idealism, hyckleri och cynism, som är typisk för hela det amerikanska livet.

Om vi försöker förstå de amerikanska ledande kretsarnas politik, kan vi säga att den karaktäriseras av ett kontinuerligt främjande av en permanent expansion.

Kriget med England 1812-1814 tryggade expansionen väster om Mississippi, och några år senare försäkrade Monroedoktrinen Förenta Staternas överhöghet över hela den amerikanska kontinenten. Men redan före slutet av 1800-talet var dessa två expansionsvägar otillräckliga: kapplöpningen västerut hade redan nått Stilla Havskusten, och vad Latinamerika beträffar kunde redan president Clevelands utrikesminister Olney förklara: ”I det aktuella ögonblicket är Förenta Staterna praktiskt taget suveräna på denna kontinent, och vår vilja är lag, där vi ingriper.” Under dessa samma år i slutet av seklet formulerade historikern Turner sin tes om ”gränsen”, vilken förklarade den amerikanska demokratin och välståndet som ett resultat av denna expansion under tre sekler. 1896 skrev han ”den dominerande faktorn i det amerikanska livet har varit expansionen” och han tillade, att ”begäran om en kraftfull utrikespolitik, en interoceanisk kanal, början till makt på haven och utvidgandet av amerikanskt inflytande på avlägsna öar och närbelägna länder talar för att denna strömning kommer att fortsätta.”

När Turner lanserade sitt fältrop, nästan en myt om en ny ”gräns”, var Förenta Staterna inte längre främst ett jordbruksland, som expanderade västerut i sökan efter ny jord utan hädanfter ett industriland, vars expansion framför allt betydde sökandet efter nya marknader eller för att erhålla råvaror och sälja fabriksprodukter. Ett sökande som under dessa år med allt större insisterande krävdes av industrimagnater, affärsmän och bankirer, eftersom man började få känningar av den ekonomiska krisen i slutet av seklet. För att man skulle kunna överkomma krisen växte behovet av avsättningsmarknader för överskottsproduktionen. Den nya expansionen, som skulle förskjuta den ekonomiska gränsen ännu längre, och i nödfall även Förenta Staternas territoriella gräns, var hädanefter en imperialistisk expansion. En imperialism, som på andra kontinenter försökte skapa former för indirekt politiskt herravälde framför direkt kolonialt. Men om detta misslyckades fanns alltid militära interventioner att ta till varje gång som skuggan av en folkslig revolution tycktes visa sig.

En expansionistisk utrikespolitik, skriver historikern Williams, blev sålunda en integrerad del i det amerikanska tänkesättet, som resultat av mötet mellan två opinionsströmningar: den som, med Turner, förklarade demokratin och välståndet i Amerika som ett resultat av en kontinental expansion och i viss utsträckning av expansion på andra sidan haven på världsmarknaden, och den som med ekonomisk statistik förklarar krisen genom den inhemska marknadens otillräcklighet. Implicit eller explicit, fortsätter Williams, utmynnade denna idé i den praktiska slutsatsen att expansionism en var det enda sättet att bevara demokratin och återfå välståndet. ”Vi måste ha den kinesiska marknaden, annars får vi en revo-lution”, sade senator Frye. Och Brooks Adams drog slutsatsen att Förenta Staterna skulle ha stagnerat, om de inte konsoliderat sin ställning i Latinamerika, och om de inte förvandlat Asien till så gott som en ekonomisk koloni. Det är under dessa år, som den nya kapplöpningen mot väster börjar, mot en ny västgräns, genom öarna i Stilla Havet mot Kina och den asiatiska kontinenten, naturligtvis i demokratins namn, folkens lycka och på uppdrag av Gud.

Anspråken på att låta den amerikanska handeln få penetrera Kina hade John Quincy Adams femtio år tidigare grundat på kristna principer: ”Den moraliska skyldigheten av

handelsrelationer mellan nationer grundar sig uteslutande på den kristna regeln, enligt vilken man bör älska sin nästa såsom sig själv ... Men eftersom Kina inte är en kristen nation, betraktar sig inte dess invånare bundna av denna kristna regel ... Systemet där är fientligt och socialt ... Grundprincipen i det kinesiska kejsardömet riktar sig mot handel ... Det erkänner inte skyldigheten att upprätta alla handelsrelationer med andra länder ... Det är hög tid att denna oerhörda kränkning av de mänskliga rättigheterna upphör.”

På vägen mot den asiatiska kontinenten utgjorde Samoa- och Hawaiiöarna den första etappen i den amerikanska expansionen: ”För att skydda vår handel i Stilla Havsområdet – sade 1895 Cabot Lodge (ett olycksbådande namn, som återfinns längre fram beträffande aggressionen mot Vietnam) – måste vi kontrollera Hawaiiöarna och behålla vårt inflytande över Samoa.” Och när Förenta Staterna år 1898 förklarade Spanien krig på grund av Kuba, var tillfället lämpligt att samtidigt lägga beslag på Filippinerna under täckmantel av civiliserande uppdrag eftersom, som den dåvarande presidenten Mc Kinley uttryckte det, Vår Herre sagt att Amerika hade plikten ”att uppfostra filippinerna i den kristna civilisationen och att i gudomlig nåd göra allt vi kan för detta broderfolk som Kristus också dött för.” Men samtidigt tillade han med kall realism: Filippinerna tillhör oss för alltid ... Direkt bakom Filippinerna finns Kinas obegränsade marknader. Vi kommer inte att avstå från varken det ena eller det andra.”

Kort tid därefter, fortfarande under president Mc Kinley proklamerades under åren 1899 och 1900 principen om ”open door”, den ”öppna dörrens” politik, som riktade sig till Kina och de makter, som påstod sig ha exklusiva rättigheter i Kina inom sina egna inflytelsesfärer. Tidningen Press i Philadelphia kommenterade då: ”Denna nya doktrin för Kina kommer att visa sig lika betydande som Monroedoktrinen varit för den amerikanska kontinenten under det senaste seklet. Den skyddar nutiden och räddar framtiden.” Redan från detta ögonblick kom principen om ”den öppna dörren” för amerikansk expansion, amerikansk kapitalism och den amerikanska fria företagsamheten att bli en dogm för Amerika. Och på denna dogm inympades alla de andra, som tillsammans bildar den amerikanska imperialismens ideologi: den fria företagsamheten såsom grunden för friheten, det ekonomiska livets och det amerikanska levnadssättets obegränsade expansion som förutsättning för den interna demokratin och välståndet, och på samma gång Amerikas historiska och gudomliga mission att till hela världen exportera sitt ekonomiska system och levnadssätt, det rasistiska innehållet i tron på den egna överlägsenheten.

Det blir en allmän uppfattning att Gud utsett Amerika till att förvandla världen. En blandning av kristendom, evolutionism och rasism leder till att andra raser betraktas som underlägsna, enbart skapade för att förbereda upphöjelsen av den amerikanska rasen. ”Det förefaller mig”, sade kongregationisten Josiah Strong med hänvisning till indianerna i Amerika och andra befolkningsgrupper, ”som om dessa lägre stammar endast varit föregångare till en högre ras, röster som ropar i öknen: Bereden väg för Herran.”

Enligt president Wilson var Amerikas öde att vara ”den rättvisaste, progressivaste, hederligaste och mest upplysta av världens nationer”, och dess mission var att ”rädda demokratin i världen”, men demokratin, det var den fria företagsamheten. ”Om Amerika inte hade fri företagsamhet”, sade han 1912, ”skulle vi inte ha någon frihet.” Och under samma år: ”Våra industrier har utvecklats i så hög grad, att de kommer att kollapsa, om de inte får fri avsättning på världsmarknaden ... Vår hemmamarknad räcker inte längre. Vi behöver utländska marknader.” Och den blivande presidenten Hoover upprepade 1924: ”Exportmarknaderna är speciellt viktiga för oss, eftersom de utgör en försäkring för industrins normala och stabila verksamhet. I detta avseende har de en betydelse som vida överstiger exportens procentuella andel av vår totala produktion.” Den stora ekonomiska depressionen 1929-1932 förstärkte detta sökande efter nya marknader och nya former för dominans ännu mer, och det andra

världskriget kom slutligen att erbjuda det historiska tillfället för Förenta Staterna att påtvinga världen sitt ledarskap.

Efter det andra världskriget gällde det inte längre enbart att fullfölja den systematiska kapp- löpningen mot Asien, i vilken den amerikanska regeringen under mellankrigstiden först räknat med japanskt samarbete och därefter med Chiang Kai-shek. Hädanefter gällde det att påtvinga den icke-socialistiska världen den amerikanska ekonomiska dominansen och det amerikanska levnadssättet, naturligtvis genom att använda olika metoder i Europa och på de andra kontinenterna, där de neokoloniala formerna gradvis fullkomnades genom att kolonialmakterna tvingades bevilja kolonierna självständighet och genom att successivt försäkra dörren öppen för den amerikanska ekonomiska penetreringen och således för en ännu starkare ekonomisk dominans.

Jag tror inte att jag avlägsnar mig från det som berör oss dvs. den politiska förklaringen till aggressionen och folkmordet, om jag ännu några ögonblick, genom att citera amerikanska ledare, dröjer vid denna plan om världshegemoni, denna superimperialism för vilken man idag uppfunnit den "globala" teorin. Denna dröm om världsherravälde är inte ny även om möjligheten för dess förverkligande först i våra dagar presenterar sig. Redan 1898 sade senator Beveridge i ett tal: "Den amerikanska industrins produktion övergår det amerikanska folkets behov. Den amerikanska jordbruksproduktionen övergår likaledes den amerikanska konsumtionsförmågan. ödet har bestämt vår politik, hela världshandeln bör domineras av oss och den kommer att göra det. Vi kommer att bemäktiga oss den såsom vår moder, England, lärt oss. Vi måste etablera handelsbaser i hela världen, vilka skall vara distributionscentra för amerikanska produkter. Runt omkring våra baser kommer stora kolonier att uppträda, som styr sig själva, sätter upp vår flagga och handlar med oss. Våra institutioner kommer att följa i kölvattnet på vår handel. Och den amerikanska lagen, ordningen och civilisationen kommer att bli gällande på hitintills mörka och blodiga kuster och kommer att förvandla dem till gudomliga instrument av strålände skönhet för framtiden."

Den 10 december 1940, 42 år senare, återtalar ordföranden i "The National Industrial Conference Board" samma tema: "Vilket resultat kriget än kommer att få, har Amerika blivit en imperialistisk makt på det ekonomiska området, liksom på livets alla andra områden ... Somliga fruktar detta ovana och hotfulla ord imperialism ... Många föredrar, enligt amerikanskt bruk, att maskera det under en vag formulering som 'hemisfärens försvar'. Men medvetet eller ej har Amerika förutbestämts genom sitt temperament, sin kapacitet och sina resurser och genom världshändelsernas gång, inte bara under dessa senaste år, utan från början av seklet, att slå in på denna väg. I själva verket har vi inget val, vi kan endast följa den väg, som vi slagit in på under det senaste kvartsseklet, i den riktning som vi tagit med erövrandet av Kuba och Filippinerna etc." Och längre fram i samma tal "Imperiet finner expansionsmöjligheter i hemisfärens södra del och i väster i Stilla Havet och herraväldet övergår i Förenta Staternas händer". Och efter krigets slut bekräftade D. V. Isac, Kaliforniens representant i Kongressen, att Stilla Havet "slutgiltigt är vårt hav".

Men Stilla Havet räckte inte längre till. Redan i slutet av 1941 hade Henry Luce i en artikel i "Life" talat om "det amerikanska seklet" och anmodat amerikanerna att "med entusiasm acceptera världens mäktigste och starkaste nations plikter och uppdrag" och att låta världen känna hela tyngden av vårt inflytande för syften och med medel som förefaller oss lämpligast". I Baylortalet kom Truman att återigen bekräfta principen att "det amerikanska systemet endast kan överleva i Amerika, om det blir ett världssystem" och att således "hela världen bör antaga det amerikanska systemet." Trumandoktrinen för Grekland och Turkiet, Eisenhower-doktrinen för Mellan Östern och interventionerna i Latinamerika är uttryck för denna politik. Överallt har man bekräftat principen att vacklande reaktionära regimer alltid kan finna stöd hos de amerikanska styrkorna; överallt har antiimperialisterna, de må vara Arbenz i

Guatemala, Jagan i Guyane, Castro på Kuba, Lumumba i Kongo eller mer moderata reformister, neutrala eller alltför ljumma vänner som reformisten Bosch i Dominikanska Republiken eller prins Norodom Sihanouk i Kambodja eller t. o. m. Goulart i Brasilien och Papandreo i Grekland, funnit de amerikanska myndigheterna redo till komplotter, attentat, mord, statskupper, invasioner. Den amerikanska "civiliserande missionen" uttrycker sig i dessa former. Och naturligtvis kan man alltid finna framstående personligheter som f. d. utrikesminister Acheson den 9 december 1964 redo att försäkra: "Målet för vår utrikespolitik, grunden för våra relationer med andra länder är ... att bevara och uppmuntra en miljö, där fria samhällen kan leva och blomstra."

Doktrinen om "globalism" dvs. den doktrin som rättfärdigar amerikansk intervention i världens alla delar, har blivit den officiella amerikanska teorin: i överensstämmelse med denna är det inte längre FN:s obrukbara apparat, utan enbart Förenta Staternas unilaterala vilja, som ska bestämma om, eller med vilka medel och för vilka syften Förenta Staterna ska intervensera militärt, såsom ansvariga för en historisk mission, som består i att överallt försvara, även mot de inblandades vilja, frihet och egendom för att etablera ett ordnat världssamfund, enligt Rostows uttryck.

I detta "ordnade världssamfund" ska det amerikanska levnadssättet dominera överallt, alla dörrar ska hållas öppna för den amerikanska fria företagsamheten, och alla folk ska underkasta sig amerikansk ledning och acceptera rollen som undersåtar, vilken Amerika reserverat för dem, eftersom en integrering i det imperialistiska världssystemet innebär en integrering i ett system, där den amerikanska dominerande ekonomin reducerar de andra ekonomierna till ett underlägsenhetstillstånd, där skillnaden mellan de dominerande och dominerade blir allt större, där förlusten av varje ekonomiskt oberoende också betyder förlusten av politiskt oberoende och av den kulturella egenarten.

Det är i detta sammanhang man måste undersöka den amerikanska aggressionen i Vietnam. Den öppna dörrens politik för den amerikanska kapitalismen i hela världen har oundvikligen de socialistiska länderna som främsta fiende, eftersom dessa länder i sig själva representerar en vägran att acceptera den fria företagsamheten och en solid barriär mot den kapitalistiska ekonomins herravälde. Att förhindra utvidgandet av det socialistiska lägret är således den amerikanska politikens främsta uppgift, det globala engagemangets första krav. Och eftersom det är helt klart att valet 1956 skulle ha betytt en seger för Ho Chi Minh, blev skapandet av en satellitstat av neokolonial typ den väsentligaste uppgiften för den amerikanska imperialismen, precis som på Taiwan, i Sydkorea etc. 1954 var det dilemma, som presenterade sig för den amerikanska politiken i Vietnam, ett val mellan en socialistisk revolution också i Sydvietnam eller skapandet av en marionettstat, och det kan inte råda något tvivel om, vilket val amerikanerna gjort, fastän detta medfört kränkandet av internationella överenskommelser. Men marionettstaten kunde inte besegra folkets motstånd, neokolonialismen lyckades inte böja det vietnamesiska folket, som var fast beslutet att leva ett oberoende liv och att bestämma över sitt eget öde.

Under åren 1963-1964 kom ett nytt dilemma: ett sammanbrott av den neokoloniala regimen eller en amerikanisering av kriget, och denna gång var valet likaledes konsekvent. Som jag redan understrukit i Stockholm var de djupa orsakerna till detta väl inte av direkt ekonomisk natur, i den meningen att amerikanerna skulle ha haft kapitalinvesteringar eller andra fordringar i Vietnam, som skulle rättfärdiga ett sådant engagemang och i min åsikt inte heller av strategisk natur, i den mening att Sydvietnam skulle vara outhärligt för den amerikanska militära strategin, även om Förenta Staterna tenderat till att förskjuta sina baser allt längre från den amerikanska kusten för att hota Kina. Det verkliga valet är enligt min åsikt ett principval: inför det växande hotet om revolt från folken på de tre kontinenterna (Asien, Afrika, Latin-

amerika), på grund av deras objektiva intresse av att stå emot det amerikanska herraväldet är Förenta Staterna tvingade att besegra varje befrielse rörelse och varje gerilla.

Men kan de det? Det har inte bevisats, tvärtom har motsatsen bevisats. Trots den enorma disproportionen i medel, trots eldkoncentrationen, som övergår all tidigare, trots den amerikanska militära teknikens framsteg har imperialisterna lidit en serie nederlag, eftersom FNL och DRV stöds helhjärtat av det vietnamesiska folket. Med undantag av en liten köpt minoritet stöder den stora majoriteten av det vietnamesiska folket kampen mot imperialismen: på denna punkt överensstämmer inte endast våra vittnesmål – framför allt doktor Wulffs, som levtt där i flera år – utan också den amerikanska pressens. Den stelnade form, som kriget tagit, kan inte förklaras av något annat.

Och här ligger alltså den amerikanska politikens nya dilemma: nederlag eller folkmord. Och eftersom ett nederlag är oacceptabelt, accepteras folkmordet cyniskt och likgiltigt. Det är för övrigt inte första gången.

I kapplöpningen mot Stilla Havet under förra seklet i den gradvisa förskjutningen av gränsen västerut stötte amerikanerna på motstånd från indianerna, s. k. röds�inn, vilka inte ville integreras i det amerikanska levnadssättet. Och de utrotades.

Som vi sett har gränsen fortsatt att förskjutas mot väster, mot Stilla Havet, mot Asien och önskan finns att fortsätta denna förskjutning tills hela världen förvandlats till en amerikansk koloni. De folk som idag vägrar att låta sig integreras i det amerikanska systemet, som vägrar att acceptera den imperialistiska dominansen befinner sig i de amerikanska ledarnas ögon i samma situation som indianerna under förra seklet: de är varelser av en lägre ras, som hindrar Guds vilja att förbereda upphöjelsen av en högre ras, som de andra bör underkasta sig. De bör således utrotas. Det är på detta vis som den amerikanska expansionen leder till aggression mot andra folk och därifrån genom ”eskalering” till folkmord. Detta är logiken i den amerikanska politiken. Och det är mot denna logik, som vi måste få alla folk att förena sig, inte i namn av humanitär solidaritet med det vietnamesiska folket utan för försvar av det gemensamma bästa: alla folks rättighet att leva sitt liv i enlighet med deras fria val, en rättighet som finns inskriven i FNL:s program, och som så många av det vietnamesiska folkets söner hjältemodigt kämpar och dör för varje dag.

Tribunalens slutsatser efter Roskildesessionen

För det första: Frågan om Japans, Thailands och Filippinernas medskyldighet:

A Genom att utnyttja land-, marin- och flygbaser på Okinawa, genom att använda hela Japan för truppörflyttningar, och genom att dra fördel av Japans högt utvecklade tekniska kapacitet och rika utrustning för reparation av sin krigs- och handelsflotta och sitt flygvapen och för alla slags förråd och utrustning, har Förenta Staternas armé, med hjälp av Japans regering, gjort Japan till en av de viktigaste beståndsdelarna i sitt strategiska system i kampen mot Vietnam. Som herr Stennis, ordförande i amerikanska senatens Armed Services Subcommittee, har deklarerat, ”skulle operationer i Sydostasien utan Japans hjälp stöta på allvarliga svårigheter”. Redan under sessionen i Stockholm fördömde tribunalen Australiens, Nya Zeelands och Sydkoreas medskyldighet.

Rörande sistnämnda land erhöU tribunalen säkra bevis för att det inte bara var medbrottsling till aggressionsbrott, utan att dess armé också hade begått krigsförbrytelser. Rörande denna punkt har tribunalen inte fått information när det gäller de övriga medskyldiga makternas styrkor.

B Av de rapporter och dokument som lagts fram för tribunalen, framgår klart att Thailands regering har gett Förenta Staterna diplomatisk hjälp, och att den har gett USA möjlighet att inrätta baser på sitt territorium, från vilka de mest djävulska amerikanska flygattacker företas mot Vietnam. Dessa baser är ytterst värdefulla för USA, eftersom de underlättar och förbilligar bombningen av Vietnam och medför mindre risk för piloterna. Slutligen har den thailändska regeringen gjort sig medskyldiga genom att sända en expeditjonskår till Sydvietnam, som kämpar direkt vid sidan av den amerikanska armén. Den thailändska regeringens medskyldighet är likaledes direkt när det gäller aggressionshandlingar mot Kambodja och Laos, om vilka vi ska tala senare.

C Filippinernas regering, vars politik nästan helt går i linje med Förenta Staternas, tillåter USA att använda de baser som den behållit på Filippinernas territorium, efter det att de gett detta land en rent formell självständighet.

Med rätta har Filippinerna betecknats som ett typiskt exempel på en stat under Förenta Staternas neokoloniala dominans. Dessutom har Filippinernas regering sänt trupper till Sydvietnam; denna kontingent är för närvarande två tusen man stark och kommer utan tvekan att ökas.

För det andra. Frågan om förbjudna vapen och produkter:

Tribunalen vill erinra om de oomstridda principerna i nationernas lagar, samt de som fastslogs i Haag år 1907, enligt vilka olika vapens legalitet måste bedömas: principen om civilbefolkningens okränkbarhet, förbudet mot bruket av giftiga produkter, förbudet mot bruket av vapen som kan förorsaka onödig skada. Den har fäst särskild vikt vid Martensklausulen, som återfinns i inledningen till Haag-konventionen från 1907, och enligt vilken krigslagen beror av principerna i nationernas lagar, som en följd av sedvänjor som fastslagits mellan civiliserade nationer, humanitetens lagar och det mänskliga samvetets behov. Det är i tillämpningen av dessa principer som amerikanska arméns officiella handbok (Arméministeriets fälthandbok) med titeln "The Law of Land Warfare", publicerad av Arméministeriet i juli 1956, under referensen F. M. 27-10, gör det till en skyldighet för arméer i fält att inte använda våld i något slag eller av någon grad som inte är verkligt nödvändigt för militära syften och mål.

Tribunalen har redan i Stockholm fördömt bruket av splitterbomber (C.B.U.-bomber och kulbomber), som genom sin definition syftar till att träffa civilbefolkningen, eftersom de är utan verkan mot installationer eller skyddad militär. Man har informerats om att bruket av dessa vapen har intensifierats och att de har fulländats i form av bomber med fördröjd detonation.

Tribunalen vill idag fördöma:

Det omfattande och oinskränkta bruket av napalm, som har demonstrerats i stort mått inför tribunalen.

Bruket av fosfor, från vilken såren blir ännu smärtsammare och mer långvariga och som dessutom verkar som ett gift på organismen.

Vad beträffar bruket av gaser anser tribunalen, att Förenta Staternas vägran att ratificera Genève-protokollet den 17 juni 1925 rörande förbudet att i krig använda giftiga eller andra kvävande gaser, är utan verkan, på grund av omröstningen i Förenta Nationernas generalförsamling (i vilken Förenta Staterna deltog) och på grund av resolutionen från den 5 december 1966, som uppmanade alla stater att rätta sig efter principerna och syftena i sagda protokoll, och som fördömde alla handlingar stridande mot dessa syftena.

De vetenskapliga rapporterna av de mest kvalificerade experter, vilka har framlagts för tribunalen, demonstrerar att de gaser som används i Vietnam, särskilt CS, CN, och DM,

används under förhållanden som gör dem undantagslöst giftiga, och ofta dödliga, särskilt när de blåses ner i de gömställen, skyddsrum och underjordiska tunnlar där en stor del av den vietnamesiska befolkningen tvingas leva. Det är omöjligt att klassificera dem som enkla oskadliggörande gaser; de måste betecknas som stridsgaser.

Tribunalen har studerat amerikanska arméns allmänna bruk att spruta avlövnings- och växtlighetsförstörande produkter över stora områden i Vietnam. Den har lagt märke till att den amerikanska handboken om krigslagen, vilken redan anförts, förbjuder förstörelse av växtligheten, särskilt genom kemiska medel – även sådana som teoretiskt är oskadliga för människan – med undantag för sådan växtlighet som kan användas som föda åt de militära styrkorna.

Den har funnit att undersökningskommissionernas rapporter bekräftade informationen från såväl vietnamesiska som amerikanska källor, enligt vilka åtskilliga områden av brukad jord besprutas med dessa avlövnings- och skördeförstörande produkter. Åtminstone 700 000 hektar mark har utsatts för denna besprutning.

För det tredje. Frågan om krigsfångars behandling:

Tribunalen erinrar om att krigsfångar måste erhålla human behandling, enligt de villkor som ges i 1949 års Genèvekonvention, som Förenta Staterna har undertecknat, och vars bestämmelser det infört i sin egen handbok för krigslagen. Tortyr, misshandel och allvarligt fysiskt och mentalt tvång är inte bara förbjudna utan måste bestraffas. Fången har rätt till liv och till den medicinska hjälp som hans tillstånd kräver.

Många vittnesmål hördes, såväl vietnamesiska som amerikanska (bland de amerikanska vittnena fanns en före detta soldat vars uppgift i tio månader hade varit att förhöra fångar från tiden för deras gripande), och det fastslogs att dessa principer är ord utan innehåll för amerikanerna i Vietnam. Ofta gör man slut på sårade på slagfältet och håller summariska exekutioner. Fångar kastas ut från helikoptrar. Tortyr i alla former, med elektricitet, vatten, brännsår och slag praktiseras dagligen. Samtliga vittnen har bekräftat att dessa metoder alltid förekommer i närvaro och under ledning av amerikanska soldater, också när dessa inte själva deltar. Denna tortyr syftar till att få fram upplysningar eller bekännelser. Läkarevård förvägras systematiskt de sårade och sjuka som vägrar att tala.

Slutligen lämnas fångar som hålls av Förenta Staterna över till den så kallade Saigon-regeringen, i förakt för Genève-konventionens bestämmelser, eftersom Förenta Staterna är ansvarigt för fångarna enligt denna konventions innebörd. Saigon-regeringen är sysselsatt med ett fruktansvärt förtryck, åtföljt av tortyrhandlingar av vilka många exempel har framlagts, innefattande sådana där kvinnor underkastats fruktansvärd tortyr.

För det fjärde. Frågan om civilbefolkningens behandling:

Haagkonventionen från 1907, utlåtandena i Nürnberg och Tokyo, Deklarationen om de Mänskliga Rättigheterna, den fjärde Genève-konventionen från den 12 augusti 1949, fastslår samtliga den obestriddiga principen om skydd för civila personer under krigstid. En av delarna i den amerikanska arméns handbok i krigslagen utgörs av den fullständiga fjärde konventionen i Genève, vars bindande karaktär är obestriddig.

Tribunalen hörde vittnesmål av tre amerikanska veteraner, rapporter från tribunalens undersökningar i de områden som kontrolleras av FNL (Tribunalens kommissioner samlade där 317 vittnesmål; protokollen från dessa har införts i dess samlingar); samt ett viktigt vittne, en västtysk medborgare som hade bott flera år i Sydvietnam. Den anser följande fakta fastslagna:

För det första: genom de flyganfall som oupphörligt och systematiskt genomförs massakreras tusentals invånare. Enligt tillförlitliga uppgifter från amerikanska källor har 250 000 barn

dödats sedan kriget började, och 750 000 har sårats och skadats för livet. Senator Edward Kennedys rapport den 31 oktober 1967 visar att 150 000 sårade kan påträffas varje månad. Byar jämnas fullständigt med marken, fält ödeläggs, boskap förstörs; särskilt beskriver den amerikanske journalisten Jonathan Schells i sitt vittnesmål på ett uppskakande sätt hur amerikanska styrkor utplånade befolkningen i den vietnamesiska byn Ben Suc och förstörde den fullständigt. Utförliga vittnesmål och dokument som har framlagts för Tribunalen har rapporterat förekomsten av skottfria zoner, där allt som rör sig betraktas som fiendligt, vilket är det samma som att säga att hela befolkningen räknas som militärt mål.

För det andra: en tredjedel av Vietnams befolkning har omplacerats, enligt senator Kennedys egna uppgifter vid Internationella Flyktingkommissionen, och stängts inne i de strategiska byar som har döpts till ”Det Nya Livets Byar”. Levnadsförhållandena är snarlika de som förekommer i koncentrationsläger, enligt de publicerade rapporter som har kommit tribunalen till kännedom. De internerade – i de flesta fall kvinnor och barn – inhägnas som boskap bakom taggtrådsstängsel. Föda och hälsovård saknas nästan helt, vilket gör möjligheterna att överleva små. På detta sätt förstörs de vietnamesiska familjernas sociala och traditionella strukturer. Man måste också ta med i beräkningen det stora antalet fångar i Sydvietsnams fångelser – 400 000 enligt trovärdiga uppskattningar. Godtyckliga arresteringar, skenrättegångar, förhör åtföljda av fruktansvärd tortyr, är vanliga. Alla vittnesmål fastslår enhälligt att inhumana och olagliga metoder dagligen används av de amerikanska styrkorna och deras satelliter mot civilbefolkningen, som på detta sätt hotas med utplåning.

För det femte. Frågan om utvidgning av kriget till Laos och Kambodja:

Som en följd av den amerikanska aggressionen i Vietnam är de två grannländernas säkerhet allvarligt hotad.

1. Det laotiska folket kastas in i kriget genom en direkt utvidgning av den amerikanska aggressionen till deras territorier. Å ena sidan innebär överträdelsen av Genève-överenskommelserna om Indokina från 1954, liksom av Genève-överenskommelserna om Laos från 1962, tillsammans med det stöd som den amerikanska och den thailändska regeringen gett till de lokala, pro-amerikanska styrkorna, en alldeles uppenbar intervention i Laos inre angelägenheter, och har återupplivat kriget på laotiskt område. Dess utom har militär personal från Förenta Staterna och dess satelliter – sydvietnamesiska och thailändska – förts in i Laos, och förvandlat den del av området som kontrolleras av administrationen i Vientiane till en militärbas i den amerikanska aggressionens tjänst, både mot Vietnam och mot resten av Laos. Slutligen anfaller amerikanska plan, vilka startar från baser i Thailand, regelbundet den laotiska befolkningen, och ökar dödandet och förstörelsen.

2. Som tribunalen har understrukit i sitt domslut i Stockholm, är Kambodja föremål för upprepade gränsöverträdelser av Thailands och Sydvietsnams styrkor, vilka står i Förenta Staternas sold. Det är också utsatt för upprepade bombningar, såväl från luften som från artilleri. Den situation som analyserades i Stockholm har bara förvärrats, och ett allvarligt hot riktas mot kungariket Kambodja, som dess statsöverhuvud har framhållit för tribunalen.

För det sjätte. Frågan om folkmord:

Tribunalens analys formulerades av Jean-Paul Sartre i en bifogad framställning:

Jean-Paul Sartre: Folkmord

Ordet ”folkmord” har inte funnits så länge: det var juristen Lemkin som präglade det under mellankrigstiden. Företeelsen däremot är lika gammal som mänskligheten, och det samhälle har ännu inte funnits, vars struktur hindrat det från att begå detta brott. Men varje folkmord är en produkt av historien och bär det kollektivs kännemärke genom vilket det har begåtts. Det

folkmord som vi har att döma om är en gärning som begås av den största kapitalistiska makten i dagens värld: det är såsom sådant vi måste försöka förstå det – med andra ord i den mån det på en gång uttrycker denna maktens ekonomiska infrastruktur, dess politiska målsättningar och motsägelserna i det nuvarande samläget.

Särskilt bör vi försöka förstå vad som är *avsikten med det folkmord* som den amerikanska regeringen begår mot Vietnam. Artikel 2 i Konventionen av år 1948 definierar i själva verket folkmord med utgångspunkt från avsikten. Konventionen refererade underförstått till helt färskt minnen: Hitler hade förkunnat sin bestämda vilja att utrota judarna; han gjorde folkmordet till ett *politiskt medel* och dolde det inte. Juden borde dödas varifrån han än kom, inte för att han fångats med vapen i hand eller för att han hade gått in i en motståndsrörelse, utan just *därför att han var jude*. Nu har emellertid den amerikanska regeringen aktat sig för att göra så klara uttalanden. Den har till och med påstått att den skyndar till sina sydvietnamesiska allierades hjälp, vilka anfällits av kommunisterna från norr. Är det möjligt för oss, då vi studerar fakta, att objektivt finna denna inte klart uttalade avsikt? Och kan vi efter denna undersökning säga, att USA:s väpnade styrkor dödar vietnameserna i Vietnam av den enda anledningen att de är vietnameser? Detta kan man inte fastslå förrän efter en kort historik: krigets struktur förändras på samma gång som samhällets infrastruktur. Mellan 1860 och våra dagar har de militära syftena och målen genomgått en djupgående förändring, och resultatet av denna förvandling är just det ”exemplariska” krig som Förenta Staterna för i Vietnam. 1856: konvention för att skydda neutrala; 1864: i Genève försöker man skydda de sårade; 1899 och 1907 försöker två konferenser i Haag finna sätt att reglera konflikter. Det är ingen tillfällighet att jurister och regeringar mångfaldigar sina kontakter för att ”humanisera kriget” på tröskeln till de två mest fruktansvärda massakrer människorna någonsin upplevt. V. Dedijer har mycket klart visat i sitt verk *On military conventions*, att det kapitalistiska samhället, under samma tid, var i färd med att framföda det monster som kallas det totala kriget – och som uttrycker dess verkliga väsen. Detta beror på att:

1 Konkurrensen mellan industrialiserade nationer som slåss om de nya marknaderna, alstrar den permanenta fientlighet som uttrycks i teori och praktik av vad som kallas ”borgerlig nationalism”.

2 Industrins utveckling, som är ursprunget till dessa motsättningar, erbjuder medel att lösa dem till en av konkurrenternas förmån, genom att producera allt mer massivt dödande verktyg.

3 Speciellt är detta svårt eftersom det uppstår nya militära mål nära städerna, nämligen fabrikerna, vilka även då de inte arbetar för armén, åtminstone delvis bevarar landets ekonomiska potential. Men nu är det just förstörandet av denna potential som är konfliktens mål och medlet att vinna den.

Resultatet av denna utveckling är att det blir allt svårare att exakt avgöra var fronten går, att skilja mellan de stridande och civilbefolkningen.

4 Av denna anledning mobiliseras alla: bonden slåss vid fronten, arbetaren är soldat i andra linjen, bondkvinnorna ersätter sina män på fälten. I den totala kraftansträngning, som reser en nation mot en annan, tenderar arbetaren att bli delaktig i striden, eftersom det ytterst är den ekonomiskt starkaste makten som har störst chans att vinna.

5 Slutligen får de borgerliga ländernas demokratiska utveckling till resultat att massorna blir delaktiga i det politiska livet. De kontrollerar inte de maktavandes beslut, men blir likväl så småningom allt mer självmedvetna. När en konflikt utbryter känner de sig inte längre främmande för den. Då den diskuterats ont och om igen och ofta vanställts av propagandan, blir den till ett hela samfundets moraliska beslut: i varje krigförande nation blir alla, eller

nästan alla, efter manipulation, fiende till alla medborgare i den andra. Kriget blir härmed totalt.

6 Dessa samma nationer, vilka befinner sig i full teknologisk tillväxt, utökar ständigt området för sin konkurrens genom att mångfaldiga kommunikationsmedlen. Amerikanarnas berömda "One World" existerade redan vid slutet av 1800-talet, då den argentinska spannmålen orsakade ruin för Englands bönder. Det totala kriget är inte längre enbart ett krig mellan ett samfunds alla medlemmar och ett annat samfunds alla medlemmar: det är totalt också emedan det riskerar att sätta världen i brand.

Sålunda är (de borgerliga) *nationernas* krig – som konflikten år 1914 är det första exemplet på, men som hotade Europa sedan år 1900 – inte en *uppfinning* av en man eller en regering, utan helt enkelt den absoluta nödvändigheten att göra en totalitär ansträngning, som tränger sig på dem, som vill fortsätta politiken med andra medel. Med andra ord, valet är klart: inget krig eller detta krig. Det var *detta* krig våra fäder förde. Och regeringarna – som såg det komma utan att ha intelligens eller mod nog att undvika det – försökte fåfängt humanisera det. Likväl framträder avsikten till folkmord endast sporadiskt i denna första världskonflikt. Det gäller i första hand – liksom under de föregående seklen – att krossa ett lands militära styrka, även om det djupliggande målet är att bryta ner dess ekonomi. Men även om man visserligen inte längre klart kan skilja mellan civila och soldater, är det ändå sällsynt – just av denna anledning – att man låter befolkningen som sådan bli skottavla, utom vid en del terrorräder. För övrigt är ju de krigförande länderna – åtminstone de som leder kriget – industriella makter, vilket betyder att det från början existerar en viss jämvikt: var och en äger, då det gäller utrotningsmöjligheter, en viss avskräckningsstyrka genom förmågan att kunna veder-gälla med lika för lika; detta förklarar varför man mitt i massakern bevarade en sorts försik-tighet.

Likväl begicks, sedan 1830 och under hela förra seklet, många folkmord utanför Europa; en del av dessa var uttryck för auktoritära politiska strukturer, och de andra – dem som vi behöver känna för att förstå uppkomsten av USA:s imperialism och Vietnamkrigets natur – har sitt ursprung i de kapitalistiska demokratiernas inre struktur. För att exportera varor och kapital upprättar stormakterna – särskilt England och Frankrike – åt sig koloniala imperier. Det namn med vilket fransmännen betecknade sina "erövringar": transmarina besittningar, påvisar klart att de endast hade kunnat ernå dem genom *aggressionskrig*. Man uppsöker motståndaren i hans eget land, i Afrika, i Asien, i de underutvecklade områdena, och långt ifrån att föra ett "totalt krig", som förutsätter en viss ömsesidighet i utgångsläget, utnyttjar man sin *absoluta* överlägsenhet i beväpning för att endast insätta en expeditionskår i kon-flikten. Denna får lätt bukt med de reguljära arméerna – om det finns några – men eftersom denna omotiverade aggression uppväcker hat bland civilbefolkningen, och eftersom denna är en reserv av potentiella upprorsmän eller soldater, tilltvingar sig kolonialtrupperna herraväldet med terror, dvs. med ständigt förnyade massakrer. Dessa massakrer har ett drag av folkmord: det gäller att göra slut på "en del av gruppen" (etnisk, nationell, religiös) för att utöva skräck-välde över resten och förstöra det infödda samhällets *struktur*.

Då fransmännen under förra seklet, efter att ha besudlat Algeriet med blod, påtvingade detta stamsamhälle – där varje samfund ägde jorden odelad – bruket av Code civil, som uppställer juridiska regler för den borgerliga egendomen och tvingar till delning av arv, förstörde de systematiskt landets ekonomiska infrastruktur, och jorden övergick snabbt från de jordbrukande stammarnas ägo till köpmän från metropolen.

I själva verket är kolonisationen inte enbart en erövring – som Tysklands annektering av Elsass-Lothringen 1870, utan med nödvändighet ett kulturellt folkmord. Man kan inte kolonisera utan att systematiskt likvidera det infödda samhällets särdrag, samtidigt som man

förvägrar dess medlemmar att integrera sig i metropolen och dra nytta av dess fördelar. Kolonialismen är i själva verket ett system: kolonin säljer till fördelaktigt låga priser råvaror och livsmedel till kolonialmakten, som till kolonin i utbyte säljer industriella produkter till värdsmarknadspris. Detta egendomliga bytessystem kan bara upprättas om arbete påtvingas ett kolonialt underproletariat till svältlöner. Härav följer med nödvändighet att de koloniserade förlorar sin nationella personlighet, sina seder, ibland till och med sitt språk, och lever i misär som skuggor, vilka av allting ständigt påminns om sin "undermännlighet".

Likväl skyddas de i viss mån mot folkmord genom sitt värde som nästan gratis arbetskraft. Nürnbergtribunalen var just på väg att ta form, då fransmännen t. ex. massakrerade sjuttio-tusen algerier i Sétif. Ingen tog sig då för att döma vår regering på samma sätt som man dömdo nazisterna, så föga uppseendeväckande var saken. Men denna "avsiktliga förstörelse av en del av den nationella gruppen" kunde inte utvidgas utan att skada kolonialisternas intressen. Genom att utrota detta underproletariat skulle de ha ruinerat sig själva. Det var för att de inte kunde utrota det algeriska folket, men inte heller integrera det, som Frankrike förlorade Algeriet-kriget.

Dessa anmärkningar låter oss förstå att kolonialkrigets struktur har förändrats sedan andra världskriget. Det var i själva verket vid denna tid som kolonialfolken, upplysta av denna konflikt och dess återverkningar på "imperierna", och sedermera av Mao Tse-tungs seger, bestämde sig för att återerövra sin nationella självständighet. Kampens karaktär var given på förhand: kolonialisterna var överlägsna i beväpning, de koloniserade i antal. Till och med i Algeriet – som lika mycket var en koloni för invandring som för exploatering – var relationerna i detta avseende som ett till nio. Under de båda världskrigen hade många av de koloniserade lärt sig militäryrket och blivit stridsvana. Ändå fordrade bristen på vapen och dessas undermålighet – åtminstone i början – att de stridande enheterna var av begränsat antal. Deras aktion var också dikterad av dessa objektiva omständigheter: terrorism, bakhåll, uttrötning av fienden, alltså extrem rörlighet hos stridande grupper som måste slå till oväntat och genast försvinna; detta var inte möjligt utan hela befolkningens bistånd. Därav kommer den berömda symbiosen mellan befrielsestyrkorna och folkets massor: de förra organiserar överallt jordreformer, politisk makt och undervisning, medan de senare understödjer, föder och gömmer befrielsearméns soldater och skickar den sina unga män för att ersätta dess förluster.

Det är ingen tillfällighet att folkkriget, med sina principer, sin strategi, sin taktik och sina teoretiker, uppstår vid den tidpunkt då industrimakterna för det totala krigets möjlighet till fulländning genom industriell produktion av klyvbart material. Det är inte heller en tillfällighet att dess resultat är kolonialismens ruin. Den motsägelsefulla situation som gav den algeriska befrielsefronten segern, finner vi litet varstans vid denna tid: i själva verket innebär folkkriget slutet på det klassiska kriget (vilket på samma gång vätebomben gör). Mot partisaner som stöds av hela befolkningen kommer kolonialarméerna till korta. De har bara ett sätt att undkomma de ständiga attackerna som demoraliserar dem och riskerar att sluta med ett Dien Bien Phu, och det är att tillintetgöra civilbefolkningen. I själva verket lär sig soldaterna från metropolen snart att som sina värsta fiender betrakta dessa tysta, egensinniga bönder, som på en kilometers avstånd från ett bakhåll ingenting vet och ingenting har sett. Och eftersom det är ett helt folks enighet, som får den klassiska armén på fall, är den enda effektiva anti-gerilla-strategin att göra slut på detta folk, med andra ord de civila, kvinnorna och barnen.

Tortyr och folkmord är metropolernas svar på de koloniserades uppror. Och vi vet att detta svar är utan värde om det inte är radikalt och totalt: denna beslutsamma befolkning, enad av sin partisanarmé, politiskt skolad och hård, kommer inte längre att låta skrämman sig, som på den gamla goda koloniala tiden, av en massaker "för att statuera ett exempel". Tvärtom, det

enda man gör är att öka deras hat; det gäller alltså inte längre att skrämma ett folk, utan att fysiskt likvidera det. Och eftersom detta inte är möjligt utan att på samma gång likvidera den koloniala ekonomin och därmed hela det koloniala systemet, grips kolonialisterna av panik, metropolerna tröttnar på att låta män och pengar uppslukas i en konflikt utan lösning. Metropolernas massor opponerar sig till slut mot att fortsätta ett barbariskt krig, och kolonierna ersätts av suveräna stater.

Emellertid finns det fall då folkmordet som svar på folkkrig inte bromsas av infrastrukturella motsättningar. Det totala folkmordet avslöjar sig då som anti-gerillastrategins absoluta bas. Och under vissa omständigheter kan det t. o. m. framstå som det mål som bör eftersträvas – omedelbart eller så småningom. Detta är precis vad som sker i Vietnam-kriget.

Det är här fråga om ett nytt moment i den imperialistiska processen som man brukar kalla neo-kolonialism, därför att den definieras såsom en aggression mot ett f. d. koloniserat land som redan har uppnått sin självständighet, för att ånyo underkasta det den koloniala ordningen. Först försäkras man sig – genom finansiering av någon statskupp eller något annat trick – om att statens nya ledare inte representerar massornas, utan bara ett tunt privilegierat skikts intressen, och följaktligen det utländska kapitalets. I Vietnam är det Diem som uppträder, påtvingad, underhållen och beväpnad av USA, med sitt proklamerade beslut att förkasta Genèveavtalen och att konstituera det vietnamesiska territoriet söder om den 17:de breddgraden som en oberoende stat.

Fortsättningen följer med nödvändighet ur dessa förutsättningar: det behövs en polis och en armé som överallt förföljer de f. d. frihetskämparna som, då de svikits på sin seger, just av denna anledning och *före* varje verkligt motstånd, framstår som den nya regimens fiender; kort sagt är det terrorns herravälde som frammanar en ny resning i söder och återupptänder folkkriget. Trodde Förenta Staterna någonsin att Diem skulle krossa revolten i dess linda? I varje fall dröjde de inte med att skicka experter och därefter trupper; och där står de sedan upp över öronen inblandade i konflikten. Och vi återfinner så gott som fullständigt mönstret från det krig som Ho Chi Minh förde mot fransmännen, trots att den amerikanska regeringen till en början förklarar, att man endast skickar sina trupper på grund av frikostighet och för att uppfylla sina plikter gentemot en allierad.

Detta är det yttre skenet. Men om man går till botten med det hela, företer dessa båda på varandra följande konflikter en inneboende skillnad: USA har, i motsats till fransmännen, inga ekonomiska intressen i Vietnam. Eller rättare sagt: privata företag har gjort en del investeringar. Men de är inte så stora att man inte, om omständigheterna så kräver, kan offra dem utan att varken betunga den amerikanska nationen i dess helhet eller egentligen skada monopolen. Därför behöver heller inte Förenta Staterna, emedan de inte fullföljer konflikten *direkt* av ekonomiska skäl, förvägra sig att göra slut på den genom den absoluta strategin, dvs. genom folkmord. Detta räcker inte för att bevisa att de siktar till detta, utan endast att ingenting hindrar dem från att göra det.

I själva verket har denna konflikt, enligt amerikanerna själva, två syften. Helt nyligen förklarade Rusk: vi försvarar oss själva.

Det är inte längre Diem, en allierad i fara, och inte heller Ky som man storsint består: det är *Förenta Staterna* som är i fara i Saigon. Detta betyder uppenbarligen att deras främsta mål är militärt: det gäller att inringa det kommunistiska Kina, som utgör det största hindret för deras expansionism. Alltså kommer de inte att låta Sydostasien undslippa dem. De har insatt sina män vid makten i Thailand, de kontrollerar två tredjedelar av Laos och hotar att invadera Kambodja. Men dessa erövringar kommer att vara fåfänga om de framför sig möter ett fritt och enat Vietnam på 31 miljoner människor. Det är därför de militära ledarna gärna talar om en "nyckel-position"; det är därför Dean Rusk, med ofrivillig komik, säger att USA:s väpnade

styrkor slåss i Vietnam ”för att undvika ett tredje världskrig”; antingen har denna fras inget reellt innehåll, eller också måste man förstå: ”för att vinna det”. Kort sagt, det första syftet är dikterat av nödvändigheten att upprätta en *Stilla Havets försvarslinje*. En nödvändighet som endast kan anses tvingande inom ramen för imperialismens allmänna politik.

Det andra syftet är ekonomiskt. General Westmoreland definierade det på följande sätt i slutet av oktober i år: ”Vi för kriget i Vietnam för att visa att gerillakrig inte lönar sig”. För att visa det för vem? För vietnameserna själva? Det vore i högsta grad förvånansvärt. Är det nödvändigt att offra så många människoliv och så mycket pengar för att övertyga en nation av fattiga bönder som kämpar tusentals kilometer från San Francisco? Och framför allt, vad fanns det för behov att *anfälla* den, att provocera den till kamp, när de stora bolagens intressen där är ganska obetydliga.

Westmorelands fras – liksom Rusks som citerades högre upp – behöver kompletteras. Det är för andra man vill bevisa att gerilla inte lönar sig. För alla de exploaterade och förtryckta nationer som kunde frestas att befria sig från yankee-oket genom ett folkkrig, som först förs mot deras pseudo-regering stödd av en nationalarmé, därefter mot Förenta Staternas ”specialstyrkor” och därefter mot amerikanska soldater. Kort sagt vill man främst visa det för Latinamerika. Och, mer allmänt, för hela Tredje Världen. Till Che Guevara som sa: ”Vi behöver flera Vietnam”, svarar den amerikanska regeringen: ”De kommer alla att krossas på samma sätt som detta”. Med andra ord detta krig har framför allt *värde som exempel*. Ett exempel för tre världsdelar och kanske för fyra: när allt kommer omkring är Grekland också en bondenation: man har just installerat diktatur där, och det kan vara bra att varna: underkastelse eller radikal likvidering. Sålunda riktar sig detta exemplariska folkmord mot hela mänskligheten, det är genom denna varning som 6 % av människorna hoppas kunna, utan alltför stora kostnader, behärska de övriga 94 %.

Naturligtvis vore det att föredra – för propagandans skull – om vietnameserna underkastade sig innan de utplånades. Men det är inte säkert, om Vietnam sopades bort från kartan skulle situationen bli klarare: underkastelse skulle kunna uppfattas som beroende på någon svaghet som vore möjligt att undvika. Om bönderna inte sviktar för ett ögonblick och om de får betala för sitt hjältemod med en *oundviklig* död, kommer framtida gerillasoldater säkrare att avskräckas.

Vid denna punkt i vår bevisning har vi fastslagit tre fakta: vad Förenta Staternas regering vill ha är en bas och ett exempel. För att uppnå sitt första mål kan den, utan annan svårighet än vietnamesernas eget motstånd, likvidera ett helt folk och upprätta Pax Americana i ett öde Vietnam; för att uppnå det andra bör den – åtminstone delvis – förverkliga denna utrotning.

De amerikanska statsmännens deklARATIONER har inte samma uppriktighet som de Hitler gjorde på sin tid. Men detta är inte nödvändigt: det räcker att fakta talar; de ord som beledsagar dem, för internt bruk, kommer endast att bli trodda av det amerikanska folket; resten av världen förstår mycket bra: de medskyldiga regeringarna håller tyst, de övriga pekar på folkmordet, men det är lätt att svara dem att det aldrig har varit fråga om något sådant, och att de, genom dessa anklagelser utan bevis, klart visar sina förutfattade meningar. I själva verket, säger den amerikanska regeringen, har vi bara hela tiden förelagt vietnameserna – i norr och söder – detta val: antingen upphör ni med er aggression eller också krossar vi er.

Vi behöver inte längre påpeka att denna sats är absurd, eftersom *aggressionen* är amerikansk, och amerikanerna följaktligen är de enda som kan upphöra med den. Och denna absurditet är inte utan beräkning: det är skickligt att, utan att förefalla göra det, formulera en fordran, som vietnameserna inte kan uppfylla. Därigenom förblir man herre över stridernas upphörande. Men även om man översatte: förklara er besegrade eller ”vi skickar er tillbaka till stenåldern”,

så förblir fortfarande andra ledet i valet *folkmord*. Man har sagt: folkmord, ja, men *villkorligt*. Är det juridiskt gångbart: Är det ens begripligt?

Om argumentet hade någon juridisk mening, skulle Förenta Staternas regering nätt och jämnt undgå anklagelsen om folkmord. Men som Matarasso har påpekat så lämnar lagen, genom att skilja avsikten från motiven, ingen möjlighet till denna undanflykt. Ett folkmord kan – särskilt om det påbörjats för flera år sedan – mycket väl ha utpressning som motiv. Man kan deklarerar att man skall stoppa det om offret underkastar sig, men det är motiven, och handlingen förblir icke desto mindre folkmord genom avsikten. I synnerhet då – som är fallet – en del av gruppen har utplånats för att tvinga resten till underkastelse.

Men låt oss undersöka saken närmare och se hur alternativen är formulerade. I söder är det detta: man bränner byarna; man utsätter befolkningen för massiva och avsiktligt dödliga bombningar; man skjuter på boskapen, man förstör växtligheten genom avlövningsmedel; man förstör odlingarna genom att sprida växtgifter, man skjuter på måfå och överallt; man dödar, våldtar, plundrar. Detta är folkmord i dess strängaste mening, med andra ord: massiv utrotning. Vad är alternativet: Vad skall det vietnamesiska folket göra för att undgå denna fruktansvärda död? Sluta sig till USA:s eller Saigons arméer och låta sig stängas in i strategiska byar eller i det nya livets byar som inte skiljer sig från de förra annat än genom namnet, kort sagt i koncentrationsläger. Vi känner dessa läger genom talrika vittnesmål: de är omgivna av taggtråd, de mest elementära behov blir inte tillfredsställda; undernäring och total avsaknad av hygien råder; fångarna klämmer ihop sig i tält eller små krypin där de är nära att kvävas; de sociala strukturerna förstörs; männen skiljs från sina hustrur, mödrarna från sina barn, familjelivet – som respekteras så av vietnameserna – existerar inte längre; eftersom hushållen har upplösts har nativiteten sjunkit; varje möjlighet till religiöst eller kulturellt liv är undertryckt. Även arbetet – arbetet för att *reproducera* sitt eget och sina anhörigas liv – förvägras dem. Dessa olyckliga är inte ens slavar: träldomen har inte hindrat en djup kultur hos USA:s svarta; här har gruppen hänvisats till ett tillstånd av människogytter, till den värsta sortens vegetativa liv. När de vill komma ut ur detta, kan de band som återupprättas mellan dessa splittrade och av hat härjade människor endast bli *politiska*: man grupperar sig i hemlighet för att göra motstånd. Detta anar fienden. Resultat: själva dessa läger har rensats två eller tre gånger: *inte ens där* uppnås någonsin säkerhet, och de splittrande krafterna är ständigt i verksamhet. Om man händelsevis friger en faderlös familj, några barn med en äldre syster, en ung mor, bidrar dessa bara till att utöka storstädernas underproletariat: den äldre system eller modern, utan levebröd och med munnar att mätta, fullbordar förnedringen genom att prostituera sig till fienden. Det jag här har beskrivit, och som i Sydvietnam är förhållandena för en tredjedel av befolkningen, enligt vittnesmål av Duncan, är bara en annan form av folkmord som också fördöms av 1948 års konvention:

- att tillfoga medlemmar av gruppen kroppslig eller själslig skada;
- att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor, som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis;
- att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom gruppen;
- att med våld överföra barn från gruppen till annan grupp; Med andra ord; det är inte sant att valet står mellan död eller underkastelse. Ty underkastelsen i sig själv är, under dessa omständigheter, folkmord. Låt oss säga att man måste välja mellan en omedelbar, våldsam död och en långsam död efter kroppslig och andlig förnedring. Eller snarare, det finns inget val, det finns inget villkor att uppfylla: en ”operations” tillfälligheter, ibland panisk skräck, är det som avgör vilken typ av folkmord som var och en kommer att undergå.

Är det annorlunda i norr?

Å ena sidan har vi *utrotningen*: inte endast den dagliga risken att dö, utan också systematisk förstörelse av den ekonomiska infrastrukturen: alltifrån dammarna till fabrikerna av vilka man ”inte får lämna sten på sten”. Avsiktliga attacker mot civilbefolkningen och särskilt befolkningen på landet. Förstörande av sjukhus, skolor och kultplatser, en ihärdig ansträngning att utplåna det som tjugo år av socialism har åstadkommit. Är det endast för att terrorisera befolkningen? Detta kan emellertid endast åstadkommas genom daglig utplåning av en allt större del av gruppen. Och dessutom är själva denna terrorism i sina psyko-sociala konsekvenser *ett folk mord*: vem vet om den inte, särskilt hos barnen, förorsakar mentala besvär, som länge, kanske för alltid, kommer att skada deras personlighet?

Alternativet är kapitulation. Detta betyder att de accepterar att deras land delas i två delar, att amerikanernas diktatur, direkt eller genom mellanhänder, påtvingas deras landsmän, eller rent av medlemmar av deras familj från vilka kriget skilt dem. Skulle denna outhärdliga förödmjukelse göra slut på kriget? Detta är långtifrån säkert: även om FNL och DRV är broderligt enade har de olika strategi och taktik, eftersom deras situation i kriget inte är densamma. Om FNL fortsatte kampen skulle de amerikanska bombplanen fortsätta att hemsöka dem, trots DRV:s kapitulation. Men om kriget skulle ta slut, vet vi – genom officiella deklamationer – att Förenta Staterna generöst skulle ställa berg av dollar till förfogande för återuppbyggandet av DRV. Detta betyder närmare bestämt att de genom privata investeringar eller villkorliga lån skulle förstöra hela den ekonomiska basen för socialismen. Och detta är också ett folk mord: man delar ett självständigt land i två stycken; man ockuperar den ena av de två hälfterna, där man regerar genom terror, man förstör genom ekonomisk press det skapelseverk som den andra har betalat så dyrt, och håller den nere genom välberäknade investeringar; den nationella gruppen ”Vietnam” är inte fysiskt utplånad, men existerar likväl inte längre: man har ekonomiskt, politiskt och kulturellt tillintetgjort den.

I norr som i söder står valet endast mellan två former för utplåning: kollektiv död eller inre upplösning. Det mest betydelsefulla är att den amerikanska regeringen har kunnat pröva FNL:s och DRV:s motståndskraft: den vet att förstörelsen – så länge den inte är total – kommer att vara ineffektiv: befrielsefronten är starkare än någonsin; Nordvietnam är orubbligt. Av just detta skäl kan den välberäknade utrotningen av det vietnamesiska folket inte ha till syfte att få det att kapitulera: man erbjuder det ”de tappas fred”, i vetskap om att det inte kommer att acceptera den; och detta skenalternativ döljer imperialismens verkliga avsikt som är att gradvis komma fram till eskalationens högsta stadium, dvs. till det totala folk mordet. Man kommer att invända mot oss att USA:s regering skulle ha kunnat försöka uppnå detta omedelbart, och genom ett ”blixkrieg” sopa rent Vietnam på alla dessa vietnameser. Men, förutom att denna utrotning förutsätter upprättandet av en komplicerad apparat – och t. ex. skapandet av och fritt tillträde till flygbaser i Thailand, som förkortar bombplanens flygsträcka med 5 000 km – så var och är än i denna dag ”eskalationens” huvudsakliga syfte att förbereda den borgerliga opinionen för folk mordet. Från denna synpunkt har amerikanerna lyckats bara alltför väl: de upprepade och systematiska bombningar av folkrika kvarter i Haiphong och Hanoi, som för två år sedan skulle ha uppväckt våldsamma protester, äger idag rum under ett slags allmän likgiltighet, som mer vittnar om stelkramp än apati. Spelet har lyckats: opinionen tror att den bevittnar ett långsamt och ständigt ökat tryck, då den i själva verket förbereds för det slutliga folk mordet.

Är detta folk mord möjligt? Nej. Men detta beror på vietnameserna och endast på dem, på deras mod och på den beundransvärda effektiviteten hos deras organisationer. Vad gäller Förenta Staternas regering kan ingen fria den från dess brott under förevändning att intelligensen och hjältetmodet hos dess offer lyckas begränsa effekterna av det.

För att sammanfatta: inför ett folk krig, som är en produkt av vår epok, ett svar på imperia- listisk aggression och ett anspråk på suveränitet från ett folk, som är medvetet om sin enhet, är

två attityder möjliga: antingen drar sig angriparen tillbaka och sluter fred, då han inser att en hel nation reser sig mot honom; eller också tar han, om han kan göra det utan att skada sina intressen, sin tillflykt till rena utrotningen, i medvetande om den klassiska strategins ineffektivitet. Det finns inget annat val; men detta val är åtminstone alltid *möjligt*. Eftersom USA:s väpnade styrkor biter sig fast i Vietnam, eftersom de intensifierar bombningarna och massakrerna, eftersom de försöker förmå Laos till underkastelse och planerar att invadera Kambodja, då de hela tiden kan dra sig tillbaka, är det ingen tvekan om att Förenta Staterna, trots sina hycklande förnekanden, har valt folkmordets väg.

Avsikten framträder ur fakta. Och som Aybar sade är den med nödvändighet *överlagd*. Det kan hända att något folkmord under andra epoker har genomförts snabbt, i en häftigt upp-blossande lidelse, under stamstrider eller feodalkrig; anti-gerillafolk.. mordet, som är en produkt av vår tid, förutsätter organisation och, baser, och därmed medbrottslingar (det äger alltid rum på avi stånd), och en för ändamålet avpassad budget: man måste allts ha tänkt igenom det hela och *planerat*. Betyder detta att upphovsmännen klart har tänkt igenom sin avsikt? Det kan man inte avgöra: för det skulle man behöva en psykologisk djupanalys och den puritanska oärligheten åstadkommer underverk. Kanske är vissa av State Department's medarbetare så vana att ljuga för sig själva, att de fortfarande lyckas inbilla sig, att de vill Vietnams bästa. Efter deras talesmäns uttalanden nyligen kan man anta, att dessa lättrogna personer blir allt färre: det är oss själva vi försvarar; även om Saigonregeringen bad oss om det skulle vi inte lämna Vietnam etc.

Sara Lidman och Mehmet Ali Aybar

I varje fall behöver vi inte befatta oss med denna psykologiska kurragömmalek. Sanningen finns *på slagfältet*, i de amerikanska soldaternas rasism. Rasismen – anti-svart, anti-asiatisk, anti- mexikansk – är förvisso en fundamental faktor som existerade latent eller öppet långt före Vietnam-konflikten. Beviset för detta är att Förenta Staternas regering vägrade att ratificera konventionen mot folkmord: detta betyder inte att den redan 1948 hade för avsikt att

utrota folk, men att denna förbindelse – enligt dess egna deklARATIONER – skulle ha stridit mot den interna lagstiftningen i flera delstater. Med andra ord – ty allt hänger samman – anser sig de nuvarande ledarna ha fria händer i Vietnam, därför att deras företrädare ville skydda de vita sydstatsbornas anti-svarta rasism. Hur som helst så har sedan 1965 rasismen förvärrats hos yankee-soldaterna från Saigon till den 17:de parallellen. De unga amerikanerna torterar, använder sig utan betänkligheter av fälttelefonen, de skjuter på obehäpnade kvinnor för nöjet att skjuta till måls, de sparkar på de sårade vietnamesernas testiklar, de skär öronen av de döda för att ha som troféer. Officerarna är ännu värre: en general skröt, inför en fransman som har vittnat om det inför tribunalen, om att han brukade jaga VC från sin helikopter och skjuta dem med gevär ute på risfälten, Det rörde sig givetvis inte om FNL-soldater, som vet att skydda sig, utan om bönder som odlade sitt ris. I dessa förvirrade sinnen tenderar ”viet-cong” och vietnames alltmer att bli en och samma sak. Och man säger allmänt: ”Det finns ingen bra vietnames utom en död”. Eller omvänt, men ändå med samma betydelse: ”Varje död vietnames är en viet-cong”. Bönder förbereder sig för risskördens söder om den 17:de parallellen. Plötsligt uppenbarar sig amerikanska soldater, som bränner ner deras hus och vill överföra dem till en strategisk by. Bönderna protesterar. Vad annat kan de göra med tomma händer mot dessa marsmänniskor. De säger: ”riset är så fint; vi vill stanna för att äta vårt ris”. Inget annat: och det räcker för att göra de unga amerikanerna förbittrade: ”Det är viet-cong som har tutat i er det där. Det är de som har lärt er att göra motstånd”. Dessa soldater är till den grad förvirrade, att de uppfattar de ringa protester som deras eget våld har framkallat, som subversivt våld. Ursprunget till detta finner man otvivelaktigt i en besvikelse: de kom för att rädda Vietnam, för att befria det från de kommunistiska angriparna; de märker snart att vietnameserna inte tycker om dem; från befriarens klädsamma roll finner de sig ha övergått till ockupantens. Det är som början till ett uppvaknande: man vill inte veta av oss, vi har inget här att göra. Men den kritiska prövningen sträcker sig inte längre: de blir ursinniga och säger sig helt enkelt att en vietnames per definition är en misstänkt person. Och det är sant, från neo-kolonialisternas synpunkt: de anar på ett vagt sätt att i folkkriget är de civila de enda synliga fienderna. Genast börjar de avsky dem: rasismen åstadkommer resten: man upptäcker med ursinnets glädje, att man är där för att döda dessa människor, som man menade att man skulle rädda. Det finns inte en enda av dem som inte är potentiell kommunist: beviset för detta är att de hatar amerikanerna. Med utgångspunkt härifrån finner vi i dessa fördunklade och fjärrstyrda sinnen Vietnamkrigets sanning: den sammanfaller med Hitlers deklARATIONER. Denne dödade judarna därför att de var judar. USA:s väpnade trupper torterar och dödar män, kvinnor och barn i Vietnam *därför att de är vietnameser*. På detta sätt härskar folkmordets anda bland soldaterna, vilka lögnare och verbala försiktighetsmått regeringen än må komma med. Det är deras sätt att uppleva den folkmordssituation i vilken regeringen har kastat dem.

Vittnet Martinsen, en ung student på 23 år som hade ”förhört” fångar under tio månader och som inte stod ut med sina minnen, sade till oss: ”Jag är en helt vanlig amerikan, jag är precis som alla andra studenter, och här står jag nu som krigsförbrytare”. Och han hade rätt i sitt tillägg: ”Vem som helst skulle ha blivit som jag i mitt ställe”. Hans enda misstag var att förklara sina förnedrande brott genom inflytandet från kriget i största allmänhet. Nej, inte från det abstrakta, icke rumsbestämda kriget, utan inflytande från *detta* krig, som förs av den största stormakten mot ett folk av fattiga bönder, och som *upplevs* av dem, som för det, som den enda möjliga relationen mellan ett överindustrialiserat och ett underutvecklat land, dvs. som en relation av folkmord som får sitt uttryck genom rasismen. Den enda relationen – om man inte avbryter det hela och ger sig iväg.

Det totala kriget förutsätter en viss jämvikt i styrka, en viss ömsesidighet. Kolonialkrigen fördes utan ömsesidighet, men det koloniala intresset begränsade folkmorden. Det nu aktuella

folkmordet, som är det yttersta resultatet av samhällenas ojämna utveckling, är det totala kriget fört till sin yttersta konsekvens *från en enda sida och utan minsta ömsesidighet*.

Den amerikanska regeringen är inte skyldig till att ha uppfunnit det moderna folkmordet, inte ens till att ha utvalt det bland andra möjliga och effektiva svar på gerillan. Den är t. ex. inte skyldig till att ha föredragit det av strategiska eller ekonomiska skäl. I själva verket framstår folkmordet som den *enda möjliga reaktionen*, då *ett helt folk* reser sig mot sina förtryckare; den amerikanska regeringen är skyldig till att ha föredragit och fortfarande föredra en aggressions- och krigspolitik, som syftar till totalt folkmord, i stället för en fredspolitik – det enda som återstår – därför att denna med nödvändighet skulle ha betytt en omprövning av de huvudmålsättningar, som de stora imperialistiska företagen påtvingar regeringen genom sina påtryckningsgrupper. Den är skyldig till att fortsätta och intensifiera kriget, trots att var och en av dess medlemmar inser allt klarare för varje dag, genom de militära ledarnas rapporter, att det enda sättet att segra är att ”befria” Vietnam från alla vietnameser. Den är skyldig till att under list och knep och genom lögn inför både sig själv och andra, och trots denna unika och outhärdliga erfarenhet, oupphörligt ge sig allt längre och längre in på en väg, som leder den till en punkt, varifrån ingen återvändo finns. Den är skyldig, enligt vad den själv erkänner, till att med vett och vilja föra detta *exemplariska* krig för att göra folkmordet till en utmaning och ett hot mot alla folk.

Vi har sett att en av faktorerna i det totala kriget har varit transportmedlens ständiga tillväxt i antal och hastighet: alltifrån 1914 kan kriget inte längre förbli lokalt, det måste utsträckas till hela världen. 1967 intensifieras processen, banden inom denna one world, denna värld som Förenta Staterna vill påtvinga sin hegemoni, knyts ständigt allt hårdare. Av denna anledning, som den amerikanska regeringen är fullkomligt medveten om, planeras och begås det nuvarande folkmordet i Vietnam – som svar på folkkriget – inte endast mot vietnameserna utan mot hela mänskligheten.

När en bonde faller på sitt risfält, nedmejad av en k-pist, är vi alla träffade i hans person. Sålunda slåss vietnameserna för alla människor, och de amerikanska styrkorna mot alla. Inte i figurlig eller abstrakt mening, och inte därför att folkmordet i *Vietnam* är ett brott som allmänt fördöms av folkrätten, utan därför att utpressningen med folkmord så småningom utsträcks till hela totala kriget i dess absoluta form, och därför att detta brott, som begås varje dag mitt framför allas ögon, gör alla, som inte fördömer det, till deras medbrottslingar, som begår det, och börjar förnedra oss alltmer för att lättare kunna förslava oss. I detta avseende kan det imperialistiska folkmordet bara bli allt radikalare, ty den grupp man vill träffa och terrorisera, genom *den vietnamesiska nationen*, är mänskligheten i dess helhet.

Roskilde-sessionens utslag

Fråga 1

Är Thailands regering medskyldig till den aggression som Förenta Staternas regering har begått mot Vietnam?

Enhälligt, Ja.

Är Filippinernas regering medskyldig till den aggression som Förenta Staternas regering har begått mot Vietnam?

Enhälligt, Ja.

Är Japans regering medskyldig till den aggression som Förenta Staternas regering har begått mot Vietnam?

Ja, med 11 röster mot 3.

(De tre tribunalmedlemmar som röstade mot medger att den japanska regeringen ger åtskillig hjälp till Förenta Staternas regering, men håller inte med om dess medskyldighet till aggressionsbrottet.)

Fråga 2

Har Förenta Staternas regering begått aggression mot Laos folk, enligt den definition som ges i internationell lag?

Enhälligt, Ja.

Fråga 3

Har Förenta Staternas militära styrkor använt eller experimenterat med vapen, vilka är förbjudna enligt krigslagarna?

Enhälligt, Ja.

Fråga 4

Har krigsfångar som tagits tillfånga av Förenta Staternas militära styrkor underkastats behandling, som är förbjuden enligt krigslagarna?

Enhälligt, Ja.

Fråga 5

Har Förenta Staternas väpnade styrkor underkastat civilbefolkningen omänsklig behandling, som är förbjuden enligt internationell lag?

Enhälligt, Ja.

Fråga 6

Är Förenta Staternas regering skyldig till folkmord på Vietnams folk?

Enhälligt, Ja.

Dave Dellinger: Slutapell

I motsats till tribunalen i Nürnberg, som sammanträdde efter det att brotten hade begåtts, sammanträder Russell-tribunalen och fattar sina beslut medan brotten sker och till och med eskaleras. Tribunalen i Nürnberg krävde och sörjde för bestraffning av individer, Russell-tribunalen vädjar till världen, till folkmassorna, att handla för att stoppa brotten. I Nürnberg satt de anklagade i säkert förvar och intresset koncentrerades på det förflutna. Vår tribunal är helt annorlunda. Om inte massorna handlar, och handlar med framgång, står vi bara vid början av krigsförbrytelser och folkmord. Folkmord som kan radera städer och förgöra världens innevånare. Hur fruktansvärda de här presenterade bevisen än är står vi bara på tröskeln till allt förfärligare och mer omfattande brott, om inte världens folk är beredda att handla.

Låt oss minnas att det vietnamesiska krigets historia är historien om ständiga upptrappningar. När Förenta Staterna inser att de inte kan krossa sina aktuella fiender med den aktuella formen av krigföring definierar de ständigt om fienden och utvidgar sin aggression.

Jag vill inte fördjupa mig i historien om denna utveckling men jag vill påminna om att det började med ett diplomatiskt krig i Genève och på andra platser. Den genomgick stadier av politisk infiltration, av träning av marionetter, av organiserad kontrarevolutionär verksamhet, av träning och ledning av massiva Saigon-trupper och slutligen inrättandet av trupper från Förenta Staterna. När Förenta Staterna förlorar sin kamp mot en fiende, tar de sig nya fiender, och liksom de eskaleras sina fiender eskaleras de sina vapen. Som de amerikanska

värnpliktiga David Tuck, Peter Martinsen och Donald Duncan vittnade åkte de till Vietnam för att slåss mot kommunister och blev desillusionerade, när de fann att de slogs mot vietnameser, att de var där för att döda vem som helst av befolkningen.

Redan när Förenta Staterna förlorar på den nuvarande nivån av krigföring och påstår att de som ”stormakt” inte kan acceptera ett nederlag och dra sig ur detta kriminella företag, talar utrikesminister Rusk om fruktan för den ”gula faran” i Kina. Det sinnelag som är för napalm, stålkulebomber och giftgaser som vapen kan också acceptera kärnvapenkrig.

Många människor, särskilt i väst, betraktar idag händelserna utifrån, som de betraktade Hitler. På Hitlers tid sa de, ”det kan inte hända här”, och vid tiden för den amerikanska aggressionen i Vietnam säger de ”det kan inte hända våra städer, det kan inte hända vår befolkning”. Men deras länder är redan föremål för det diplomatiska krig som inledde angreppet på Vietnam. Deras regering och ekonomi är föremål för påtryckningar. USA:s special forces är spridda över hela världen. Vietnameserna vet att de inte har något annat val än att göra motstånd. I många andra länder, särskilt i väst, tror människor fortfarande att de har ett val, men det har de inte – de måste göra motstånd.

Paradoxalt nog, fastän Hitler tillkännagav sina syften att utplåna judarna, såg man inga fotografier och rapporter om grymheterna i de dagliga tidningarna, och de dök inte upp i televisionen i vardagsrummet; men fastän Förenta Staternas demokratiska fasad har hindrat de amerikanska generalerna och presidenterna från att tillkännage sina syften, och kanske också från att fatta dem i hela deras omfattning, så tillåter samma demokratiska fasad att några av rapporterna och några av dessa fotografier kan ses i amerikanska massmedia. Och den psykologiska effekten blir, att det uppfattas som alldeles riktigt att göra dessa saker, eftersom vi utgör ett demokratiskt land, vilket ju framgår av det faktum att vi berättar om dem i pressen; och på ett visst stadium blir effekten att eftersom vi medger att vi gör dessa saker, gör vi dem i själva verket inte alls.

Med andra ord, de kallar dem inte vid deras rätta namn och de framlägger dem inte i deras fulla omfattning. Men ett demokratiskt samhälle kan begå folkmord, vilket Förenta Staternas historia visar. Jag behöver bara påminna er om vad som hände med de amerikanska indianerna och med de svarta.

Om befolkningen i speciellt de västerländska länderna underskattat den totala utrotning av befolkningen som Förenta Staternas aggression syftar till, så har de också underskattat det vietnamesiska folkets förmåga att göra motstånd. Om de inte inser det omänskliga i Förenta Staternas handlande inser de inte heller det mänskliga draget i det vietnamesiska motståndet.

Tribunalens legalitet har ibland ifrågasatts. Dess legalitet avgörs av det svar, som världens folk ger på resultatet av dess undersökningar. Världens folk måste vägra att begå de brott som här har dokumenterats. De måste vägra att vara medbrottslingar till dessa brott. Men det är inte tillräckligt. De måste dessutom handla på ett sådant sätt att dessa brott hejdas.

Tribunalen vädjar till Förenta Staternas folk att stoppa Förenta Staternas barbariska aggression vid dess källa. Den vädjar till Förenta Staternas folk att göra slut på Förenta Staternas folkmord. Och den vädjar till alla världens folk att handla, i mänsklighetens namn och i namn av vår solidaritet med våra vietnamesiska bröder och med alla andra folk, vilkas liv, ära och redbarhet är hotade.

Medlemmar av Internationella krigsförbrytelsetribunalen

Bertrand Russell
Jean Paul Sartre

Hederspresident
Verkställande president

Vladimir Dedijer	Ordförande och president för Tribunalens sessioner
Wolfgang Abendroth	Professor i statskunskap vid universitetet i Marburg, Västtyskland
Günther Anders	Författare och filosof, Österrike
Mehmet Ali Aybar	Riksdagsman, president i turkiska arbetarpartiet; f. d. professor i internationell rätt vid universitetet i Istanbul
James Baldwin	Afroamerikansk författare
Lelio Basso	Riksdagsman; professor i sociologi vid universitetet i Rom; redaktör för <i>International Socialist Journal</i>
Simone de Beauvoir	Författare, Frankrike
Lazaro Cardenas	F. d. president för Mexico
Stokely Carmichael	F. d. ordförande i SNCC; ledare för afro-amerikanernas frihetskamp
Lawrence Daly	Generalsekreterare för skotska gruvarbetareförbundet
Dave Dellinger	Redaktör för tidskriften <i>Liberation</i> ; USA
Isaac Deutscher	Historiker, England
Amado Hernandez	Författare, Filippinerna
Melba Hernández	Ordförande för kubanska kommittén för solidaritet med Vietnam
Mahmud Ali Kasuri	Advokat vid Högsta Domstolen i Pakistan; Generalsekreterare för <i>West Pakistan National Awami Party</i>
Kinju Morikawa	Vice ordförande för <i>Japanese Civil Liberties Union</i>
Carl Oglesby	Författare; f. d. president för Students for Democratic Society (SDS), USA
Shoichi Sakata	Professor i fysik vid universitetet i Nagoya, Japan
Laurent Schwartz	Professor i matematik vid universitetet i Paris
Peter Weiss	Författare
Suppleanter	
Sara Lidman	Suppleant för Wolfgang Abendroth
Courtland Cox	Suppleant för Stokely Carmichael under sessionen i Stockholm

Fullständig innehållsförteckning för boken

[De avsnitt som ingår ovan är kursiverade]

Sessionen i Stockholm

- Jean-Paul Sartre: Öppningsanförande / 7*
Leon Matarasso: Utkast till den allmänna inledande rapporten / 13
Gabriel Kolko: Historisk bakgrund till USA:s aggression i Vietnam / 20
 Jean-Pierre Vigier: Teknisk översikt över splitterbombernas beskaffenhet och användning / 66
 Henrik Forss: Undersökning av bomboffer från Nordvietnam / 68
 Do Van Ngoc: Vittnesmål / 70
 Ngo Thi Nga: Vittnesmål / 71
 Hoang Tan Hung: Vittnesmål / 73
 Nguyen Van Dong: Vittnesmål av representanten för FNL / 74
 John Takman – Axel Höjer: Rapport om undersökningar i fem nordvietnamesiska provinser / 79
 Abraham Behar: Rapport om bombningar av civilbefolkningen i Nordvietnam / 83
 Fujio Yamazaki: Rapport om förstörelsen av fördämningar och bevattningsanläggningar i Nordvietnam / 98
 Kim-Eng Khouroudeth: Vittnesmål av Kambodjas representant / 102
Jean-Paul Sartre: Tribunalens slutsatser efter Stockholmsessionen / 105
Bertrand Russell: Meddelande till tribunalen / 114

Sessionen i Roskilde

- Masahiro Hashimoto: Verknningar av napalm / 118
 Gilbert Dreyfus: Rapport om användningen av fosforbomber / 121
 Edgar Lederer: Rapport om kemisk krigföring / 124
 Thai Binh Dan: Vittnesmål / 132
 Pham Thi Yen: Vittnesmål / 133
 Nguyen Thi Tho: Vittnesmål / 134
 Pham Ngoc Thach: Vittnesmål av representanten för Demokratiska republiken Vietnam / 137
 Vittnesförhör med Peter Martinsen / 142
 Vittnesförhör med David Tuck / 162
 Vittnesförhör med Donald Duncan / 176
Wilfred Burchett: USA:s politik i Laos / 197
 Erich Wulff: Vittnesmål av tysk läkare i Sydvietnam / 201
Charles Fourniau: Thailands och Filippinernas medansvar i USA:s aggression / 205
 Japanska undersökningskommissionens vittnesmål / 212
Lelio Basso: Sammanfattning av sessionen / 217
Tribunalens slutsatser efter Roskildesessionen / 240
Jean-Paul Sartre: Folkmord / 246
Roskildesessionens utslag / 263
Dave Dellinger: Slutapell / 265
Tackord / 268
Medlemmar av Internationella Krigsförbrytelsetribunalen / 269
Presentation av rapportörer och vittnen / 270

Henrik Forss rapport presenterades först efter Stockholm-sessionens slut. En del av Fujio Yamazakis rapport presenterades först vid sessionen i Roskilde.